

muusika

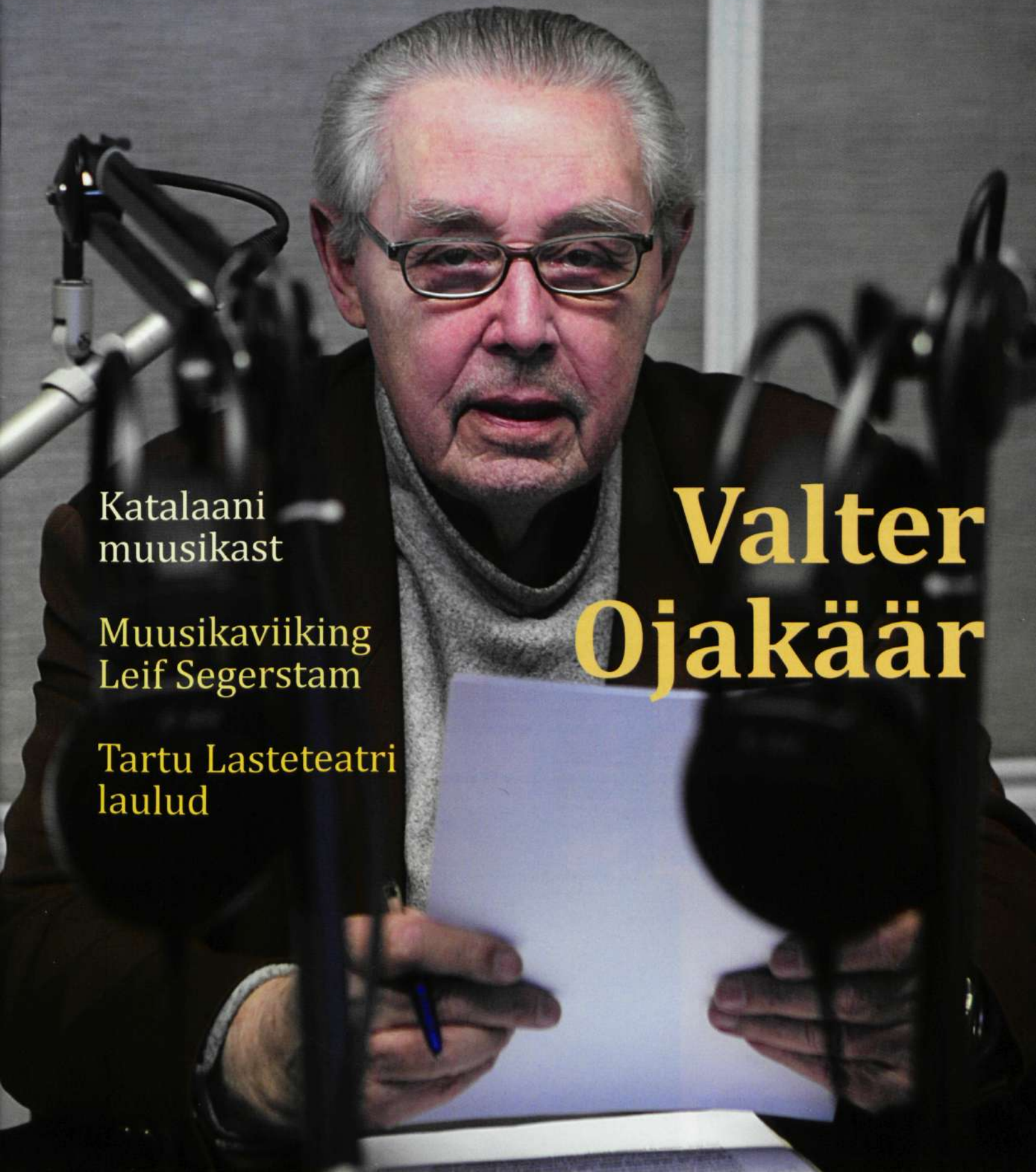
Nr 3
märts
2008
hind 29.-

Katalaani
muusikast

Muusikaviiking
Leif Segerstam

Tartu Lasteteatri
laulud

Valter
Ojakäär

Eesti Muusika Päevad 2008

3. – 10. aprill

Eelhäälestus:

Pühapäev, 30. märts

16:00 Vene Draamateater

G. Otsa Muusikakooli kevadkontsert

Kavas: Mirjam Tally, Uno Naissoo

Neljapäev, 3. aprill

18:00 Estonia kontserdisaal

Noorte muusikute gala

Tallinna Muusikakeskkooli ja Eesti muusikakoolide parimad õpilased. Kavas: Tamberg, Jüriado, Kangro, Sumera, Lemba, Eller

21:00 Kino Sõprus

Sensatsioon!

Uued teosed heli- ja videokunstnikelt: Mirjam Tally & Ülo Pikkov, Tarvo Hanno Varres & Helena Tulve, Mark Raidpere & Erkki-Sven Tüür, Taavi "Miisu" Varm & Märt-Matis Lill; Raimo Kangro "Sensatsioon"

Reede, 4. aprill

16:00 Eesti Teatri- ja Muusikamuuseum

Heino Elleri preemia

Laureaadi autasustamine ja kontsert

19:00 Estonia kontserdisaal

Sümfoonilised hääled

Eesti Riiklik Sümfooniaorkester, dirigent Risto Joost
Kavas: Kristo Matson, Timo Steiner, Eino Tamberg, Margo Kõlar

Laupäev, 5. aprill

16:00 Niguliste kirik

Orelipooltund

Toomas Trass

Kavas esiettekanded: Mari Vihmandi, Toomas Trass, Alo Põldmäe

17:00 Kultuuritehas

Cellissimo

Kavas esiettekanded: Santa Ratniece, Lauri Jõelet, Sven Grünberg, Ardo Ran Varres

21:30 Niguliste kirik

Jüri Reinvere autorikontsert

Richard Craig (flööt), Eesti Filharmoonia kammerkoor, dirigent Risto Joost

Pühapäev, 6. aprill

14:00 Tallinna Raekoda

Mihkel Poll

Kaastegev Oliver Kuusik

Kavas: Age Hirv, Rein Rannap, Margo Kõlar, Liis Jürgens, Eduard Tubin

16:00 Eesti Raadio I stuudio

Uno Naissoo 80 galakontsert

Tallinna G. Otsa nim. Muusikakooli õpilased ja orkestrid esitavad Uno Naissoo nii tuntud kui tundmata loomingut

19:00 Katariina kirik

PaukenFEST

Kavas: Kristjan Kõrver, Märt-Matis Lill, Renē Eespere – uued teosed; Toivo Tulev, Arvo Pärt, Erkki-Sven Tüür

3. aprill kell 19:00 Viljandi Pärimusmuusika Ait

4. aprill kell 18:00 Narva Linnus

Esmaspäev, 7. aprill

18:00 Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia kammers.

MAMMUTikene

I paneel – Lapse mäng

II paneel – Uue õppematerjaliga CD esitus: Tauno Aints - Muusika gümnasistidele. Esitavad Saarema Gümnaasiumi abiturientid, juhendaja Pilvi Karu
III paneel – Tallinna Muusikakeskkooli uue muusika ansambel, juhendaja Taavi Kerikmäe. Eesti elavate heliloojate kammermuusikat

Teisipäev, 8. aprill

18:00 Tallinna Tehnikaülikooli aula

Kontsert optimistliku nüüdismuusikaga

Pärnu Linnaorkester, dirigent Mihhail Gerts
Kavas: Jaan Rääts, Tõnis Kaumann, Arvo Pärt, Timo Steiner

Kolmapäev, 9. aprill

18:00 Teatri- ja Muusikamuuseum

Õpilaste loomingu kontsert

22:00 Viru keskus

Tõnis Kaumanni ooper "Kaubamaja"

Solistid Kaia Urb, Tõnis Kaumann jt. Lavastaja Liis Kolle, dirigent Risto Joost. Eesti Filharmoonia Kammerkoor, Ensemble Voces Musicales

Korraldab **Eesti Heliloojate Liit**

Neljapäev, 10. aprill

18:00 Estonia kontserdisaal

Ansambel U: ja Mart Kangro

Kavas esiettekanded: Mariliis Valkonen ja Pille Kangur

21:00 Estonia kontserdisaal

Eesti Rahvusmeeskoor

Dirigent Kaspars Putniņš

Kavas esiettekanded: Tatjana Kozlova, Mirjam Tally, Ülo Krigul

Järelokaja:

Teisipäev, 15. aprill

19:30 Tallinna Metodisti kirik

Helen Lokuta (mezzosopran), Jaakko Kuusisto (viul), Silver Ainomäe (tšello), Jüri Leiten (trompet), Tallinna Kammerorkester, dirigent Eri Klas

Kavas: Helena Tulve – Viulikoncert (esiettekanne), Erkki-Sven Tüür – Tšellokontsert, Ülo Krigul – Presence trompetile ja keelpilliorkestrile (esiettekanne), Arvo Pärt – L'Abbe Agathon, Jaan Rääts – Kontsert kammerorkestrile op. 16

Piletid müügil Piletilevi kassades ning tund enne algust kohapeal.

Intro 3/2008

Märtsikuu üks kesksemaid muusikalisi tähtpäevi, Uno Naissoo 80. sünniaastapäev, paneb meid tavalisest rohkem meenutama heliloojat, kelle looming polegi tegelikult kunagi ununenud, tolmunud ega sammaldunud. Naissoo jaheda jazziga tembitud laule, nagu "Märtsis algas mai", "Palus pohli punetab", "Neil päevil polnud algust", "Kui käes on jaanipäev" jpt, on esitanud mitme põlvkonna parimad lauljad ning neid avastavad aina uued ja uued muusikuteele asujad.

Samamoodi on alati au sees peetud märtsis 85. sünnipäeva tähistavat käesoleva numbri kaanepersoni Valter Ojakäär, Naissoo lähedast kolleegi ja sõpra, kes on samuti igihaljaid laule loonud ning mitmel moel kodumaist jazzi ja levi-muusikat edendanud. Valter Ojakäär on tõeline *grand old man*, elav side kaugete aegade, mitmekülgne erudiit, kelle mälestused, kogemus ning terav pilk lubavad tal näha eesti muusikalugu kõikehõlmava tervikuna. Neid ridu kirjutades saabus sõnum, et Valter Ojakäär on pälvinud riikliku elutööpreemia tegevuse eest kultuuri vallas. Palju õnne!

Joosep Sang

Peatoimetaja **Ia Rimmel** ia@ema.edu.ee
Toimetaja **Kristina Körver** kristina@ema.edu.ee
Toimetaja **Joosep Sang** joosep@ema.edu.ee
Turundusjuht **Herje Tamm** herje@ema.edu.ee
Kujundaja **Ande Kaalep** ande.kaalep@gmail.com
Keeletoimetaja **Kulla Sisask**

Rahastaja EV Kultuuriministeerium
Ajakirja ilmumist toetab Eesti Kultuurkapital
Väljaandja SA Kultuurileht
Voorimehe 9, 10146 Tallinn

Toimetuse kolleegium: Eesti Muusikanõukogu juhatus
Toimetus: Rävåla pst 16, 10143 Tallinn, II korrus, B 214
Toimetuse telefon **66 757 88**
Kodulehekül: **muusika.kul.ee**
Trükitud **Tallinna Raamatutrükikojas**
Laki 26, 12915 Tallinn
ISSN 1406-9466
© Eesti Muusikanõukogu

Tellimine: AS Express Post
Maakri 23A, 10145 Tallinn
Tel 6662535, www.tellimine.ee
Tellimisindeks 00679

Otsekorraldus **21** krooni number
Aastatellimus **295** krooni

Muusikaõpetajatele ja -õpilastele aastatellimuse soodushind 215 krooni. Soodushind kehtib ka pensionil olevatele muusikaõpetajatele.
Tellimine: ia@ema.edu.ee, herje@ema.edu.ee, 6675 788, 55 56 18 94

Valter Ojakäär
FOTO MADLI-LIIS PARTS

muusika

KAVA

SOOLO

2 Madli-Liis Parts. Džassiarmastus on Valter Ojakäär elus avanud kõik ukсед

BAGATELLID

9 Mirjam Tally. Uudiseid maailmast

IMPRESSIOONID

11 Joosep Sang. Kaua oodatud, kaunikene. Róisín Murphy kontserdist
12 Marge Lumisalu. Arder ja Fite – erk ja vaimukas sümbioos kaunitarist ja koletisest
13 Diana Kiivit. Improvisatsiooni, džassi ja uut muusikat kontserdil "Ristumine"
15 Riina Roolaid. Mitmekülgseid muusikuid, ja lausa mitu. Tallinna Filharmoonia sarja "Noored dirigendid" kontserdist
16 Aleksandra Dolgopolova. Valitud muljeid barokkmuusika festivalilt

STUDIUM

18 Tõnu Timm. Kataloonia muusikaelust
21 Lauri Sommer. Lasteteatri laulud

RUBATO

24 Reet Marttila. Vulkaaniline soomlane Leif Segerstam

BAGATELLID

29 Uudiseid Eestist

MELOMAAN

36 Heliplaate tutvustus

COLLAGE

38 Valik märtsi muusikasündmusi

SOOLO

Džässiarmastus on Valter Ojakääru elus avanud kõik ukсед

MADLI-LIIS PARTS

džässiajakirjanik

10. märtsil 85. sünnipäeva tähistav publitsist ja helilooja, džässiajaloolane Valter Ojakäär tervitab mind oma hubases plaatidest ja raamatutest tulvil Pirita kodus teatega, et sõber Saksamaalt on just saatnud Miles Davise plaadi "Aura" ning et üks lugu sellel meenutab väga Arvo Pärdi käekirja. Ta kurdab, et riiulitel seisavad lugemist ootavate raamatute virnad, põhiliselt käsitlused kultuurist, ajaloost ning Teisest maailmasõjast.

Üle poole sajandi raadios, teles ja kirjutavas meedias levi- ning džässmuusikat tutvustanud Ojakäär on jaganud mitmele põlvkonnale rohkem teadmisi kaasaegsest kergemuusikast kui seda suutnuks koolide muusikaõppekavad. Kord kuus esineb Ojakäär Eesti Raadio saates "Helisev kroonika" ka nüüd. Ta on algatanud mitu ETV saatesarja, sealhulgas "Estraaditähed". Autor pole oma saateid kokku lugenud, kuid võib arvata, et enam kui poole sajandi vältel on neid olnud tuhandeid. Ojakäärust on pärit ka stsenaariumid telefilmidele "Helisev päev" (1960), mis oli ETV esimene muusikafilm, "Vanu viise veeretades" (1996) ning "Nostalgia" (1997). 2002. aastal pälvis ta Eesti Raadio väarikaima auhinna "Kuldmikrofoni". Eesti Muusikanõukogu tunnustas teda auhinnaga 2003. aastal.

Valter Ojakäär lõpetas 1956. aastal Tallinna Riikliku Konservatooriumi, olles õppinud kompositsiooni Mart Saare ja Heino Elleri juures. Heliloojana oli ta aktiivsem aastatel 1955–1988, mil sündisid muu hulgas ooper "Külmale maale" (1967) ning muusikalid "Suveöö ilmsi" (1977) ja "Winnetou" (1980), samuti operett "Maskeraad Ungrus". Et tema süda on olnud truu siiski džässile, kinnitab mõne aasta eest ajalehele "Sirp" öeldud mõte: "Kui lõpetada lennukalt klassikut parafraaseerides, siis kõige eest, mis minus on head, võlgnen ma tänu džässile. Esimene armastus oli ja on ikka džäss."

Saksofonisti ja klarnetistina oli Ojakäär aastatel 1945–1970 Eesti Televisiooni ja Eesti Raadio estraadiorkestri saksofonirühma kontsertmeister. 1982–1992 juhatas ta Kalevi bigbändi, aastaid oli ta ka konservatooriumi levimuusika ajaloo ning orkestratsiooni õppejõud. Oma muusikuelu on ta seni põiminud kahte raamatusse sarjast "Eesti levimuusika ajaloo". "Vaibunud viiside kaja" (2000) käsitleb aega kuni 1940ndateni, "Omad viisid võõras väes" (2003) räägib köitvalt Teise maailmasõja ajast. Tänu värvikale ja detailrikkale esitusviisile on mõlemad raamatud haarav lugemisvara, mis köidab ka siis, kui temaatika on lugejale varem kaugel olnud.

Kui teile helistasin, ütlesite, et parim aeg kohtumiseks on alates lõunast, kuna töötate hilisööni. Mis teil hetkel teksil on?

Kirjutan raamatu neljandat osa. Kolmas osa on trükis, selle pealkiri peaks olema "Sirp ja saksofon", neljanda osa pealkirjaks saan "Oma laulu leidsime üles". Kolmas osa hõlmab umbes aastaid 1945–1955, neljas lõpeb siis, kui "aur otsa saab".

Kui palju jõuate oma tööde-tegemiste kõrvalt olla kursis praegu Eesti kultuurielus toimuvaga?

Enda häbiks pean tunnistama, et ma ei ole viimased kümme aastat üldse teatris käinud. Lihtsalt tervislikel põhjustel oleme abi-kaasaga pigem kodused. Vaatan, ajalehes kirjutatakse mõnest noorest, näiteks neljakümnendates aastates näitlejast. Mõtlen: isand jumal, kus ma olen olnud! Kui keegi ütleks ka nime, ei pruugi ma ikkagi teada. Aga ta on ju tuntud näitleja!

Vaat nii. Kui minule on olulised näiteks 1930–60ndad, siis noored omakorda ei tea sellest ajast midagi, ega tahagi teada. Kardan, et minuealistel on vastupidine protsess. Tean viimaste aastate sündmustest vähe, sest loen ajalehtedest peamiselt pealkirju. Mul käivad kultuuriväljaanded: Muusika, Sirp ja TMK. Ma ei jõua neid enam lugeda. Vahel on mõni intervjuu tuttava minuaegse inimesega. Siis loen, sest on siiski huvitav teada, mida ta ütleb või mõtleb.

Aga kui näiteks räägitakse 30–40-aastasest tugevast tegijast, ütlen ausalt, et mind see ei huvita, sest see aeg on juba möödas või ma ei ole selleni veel jõudnud. See ei tähenda, et see mulle korda ei

läheks, kuid olen ainult kõrvaltvaataja.

Heliloojatest tean hästi Erkki-Sven Tüüri, keda mäletan juba Tartu muusikapäevadelt. Ja muidugi Arvo Pärti, kes oli omal ajal raadios helirežissöör ja lindistas estraadiorkestrit. Ma mäletan teda sellest ajast, kui ta oli kena pikk lõbus poiss ja viskas alati nalja. Kui vaatan praegu tema patriarhihabet ja tõsidust, ei suuda ma uskuda, et tema huumorimeel on kadunud. Ta ei näita seda võib-olla enam nii palju välja, aga see peab olema olemas.

Noorematest tunnen rohkem huvi Margo Kõlari vastu, sest ta on mu väga hea sõbra Erich Kõlari poeg. Ka Kõrvitsate sugupuu vastu, sest Tõnis Kõrvits on hea sõber ja mind lihtsalt huvitab, kuhu poisid on jõudnud. Siin pole enam tegemist üldise muusikahuviga, vaid privaatse, sõprade tasandil huviga.

Keda eesti džässmuusikutest kõrgelt hindate?

Sellele küsimusele ei julgegi vastata, sest nii palju on noori muusikuid, keda ma ei tunne. Minu kindlad lemmikud on Lembit Saarsalu, Raivo Tafenau, Meelis Vind, Villu Veski. Kitarrimängijatest Jaak Sooäär, Tiit Paulus, Ain Agan, Riho Sibul – neid on veelgi. See põlvkond on mulle tuttav. Vahel ma saan infot poeg Jaagu kaudu või kuulan kodus plaate.

Omaval ajal tuli Ameerikast üks telefonikõne. Helistas Idahos peetava Lionel Hamptoni festivali korraldaja, kes palus soovitada kedagi noortest džässmuusikutest. Toona ei olnud valikut. Tafenau oli veel liiga noor, soovitasin Saarsalut. Ta läks koos Leonid Vintskovitšiga ja käib seal teatud intervalliga tänaseni. Olen tagantjärele

möelnud: kui hea, et mul tuli kohe õige nimi pähe. Kui praegu minu käest küsitaks, ei oskaks ma enam öelda. Kardan, et kui ütlen ühe nime, teen teistele liiga.

Noortel muusikutel on praegu head võimalused õppida ja areneda. Kuidas teie klarnetisti ja saksofonistina alustasite?

Tol ajal ei olnud ju magnetofonegi, ei saanud osta džässiplaate. Kui need tulid, hakkasime soolosisid maha kirjutama. Mäletan, sain ühe Benny Goodmani kvarteti plaadi. Kirjutasin kõik nootnoodilt maha ja püüdsin järele mängida. Muidugi oli see lootusetu, sest mängisin saksa albert-süsteemis ja tema prantsuse boehm-süsteemis. Ta mängis üht võtet väga sujuvalt ja mina vaatasin, et see on võimatu, seda ei saa nii kiiresti mängida. Pärast tuli välja, et Goodman kasutas teist süsteemi, kus see oli väga lihtne. Selliseid asju pidime kogu aeg praktikas õppima, ikka nina vastu seinna. Samuti arranžeerimine. Kõik käis katse-eksituse meetodil.

Kuna see kõik oli raske ja vaevanõudev, läksime sügavuti selle sisse. Kui ma praegu mõtlen õppeasutustele, näiteks Berklee Music College'ile, Sibeliuse Akadeemiale või Kopenhaageni Rütmmuusika Konservatooriumile, siis need on nagu tavakoolid. Seal võib ka viilida, ilma et seda üldse tähele pandaks. Kui ise omal algatusel uurida, ei saa seda teha pealiskaudselt. Peab lõpuni minema.

Fanatism on üldse kõige alus, et midagi saaks juhtuda. Saarsalu, Tafenau, Vind on fanaatikud. Ja kogu Estonian Dream Big Band – ega nad ju sellega midagi ei teeni, nad on koos ikka fanatismist. Juhatasin üle kaheteistkümneme aastase Kalevi bigbändi, meil oli suur koosseis. Poisid käisid koos lihtsalt armastusest asja vastu, ilma et nad oleksid sellega midagi teeninud.

Olete öelnud, et kogu teie elu on olnud üks suur juhuste ahel.

Üks suur õnn oli see, et mul oli klassivend Leon, Lisl Lindau vennapoeg, kellega mängisime tema loodud tantsupuntides ja kooli sümfooniaorkestris. Algul ma ei osanud ühtegi pilli mängida. Tema soovitas mõnd orkestripilli proovida. Valisin klarneti, mõne kuu pärast tuli ka saksofon.

Õnnelik juhus oli ka sakslaste ajal. Mängisime Pärnus Ammenede villas kvintetiga kohvikumuusikat ja pidime suvel minema rannakohvikusse. Koosseisu oli vaja suurendada. Nii tuli Tallinnast trumme mängima Erich Kõlar. 1942. aasta sügisel hakkas ta peale käima, et tuleksin Tallinna. Mul oli algul plaan minna Tartusse ülikooli inglise keelt õppima, aga kuna sõda tuli peale, oli see keeruline. Tallinnas oleksin kergemini korteri saanud. Leppisimegi Kõlariga kokku, et astume koos konservatooriumi. Ta läks alguses trompetit õppima ja hiljem sai tast dirigent. Konservatoorium oli esimene oluline juhus.

Teine oli see, et Kõlar viis mind John Pori orkestrisse, et õhtuti lisa teenida, kuigi see ei olnudki saksa ajal nii oluline, sest raha ei tähendanud midagi, selle eest midagi osta ei olnud. Ma tellisin Saksa markade eest Saksamaalt noote. Sain Berliinist paksu paki tantsumuusika noote, mida Pori orkestriga mängisime.

Kui sõjast tagasi tulin, sattusin Endla teatri orkestrisse, mis oli jälle suur juhus, sest mu klarnetiõpetaja soovitas mind enda kõrval teiseks klarnetiks. Peagi sain mobilisatsioonikutse ja oleksin pidanud Kuramaale minema. Kaks minu klassivenda tegid terve sõja läbi ja said Kuramaal surma. Mul olid juba asjad kokku pakitud, kuid Eduard Türk, teatri direktor ja kunstiline juht saavutas paarile-kolmele mehele, mulle nende seas, Tallinna sõjakomissariaadist pikenduse.

Edasi sain Kõlari kaudu mängima Kuldsesse Seitssesse, mis

Koos Uno Naissooga.

FOTO ERAKOGUST

oli tollal meie parim džässorkester. Hiljem asutas Kõlar svingansambli RütmiKud, kus olid lisaks talle ja mulle Vallo Järvi, Gennadi Podelski, Uno Naissoo ja Arne Oit. See oli meie improvisatsiooni ja peastmängimise kool. Tänu Kuldsese Seitssesse sain Eesti Raadio estraadiorkestrisse, kui seal üks hea, kuid viinalembene saksofonist vallandati.

Harry Liivrand ütles Eesti Ekspressis teie raamatust “Omad viisid võõras väes” innustatuna, et olete tõeline arhiivikratt ja pedantsuse etalon. Millest sai alguse süsteemne infokogumine?

See sai alguse ühest märkmikust, kuhu hakkasin kirjutama orkestrite koosseise. Mu isa oli fanaatiline raadioamatöör, kes pani mulle kõrvaklapid pähe, kui ma vaevalt rääkida oskasin. 1926. aastal, kui Eesti ringhääling alustas, kuulasin ma juba saateid, ehkki ei saanud neist suurt sotti. Koolipõlves võisin peast öelda, kes millises orkestris mängis. Materjale sain nii raadiost kui mujalt. Raadioga oli see häda, et kuulates ei pruukinud aru saada, kuidas nime kirjutatakse. Erich Kõlari kaudu sain ühe aastakäigu

Rootsi ajakirja Orkester Journalen. Kirjutasin seal kõik koosseisud välja. Niimoodi see huvi tekkis.

Tollal sai kuulata kõike, sakslasi, rootslasi, inglasi. Isa ehitas lõpuks niisuguse aparraadi, mis võttis kogu Euroopat. Seal noppisin välja ainult džässi. Paljud head raadiosaated olid just öösiti, siis kuulis lühilainet paremini. Olin vahel kella üheni-kaheni üleval. Õnneks olid mul mõistvad vanemad. Sattusin paarile saatele, kus džässiajalooost rääkis Henry Ambel, meie esimene džässispetsialist.

Tänu raamatutele, raadio- ja teleasaadetele olete olnud aastakümneid eesti rahva muusikalise silmaringi kujundaja ja avaradaja. Miks te ei piirdunud vaid muusikuks olemisega?

Tegin pillimänguga lõpparve, sest töö orkestris muutus liiga rutiinseks. Oleksin võinud kirjutada soolopalu, neid mängida. Aga mind see ei võlunud. Olin saksofonirühma kontsertmeister, mängisin kaksikümne viis aastat esimest häält. Mulle aitas sellestki. Jäin lepinguliseks autoriks, saadete tegijaks. Ma pidasin ju isegi koolis, Pärnu Poeglaste Gümnaasiumis, kolme-nelja plaadiga džässist loengu. Tagantjärele mõtlen, kust ma sellise häbematususe võtsin.

Praegugi teen kord kuus raadios "Helisevat kroonikat", puhtalt sellepärast, et mul oleks võimalus muusikat kuulata. Kogu aeg peab ju valima – mida võtta, mida jätta. Paar päeva kuulan plaate, mida ma muidu ei teeks.

Olete tutvustanud levi- ja džässmuusikat raadios ja teles rohkem aastaid, kui enamikul ajakirja Muusika lugejatel vanust. Mitu korda on "Helisev kroonika" eetris olnud?

Esimene "Helisev kroonika" oli eetris 1971, seega kolmkümmend seitse aastat. Omal ajal tehti ju raadios kõik saated käsikirjadega. Mul on all keldris riulil paari meetri jagu mappe raadiosaadete käsikirjadega. Neil on tavaliselt eetrisse minemise kuupäev peal.

Esimest korda olin ma mikrofoni ees 1945. aasta novembris Eesti Raadio teadustajana, kuna ankeet ei lubanud mind tööle võtta. Orkestrisse sain kuu aega hiljem, seal oli peale minu teisigi "musti mehi".

Milline oli teie roll legendaarse 1967. aasta Tallinna rahvusvahelise džässifestivali juures, kus esines ka Charles Lloydi kvartett ja millest tegite 1997. aastal ETVle muusikafilmi "Nostalgia"?

Olin Naissoo kõrval number kaks. Ma ei võta seda au endale, et oleksin festivale algatanud ja teinud. Olin Heliloojate Liidu kergetuusika komisjoni esimees ja asjaajamise omamoodi "piksevarras". Kord käisin EKP Keskkomitees ja NSV Liidu kultuuriministri asetäitja juures festivali kaitsmas, muidugi tulutult. Viimane ütles: teil on ju suurepärane koorikultuur, miks teile veel džässi vaja on? Kui festivali enam ei lubatud, püüdsin algatada uue nimega üritust "Rütmiralli", kuid see piirdus ühe menuka kontserdiga Kalevi spordihallis.

1966. aastal kirjutasite raamatu "Džässmuusika". Kuidas see vastu võeti?

"Džässmuusika" oli minu esimene raamat. See oli revolutsiooniline sündmus, sest Nõukogude Liidus ei olnud džässist ühtegi raamatut kirjutatud. Tagasiside oli hea, näiteks lätlased tahtsid seda otsekohe oma keelde tõlkida. Ei antud luba. Oli isegi plaan, et anname raamatu siin venekeelsena välja. Ei antud luba. Samal ajal kirjutas Aleksei Batašov Moskvas nõukogude džässi ajaloo.

See lükati tagasi, sest seal pöörati liiga vähe tähelepanu Utjosovile. Nii jõudsin oma raamatuga ka Batašovist ette. Palju sõltus kultuuriministeeriumi keskastme ametnikest. Nad hoidsid mõne koha peal suu kinni ja läksid paberitega õigesse kohta.

Kui palju saite oma töös tunda tsensori otsustavat kätt?

Kirjutasin Grove'i džässiteatmiku artiklid nõukogude džässimuusikutest. Vorm nägi ette, et iga nime juurde pidi olema märgitud ka rahvus. Mina kirjutasin näiteks: Lukjanov, German, venelane. Kohe küsiti, miks ei ole "nõukogude venelane", sõna "nõukogude" peab juurde kirjutama. Lõpuks jäi siiski nii, et "soviet" võeti maha, kuna ministeeriumis suudeti selgeks teha, et kui inimene on nõukogude ajal sündinud, siis ta ongi nõukogude inimene, seda ei pea eraldi rõhutama.

"Džässmuusikale" järgnes 1978. aastal raamat "Popmuusikast", mis tähendas palju uut muusikat ja uusi nimesid.

Mul oli palju välissidemeid, sain Ameerikast, Saksamaalt, Soomest, Rootsist ja mujalt raamatuid. Nende põhjal tegin oma süsteemi – kantri, rock, disko jne. Tollal käisin veel ajaga kaasa. Kui biitlid tulid, ei huvitanud nad mind absoluutselt, aga tundsin, et olen neid kohustatud kuulama juba seetõttu, et tegin raadios saateid ja ma pidin asjaga kursis olema. Mida rohkem ma neid kuulsin, seda rohkem nad mind huvitama hakkasid. Praeguse muusikaga ei suuda ma enam kaasas käia. Biitlite ajal oli veel igal palal meloodia ja mõte, tänaste rütmipompsude põhjal ei jää ju midagi meelde. Mul elavad ülakorrusel pojatütar ja tema elukaaslane. Kuulen vahel läbi lae: tümp-tümp-tümp. Mind see ei sega, aga mõtlen – huvitav, mida see tümps noortele annab. Ehk ei taluta enam vaikust?

Tänapäevale on omane mõistete hägustumine, uute stiilide kiire tekkimine. Kuidas stiilide paljusus ja piiride hajumine teie hinnangul džässi arengut mõjutab?

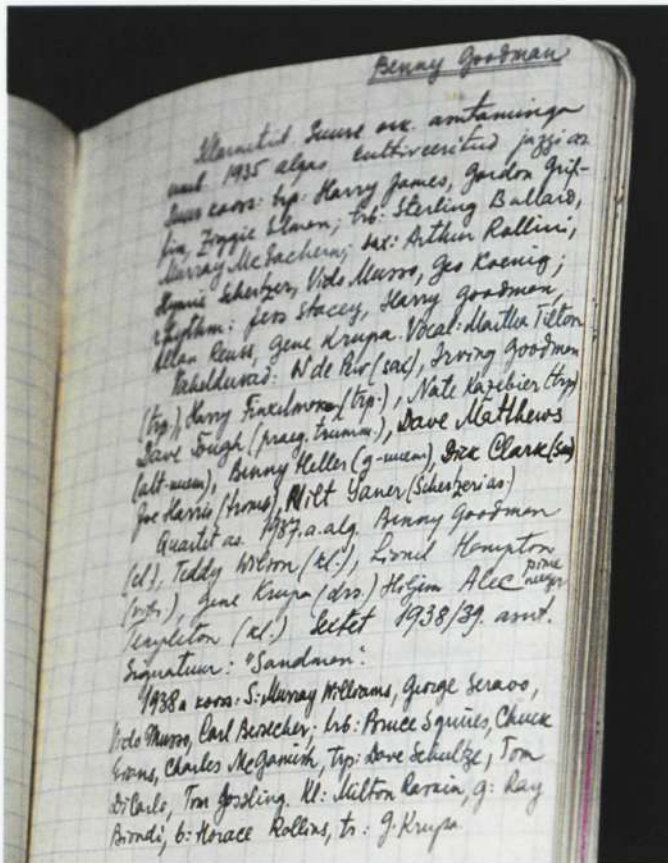
Kui Ornette Coleman ja vaba džäss tulid, ega ma seda päris lõpuni ei nautinud, aga sain aru, miks nii mängiti. Teatud pööre oli vajalik. Praegu tundub, et džässi nime alla võib juba ükskõik mida panna. Ma ei mõtle, et džäss peaks olema ainult swing, Miles Davis või John Coltrane, "Jazzkaarel" on ju käinud ka hästi noored esinejad. Näiteks Kenny Garrett käis mul kodus külas ja me vahetasime temaga isegi saksofonihuulikut ära.

Käisin vanasti tihti "Pori Jazzil", siis kui sinna oli väga raske saada ja pidi tutvusi kasutama. Praegu oleks sinna minna lihtne, aga ma ei soovi enam, sest seda muusikat, mida mina tahaksin, seal enam ei ole.

Lõpuks pole tähtis, mis nime muusika kannab. Muusika on muusika. Aga äärmise lolluseni on mindud hiphopi ja muude sellesarnaste stiilidega. Igal aastal tuleb mõni uus täheke, kes ütleb, et tema on uue stiili looja. Olen loobunud neid kuulamast, sest minu jaoks on see kõik üks ja sama. Ma ei tee enam vahet. Võib-olla pühendunud fännid teevad, sest nad uurivad esitajate elulugusid, võrdlevad teistega, aga muusikas eneses ei ole midagi, mis seda muust müra eristaks.

Kuidas õnnestus teil nõukogude ajal hankida infot džässis toimuva kohta?

Mul oli tohutu kirjavahetus. Esmalt ühe ameerika noormehega, kes saatis alates 1945. aastast pidevalt orkestrinoote, mida raadios mängisime. Need olid kõige uuemad ameerika lööklaulud. Sel

Märkmik.
FOTO MADLI-LIIS PARTS

ajal tegutses Eesti Raadio džässorkester ja meil lubati mängida näiteks palu Rodgersi muusikalist "Oklahoma". Sellist muusikat ei mängitud Nõukogude Liidus mitte üheski raadiojaamas, ainult Tallinnas. See kõik katkes, kui algas külm sõda.

Õnnestus hankida Leonard Featheri džässientsüklopeedia, kus olid kõigi muusikute kodused aadressid. Mul on praegugi kõik koi-
ted alles. Vaatasin – John Hammond. Ta oli väga kuulus mees, kes aitas tutvustada Benny Goodmani orkestrit ja Count Basie oma. Mõtlesin, et kirjutan talle. Sel ajal oli mu inglise keel juba laitmatu, saksa ja soome keel samuti, ladus keel aitas uksi lahti teha. Hammondiga oli meil kirjavahetus paari aasta jooksul. Ta saatis mulle ka plaate, sest ta töötas Columbia Recordsis ja koostas džässiplaate.

Meil oli tol ajal võimalik saata välja linte, sest eesti džässi plaate meil ju ei olnud. Näiteks saatsin Hammondile Uno Naissoo "Metronoomi" lindi. Ta kirjutas põhjaliku vastuse, kus tunnistas imestust, sest ameeriklaste ettekujutus nõukogude džässist oli hoopis midagi muud.

Kuulsin raadiost 1950–60ndatel saateid nõukogude džässist, kus esitati nõukogude džässi pähe algelisi võtteid 1930ndatest, kõige labasemat vene estraadi. Ehk ka Hammond mõtles, et jumal teab, mis padrikus Eesti asub?

Palun meenutage mõnda värvikamat kirjasõpra.

Saksamaal oli üks hertsog, kes koostas üleuroopalist džässiaandmete kogumikku. Ta saatis mulle igasuguseid formulare, mida pidin täitma. Tol ajal loeti kõik välismaale minevad kirjad läbi. Kui mind kord Pagari tänavale viidi, öeldi, et mul on nii suur kir-

javahetus. Ma ütlesin, et mul on kõik alles, võite lugeda, kui soovite. Selle peale hakati naerma ja öeldi: "Kas te arvate, et me ei ole lugenud?"

Oma tuttavate kaudu sain Down Beat'e ja sealt ka andmeid. Sealt sain toonase Berklee Music Schooli aadressi. Selle prorektori Robert Share'iga ei kohtunud me kunagi, aga meie kirjavahetus oli väga põhjalik. Ta kirjutas pikki kirju, rääkis oma perest ja saatis fotoalbumeid, täiesti perekondlik suhe. Ühel koosolekul varises ta kokku ja suri enne haiglasse jõudmist. Pidime just Varssavi Jamboreel kokku saama. Saatsin talle ka ühe mapi Viiralti koopiaid, millest ta oli nii vaimustunud, et lasi ühe töö seinale raamida. Tema suur huvi Eesti vastu oli osalt tingitud sellest, et kooli raamatu- ja noodikoguhoidja oli eestlanna.

Share tegi mulle ettepaneku tulla pooleks aastaks Bostonisse, Berklee'sse. Tollal oli džässi ja rahvamuusika sidemete otsimine väga aktuaalne. Olin talle saatnud raamatuid, kus olid sees kesk-aasia rütmide kirjeldused, samuti plaate. Näivne, nagu ta oli, kutsus ta mind Ameerikasse, et loeksin õpilastele nõukogude rahvaste muusika ajalugu ja saaksin vastutasuks külastada tunde, teha, mida soovin. Sajandi võimalus, aga ma ei läinud selle kirjaga kusagile. Kirjutasin Share'ile, et olen liiga väike figuur. Ta vastas, et saab aru. Hiljem said Berklee'sse minna Tõnu Naissoo, Urmas Lattikas jt.

Mul oli ka Tšehhoslovakkias üks kirjasõber, endine kabaree-
tantsija, suur džässifänn. Temaga vahetasime plaate – Tšehhis ilmus väga palju džässiplaate, selles mõttes oli see väga eesrindlik maa, meil hakkas ka Melodija džässiplaate välja andma. Käisin sõbral külas. Tema väike tuba oli maast laeni plaate ja raamatuid täis, hinnaline kogu. Paraku tulid sinna röövlid ja ta peksti nii hullusti läbi, et ta suri.

Teil õnnestus 1960–1970ndatel ka välisfestivalidel käia ja džässimaailma tippe kuulda. Käisite aastaid ka "Pori Jazzil". Kuidas te neile festivalidele pääsesite?

Kunagi oli "Pori Jazz" nagu aken džässimaailma. Mul oli tegelikult mitu akent – Varssavi "Jazz Jamboree", Pori, Imatra festival. Seal kuulsin ma Sarah Vaughani, Oscar Petersoni (ta oli siis juba ka Tallinnas käinud), Herbie Hancocki, Count Basie ja Woody Hermani orkestrit (vastavalt Frank Fosteri ja Frank Tiberi juhatusel), Miles Davist, Ornette Colemani jpt.

Mul oli Moskvas sõber Georgi Garanjan, kes tahtis ka Pori džässifestivalile minna. Mina olin heliloojate liidu liige ning Garanjan tundis otsustajaid. Selleks, et Soome jõuda, pidin sõitma Moskvasse, kus meile mõlemale anti komandering. Sõitsime rongiga Moskvast Helsingisse ja sealt edasi.

Et kuulusime abikaasa Heljo Sepaga mõlemad heliloojate liitu, tema muusikateadlasena, saime üsna palju reisida, muidugi mitte üksi, vaid gruppidega, – Lääne-Saksamaal, Prantsusmaal, Ungaris, Poolas ja Tšehhis, Rootsis. Esimene suurem sõit estraadiorkestriga oli 1968. aastal, mil sõitsime läbi terve Ida-Saksamaa.

Bratislavasse sattusin juhuslikult. Seal pidi esinema ansambel Radar ning Filharmoonia direktor Oleg Sapožnin pani mind grupi juhtiks, arvates, et olen parteilane. Ma ütlesin: kulla Oleg, ma ei ole kunagi elus parteisse kuulunud. Grupijuhiks võeti seepeale Raimo Kangro. Aga Sapožnin oli nii soliidne, et kuna mul olid paberid täidetud, sõitsin lihtsalt kaasa. Bratislavas kuulsin esimest korda Lester Bowie't ja Bobby McFerrinit, Flora Purimi koos Airto Moreiraga. Isegi mu praeguse halva mälu juures on need nimed ja elamused meelde jäänud.

Taaskohtumine Charles Lloydiga.

FOTO ERAKOGUST

Milline oli teie hinnangul 1960–1970ndatel eesti džässmuusikute tase?

Tollal tehti üleliidulisi küsitlusi. Meie omadest olid Tiit Paulus, Helmut Aniko ja Arvo Pilliroog üleliidulistes edetabelites esimestel kohtadel, Pilliroog oli klarnetil vist number üks. Mõelge, kui tugev tase oli Nõukogude Liidus sel ajal, häid pillimehi oli sadu. Ma käisin ju läbi kõik Thbilisi, Moskva, Leningradi, Jaroslavl, Riia džässifestivalid. Tundsin nõukogude džässi nagu oma püksitaskut ja võrdlus meie omadega oli täitsa olemas. Mäletan, kui käisime Helmut Aniko bigbändiga Thbilisis, läksid grusiinid täiesti hulluks. Aniko juurde tekkis tõeline fännide rodu.

Kui meie džässmuusika oleks saanud areneda samamoodi nagu nõukogude korrast puutumata naaberriikides, milline võinuks pilt praegu olla?

Ilmselt oleks olnud rohkem muusikuid ja reisimisvõimalusi. Soomlased mängisid *bebop*'i juba 1945–1946, kui meie ikka veel swingi kütkes olime. Me polnud ju *bebop*'i kuulnudki, polnud plaategi, linte just hakkas tulema. Ja polnud ka makke. Mäletan, tulime väljasõidult, Emil Laansoo oli endale ostnud igavese raske Dnepr 3 maki. Hoidis bussis põlvede peal, vandus, et jalad väsivad ära. Laansoo oli magnetofon hindamatu väärtusega, sest tal oli, nagu minu abikaasalgi, looduse poolt kingitud absoluutne kuulmine.

Kui võrrelda naaberriikidega, siis ega soomlased ka pikka aega läbi ei löönud. 1950–60ndatel praadisid nad veel omas rasvas. See

oli suur ime, kui üks nende trompetist sai Count Basie orkestrisse. Rootslastega sama lugu, vaid paar muusikut pääses kaugemale. Ega see läbilöömine nii kerge olnud, pole tänaseni. Soomes on näiteks maailmatasemel klarnetist Antti Sarpila. Muidugi käis ta USAs ja mängis klubides, aga siis ta unustati. Plaat seal ei ilmu ja ega tema plaat seal ka vist palju ostetaks.

Ei oska öelda, mis oleks saanud. Tõenäoliselt oleks palju asju siiski samas voolusängis edasi kulgenud. Selge see, et siis poleks pruukinud jalgratast leiutada.

Olete eesti džässist kirjutanud välismaistele väljaannetele. Millistele?

Jazz Forumis oli mul kaastöölise kaartki. Olen Down Beatile kirjutanud, aga ei avaldatud. Saksa ajakiri Jazzfreund avaldas mu ülevaate eesti džässi ajaloost. Praegu on mul Ameerikas väga hea sõber James Lincoln Collier, kes on andnud välja tohutult palju džässikirjandust, muuhulgas ka raamatud Armstrongist ja Goodmanist. Ta on mitu korda ka Eestis käinud ja kogunud andmeid eesti džässist, koostamisel on Euroopa džässiajalugu.

Teine mees on Frederick S. Starr, kes kirjutas 1983. aastal raamatu "Red and Hot, Soviet Jazz". Ta õppis Leningradis arhitektuuriajalugu ja rääkis vabalt vene keelt. Saatsin talle palju materjali Murphy Bandi, üldse eesti ja Nõukogude Liidu džässi kohta ning ta tsiteerib mind oma raamatus mitmes kohas.

Teie laulude najal on üles kasvanud 1960–1970ndate

põlvkonnad. Osa lauludest on koondatud 1998. aastal ilmunud kogumikku "Meeletu maailm". Mis on teie laulude saladus, et need inimeste südames kergesti koha leiavad?

Esmalt peab olema tekst. Ehkki paljud heliloojad tegid teisiti, kirjutasid muusika valmis ja tellisid siis teksti, mina nii ei osanud. Tekst tuleb kõigepealt, tekst annab mõtte. Kirjutasin ka ooperi tänu sellele, et oli tekst. Teadsin, kuidas pean teksti muusikas kajastama või kujundama. Mul oli juhtlõng. Vastupidine võimalus tundus mulle kunstlik.

Abikaasa ütleb, et mul on ainult üks korralik lugu ja see on "Rannakolhoosis". See on peaaegu õige. Kui me esimest korda seda lugu proovis mängisime, olid seal ka Eduard Kurt ja Herbert Kulm, kes otsisid alati, kust mingi laul on mõjutusi saanud. Leidsime mitu lugu, kus noodid on täpselt samad kui "Rannakolhoosis", aga oluline on vist see, et mul õnnestus leida tervik, kuidas sellele korduvale nõobile pintsak juurde õmmelda.

Mis muudab ühe muusikateose kestvaks?

Omal ajal olid mu head sõbrad Edgar Arro ja eriti Boris Kõrver. Arutasime sama teemat heliloojate liidus ja nad mõlemad olid seisukohal, et laulus peab olema rosin – kõige esimene fraas peab kohe haarama. Ja kui võimalik, siis tekst ja muusika peaksid haarama koos.

Kuigi mul on ka mõned laulud, mis meenuvad keskelt, mingi tõusu või arenduse kohast, peab tavaliselt kõitma ikka kõige esimese fraasi. Näiteks "See meeletu maailm", selle esimene fraas ütleb ju kõik ära.

Üks asi on laul ise, teine on esitaja. Näiteks Georg Otsa ei tahtnud ma eriti eksploateerida, sest tekkis moment, et mis ma lähen, kui kõik seisavad sabas. Kuigi me olime sõbrad ja ütlesime sina juba siis, kui ta veel konservatooriumi üliõpilasena hakkas Eesti Raadio estraadiorkestri ees laulma.

Kui palju te kirjutasite konkreetset lauljat silmas pidades?

Harva. Ükskord andis Ain Kaalep mulle väga ilusa teksti "Ärge lammutage vana teatrit veel". Siis mõtlesin küll, et keegi ei oska seda laulda nagu vaja, ainult Einari Koppel.

Agas "Olematu laul" – Filharmoonia oli esitajaks valinud Tiiu Variku. Mul on laul Viivi Luige tekstile "Elame veel". Tänu Tiiu Variku esitusele on see minu arvates üks mu paremaid laule. Mõtlesin kaua, et laul pole midagi väärt, et saade ja kõik muu on märgist mööda, kuni kord juhtusin kuulama, mismoodi Varik seda laulab. Ta oli sel ajal veel noor neiu, laulus on vaja vanainimeselikku küpsust ja see tuleb tema laulmises välja – murtudsüdame põosas läve ees, õu täis ülaste valgeid luid ja tee, mida me enam ei käi, kuni trotsliku kinnituseni "kuid mu suu on veel ülbelt noor, tehtud punasest lepapuust". Münd võlub esmajoones tekst. Kui tunnen, et olen saanud tekstile omalt poolt midagi juurde anda, on mul hea meel.

Millised tekstid on teid laululoojana võlunud?

Mulle näib, et tunnete, selle, mis on elus tähtis, edasiandmine tuleb naistel paremini välja. Võtame kas või Betti Alveri, Marie Underi, Viivi Luige, Leelo Tungla, Lilli Prometi. Meestel, näiteks Ain Kaalepil või Jaan Kaplinskil, on teistmoodi tunnetus.

Rääkisime telefonitsi pikki jutte Debora Vaarandiga tema viimastel aastatel, kui ta juba üksinda elas ja ta kuulmine oli halb. Ütlesin talle, et meie kuulsaim laul on "Rannakolhoosis", kuid minu arust on haruldane luuletus ka tema "Õõviil". Mul on hirmus kahju, et see ei ole CD-plaadil ilmunud ja seda praktiliselt ei teata. Heli Lääts on selle salvestanud. Tavaliselt ei tea ma oma laulude

tekste peast, aga kui pingutada, siis sellest luuletusest tuleb isegi natuke meelde. Vaarandil oli oskus luua pilt nii, et sa tunned värvi, lõhna ja isegi rohu puudutust palja talla all. Tema maalitud pilt on niivõrd elav.

Leelo Tunglaga viis kokku juhuse, "Oma laulu ei leia ma üles" oli meie esimene lugu. Temaga on selles mõttes väga hea, et ta on ise väga musikaalne, ta luule on musikaalne.

Kirjutate raamatus "Omad viisid võõras väes", et sõja ajal vahetasite endale kilo või eest ühe Louis Armstrongi plaadi, millest kartsite isale rääkida, kuna niigi kasinates oludes oli see meeletu tegu. Kui suur on teie muusikakogu praegu?

Ei ole täpselt kokku lugenud, ehkki olen kõik katalogiseerinud, ilma ei saa. Klassikat on umbes 1600 vinüülplaati. Džassi ja poppi vinüülidel vahest üle 5000. Omal ajal sai kogutud ka linte, aga need kavatsen ükskord prügimäele saata. Neil on Soome raadiost lindistatud džässisaated. CD-plaate on üle 1500, kassette tuleb üle tuhande. Heliloojate liidus nõuti loominguaruandeid ja need on mul kõik alles. Tänu neile mäletan, muidu oleksin unustanud.

Millist salvestist peate oma kogu kõige väärtuslikumaks?

Neid on palju. Üks kassett, mille sain Ilse Werneri käest – ta oli Saksa ajal kõige populaarsem saksa filminäitleja. Leidsin Internetist juhuslikult kontakti ja kirjutasin talle. Ta oli muidugi juba pensionil. Kirjutasin, et Eestis ei ole teda veel unustatud, aga kahjuks on meil vaid tema sõjaaegsed salvestused. Küsisin, kas ta saaks midagi uuemat saata. Siis ta saatis mulle paar rida kirja ja ühe kasseti.

Eriline on ka Dave Brubecki pühendusega plaat. Ta esines Tallinnas ja oli meie pillimeestega Viru varietee keldris *jam-session*il. Juhatasin selle sisse ja ütlesin nii: "Kõige rohkem reisivad mööda maailma muusikud ja poliitikud. Poliitikud võivad rääkida, mida tahes, võivad ka valetada. Muusikud peavad rääkima *truth, the whole truth and nothing but the truth* ehk ainult tõtt, nagu tunnistaja kohtus vannub. Kui me Brubeckiga hiljem juttu ajasime, kinkis ta mulle oma plaadi ja kirjutas peale *thank you for the words of truth*. Ta ütles, et see on parim, mis talle kui muusikule on kunagi öeldud. Muusik ei tohi valetada.

Kui veel autogrammidele mõelda, siis on mul Willis Conoveri autogrammiga plaat ja teisiigi.

Kas teil on džässis ka läbi aegade lemmikuid?

Omal ajal oli mu suur lemmik Benny Goodman, kelle tõttu ma üldse klarneti valisin. Praegu pean ütlema, et mulle meeldib Artie Shaw rohkem. Olen nõus Shaw' ütlusega, et Benny mängis klarnetit, aga tema mängis muusikat. Goodman oli ka väga osav äriees. Ma ei ütle, et Goodman poleks olnud pühendunud muusik, sest kuni surmani harjutas ta iga päev. Agas Artie saatis kõik kuu peale ja läks minema. Ta oleks võinud veel aastakümneid mängida, orkestreid juhatada. Ta tundis, et on kõige parema, mis tal anda oli, juba ära andnud, edasi oleks tulnud vaid kordamine. Ma tunnetan tema muusikas rohkem siirust ja vähem tehnikat, ehkki ta oli tehniliselt samuti suurepärane. Goodman tegi sadu plaate, Shaw ehk kümnendiku sellest, mida Goodman jõudis, aga minu jaoks on sellel suurem väärtus. Muidugi on lemmikuid palju: Louis Armstrong, Nat King Cole nii lauljana kui pianistina, saksofonistid Benny Carter, Ben Webster, Lester Young, Stan Getz, Charlie Parker, trompetistidest Clifford Brown, oh heldeke....

MIRJAM TALLY

vabakutseline

Helilooja Judith Weir sai Briti maineka autasu

Detsembri keskel autasustati šoti heliloojat Judith Weiri auhinnaga Queen's Medal for Music. See autasu on mõeldud Suurbritannia muusikaelus tooni andnud muusikuile. Hiljuti pühendas BBC sümfooniaorkester Weiri loomingule terve nädalava hetuse jagu kontserte; sari kandis nime "Telling the Tale" ("Rääkides lugu"). Weir on kolmas selle medali saaja alates 2005. aastast, mil seda esmakordselt välja anti. Enne teda on sellega autasustatud dirigent sir Charles Mackerras ja laulja Bryn Terfelit.

Judith Weir on sündinud 1954. aastal Cambridge'is ning kuulsust kogunud lavateostega "A Night at the Chinese Opera" ("Õö Hiina ooperis") ja "Blond Eckbert". Weir on olnud resideeriv helilooja Birminghami sümfooniaorkestri juures, Londonis toimuva Spitalfieldsi festivali kunstiline juht ning ka õppejõud Glasgow' ülikoolis. Mõlemad tema vanemad olid amatöörmuusikud, nii et Weiri jõudmine muusika juurde oli üsna loomulik. Õpingute ajal võttis ta tunde ka John Tavenerilt. Muide, Cambridge'i King's College'is õppimise ajal oli ta teine naissoost õpilane selle kooli ajaloos. Muusikaõpingute kõrval huvitus ta hiina kultuurist. Tagantjärele kahetseb Weir ise, et sellest ei saanud koolis tema uurimustöö teemat, kuna tegemist on valdkonnaga, mis on tema muusikat tugevasti mõjutanud, eriti kui silmas pidada tema debüütööperit "A Night at the Chinese Opera" ainetikku. Ooperi tegevus toimub Marco Polo ajastul ning orkestrit kasutatakse nagu ansambli hiina traditsioonilises muusikas. Tihti, nagu ka näiteks selles ooperis, kasutab ta teostes ka oma tekste ning tema kirjastiili võiks iseloomustada sõnadega "jõuline", "napisõnaline" ja "sisutihe".

Weir arvab, et tänapäeva modernses maailmas on inimesel vahest kõige enam abi taoismist. "See julgustab võtma asju lihtsalt, aga aktiivselt. Olen olnud pikka aega huvitatud zen-budismi ideedest, kus on oluline hetkes elamise põhimõte. Usun, et muusikal on sellega palju ühist, ja ma leian, et see mõte on abiks ka muusika kirjutamisel."

Daniel Barenboim võttis Palestiina kodakondsuse

Juudi päritolu dirigent Daniel Barenboim on otsustanud võtta Palestiina kodakondsuse. "Loodan, et minu uus staatus on näide Iisraeli-Palestiina koosseksisteerimisest," kommenteeris dirigent oma omapärast n-ö rahužesti. Uue passi omanikuks sai Barenboim jaanuari keskpaiku Ramallah' linnas, kus ta tavatseb anda kontserte, millega ta propageerib ühtaegu sildade loomist araabia ja Iisraeli noorte muusikute vahel.

1999. aastal asutas Barenboim Diwan Orchestra, kus mängivad Iisraeli, palestiina ja araabia maade muusikud. Kuuekümmend viie aastane La Scala peadirigent aga pole olnud kunagi liiga arg, et ujuda vastuvoolu: 2001. aastal juhatas ta Jeruusalemmas ühte Wagneri ooperit, seda vaatamata ettekande vastaste protestidele ja süüdistustele antisemitismis, kuna nähti tontti saksa helilooja teose esitamises. On ju üldteada tõsiasi, et Wagner oli Hitleri lemmikhelilooja.

Portos keskendutakse sel aastal Põhjamaade muusikale

Portugali Porto linna kontserdimaja Casa da Musica keskendub sel aastal Põhjamaade muusikale. Erilist tähelepanu aga pööratakse just soome helilooja Magnus Lindbergi loomingule. Kontserdisari algas juba 5. jaanuaril Lindbergi klaverikontserdi ettekandega, kus soleeris helilooja ise. Edaspidi aga saab kuulda Lindbergi Tšellokontserti ja teost "Aura", n-ö muusikaline kõrgpunkt on planeeritud novembrikuusse, mil Soome raadio SO, Remix Ensemble ja Porto Rahvusorkestri kontserdil saab kuulata kuut tema teost. Muu hulgas kõlavad sel hooajal Portugalis soome muusikast veel ka Jean Sibelius, Kaija Saariaho ja Esa-Pekka Saloneni orkestriteosed, samuti Olli Mustoneni klaverilooming. Kavas on ka soome džässmuusikat tutvustavaid kontserte.

Wigmore Halli resideerivaks heliloojaks sai Luke Bedford

Inglismaa üks mainekamaid kammermuusika kontserdisaale Wigmore Hall määras hiljuti ametisse oma esimese resideeriva helilooja, kelleks on Luke Bedford. Juba

varem on olnud juttu ka sellest, et Wigmore Hall panustab tulevikus rohkem uudisloomingule. Hiljaaegu sai see mainekas kontserdisaal ka pool miljonit naela toetust just uudisteoste tellimiseks. See annetus pärineb André Hoffmannilt, dirigent Paul Sacheri pojapojalt, ning selle summa eest on plaanis aastani 2014 tellida umbes viiskümmend uut teost. Kahekümne üheksa aastasel Luke Bedfordilt võib lähiajal, aprillis, Birminghami uue muusika ansambli esituses kuulda uudisteost "Good Dream She Has". Teos on kirjutatud viieteistkümmele mängijale ja kolmele lauljale. Bedford on senini keskendunud kammer- ja orkestrimuusikale ning võitnud ka mitmeid auhindu.

Sony Classics annab välja Glenn Gouldi eksklusiivse "Kogutud teosed"

Glenn Gouldi huvilistel on nüüd suurepärane võimalus uurida, mis tegi sellest kannada kuulsast veidrikust ühe 20. sajandi ainulaadsema pianisti. Nimelt on Sony Classics hiljaaegu välja andnud hiigelkogumiku "Glenn Gould: The Complete Original Jacket Collection", mis koosneb 80 CD-plaadist ja mida müüakse ainult piiratud koguses. See sisaldab kuulsat pianisti kõiki stuudiosalvestusi, mis tehtud Columbia ja CBS Masterworksile. Sinna on lisatud ka kaks n-ö boonuspilaati ja raamat, kust võib muu hulgas lugeda ka Gouldi spetsialisti Michael Stegemanni esseed. Boonumaterjalide seas on ka Gouldi elu viimane helisalvestis, mis tehtud 1982. aastal, kolm nädalat enne tema surma viiekümneandal eluaastal. Veel võib kuulata 1981. aastast pärit intervjuud, mille tegi kriitik Tim Page.

Tõusev täht – hiina naisdirigent Xian Zhang

New Yorgi Filharmoonikute ees teeb ilma hiina naisdirigent Xian Zhang, keda peetakse tõusvaks täheks. Hiljuti saabus 34-aastane Zhang Saksamaalt, kus ta oli Dresdeni Staatskapelle ees esimene naisdirigent. Veebruari algul juhatas Zhang Püha Luuka orkestrit mainekas Carnegie Hallis. Samas saalis võitis ta 2002. aastal Maazeli/Vilari dirigentide võistluse.

Zhang kasvas üles Põhja-Korea piiri

Xian Zhang juhatab New Yorgi Filharmoonikuid.

FOTO OZER MUHAMMAD / THE NEW YORK TIMES

äärses Hiina linnas Dandongis, kus tema isa Yu Bin töötas muusikariistade vabrikus, rajades hiljem oma muusikaäri. Lapsena ei osanud Zhang muidugi dirigendiks saamisest unistadagi, vaid alustas kolmeaastaselt oma ema käe all klaveriõpinguid. Nii tuli tal lapsepõlves harjutada klaverit umbes kuus kuni kaheksa tundi päevas. Tema haridustee jätkus Pekingi konservatooriumis. Õpingute ajal aga katkes tema lootus saada pianistik – õpetaja teatel olevat tal

selleks liiga väiksed käed. Nii alustas Zhang dirigeerimisõpinguid naisdirigent Wu Lingfeni juures. Naisdirigendiks olemine polevat Zhangi sõnul midagi enneolematut kommunistlikus Hiinas, kus kõik naised teevad tööd. Oma debüüdi dirigendina tegi ta 20-aastaselt Pekingi ooperiteatris. Algul paluti teda asendajaks Mozarti "Figaro pulma" peaproovi, lõpuks, kuna proov õnnestus hästi, juhatab ta ka etendusi. Sellest ajast alates on Zhang üsna kergesti

saavutanud respekti dirigendipuld. Tšellist Daire FitzGerald, kes mängis Püha Luuka orkestris, kui toimus Maazeli/Vilari konkurs, meenutab, et muusikud olid kohe võlunud Zhangi enesekindlusest, efektiivsusest, tasakaalukusest ja kannatlikkusest. Glenn Dicterow, kes istus selle konkursi žüriis, ütles Zhangi kohta, et ta "tõesti tunnetab seda muusikat ja suudab muusikaarmastust ka meieni tuua".

Sobivus ja keemia New Yorgi Filharmoonikute ja Zhangiga vahel on ilmselge juba tema debüüdist peale 2005. aastal. "Tööta muusikateose kallal nii efektiivselt kui vähegi võimalik," kõlab Zhangi põhimõte. See töötamise efektiivsus on omadus, mis seob teda dirigent Lorin Maazeligaga, kellelt ta on dirigendina palju õppinud. "Tema organisatoorsed võimed on uskumatud," kõneleb Zhang, "ta planeerib iga sekundit oma proovis, eriti siis, kui ollakse kontserdireisil."

Oma lemmikheliloojaks peab Zhang Brahmsi, aga viimasel ajal on ta palju juhatanud ka vene ning uut muusikat. Ta ei soovi aga kindlalt spetsialiseeruda mingile ajastule või heliloojale, vaid peab õigeks proovida kõike.

Hansapank
Swedbank

ESTI KONSERT

BACH. ÜLESTÕUSMISORATOORIUM

Eesti Riiklik Sümfooniaorkester Eesti Filharmoonia kammerkoor

Solistid

Maarja Kukk (sopran) **Mati Turi** (tenor)

Iris Oja (alt) **Uku Joller** (bass)

Dirigent **Daniel Reuss** (Holland)

Johann Sebastian Bach

Kantaat "Ich hatte viel Bekümmernis" / "Mul oli palju hingevalu" BWV 21
"Oster Oratorium" / "Ülestõusmisoratorium" BWV 249

L 22. märts kell 19 Pärnu Eliisabeti kirik

P 23. märts kell 18 Estonia kontserdisaal

Kontserdid koostöös ERSOga ja EFK-ga

PRIKE

Postimees

KUKU

ERR

www.concert.ee

Kaua oodatud, kaunikene

Róisín Murphy Tallinna Rock Cafes 29. jaanuaril

JOOSEP SANG

Kostümeeritud kaunitar Róisín Murphy.
FOTO MADLI LIIS PARTS

Kokku võttes oli Róisín Murphy kontserdi algsest ärajäämisest, sellele järgnenud määratlematusest ja kauaoodatud toimumisest palju kasu. Rock Cafe oli välja müüdud, meediakajastus põhjalik ning publik nii korralikult üles kruvitud, et paljud hakkasid juba Róisíni lavale ilmumise peale üles-alla hüppama ja elased Iirlanda pikale ja tõepoolest haaravale esinemisele innukalt kaasa.

Róisín Murphy repertuaar (pärit valdavalt mulluselt plaadilt "Overpowered") koosnes läbi klubimuusika filtri lastud soulis, funkist, vanamoodsast "uuest lainest" ja eriti suurel määral kaheksakümnendate maiguga diskost. Briti saartel (poliitilise korrektsuse huvides tuleb küll öelda, et Róisín tuleb "briti saare" Iirimaa vabalt poolelt) ette võetud katsed USA musta muusikat emuleerida mõjuvad sageli üsna verevaeselt ja jahe-dalt. Tulemus on kuidagi liiga *fish and chips* ja sünnib ilma higi valamata – eesti publikule on seda tõestanud näiteks aastate eest "Jazzkaarel" hämmastavalt tui-ma kontserdiga esinenud Victor Davies ja mullu külas käinud, klišeede sohu up-punud kunagine *acid-jazz*'i teenäitaja Incognito. Ehkki ka Róisín Murphy dis-ko kõlab väga "valgelt" ja britipäraselt, meenutades kohati tänapäevase sinivere-lise tantsumuusika musternäidet Sophie Ellis-Bextorit, üllatas lavalt saali tulva-nud muusika otsekoheuse ja kaasakis-kuvusega. *Sound* oli perfektne ning loo-mulikult oli palju abi ka staari isiklikust magnetismist ja fluidumist, mida toetas pidevalt vahetunud kostüümide ja pea-katete paraad. Väga hea kontsert hea muusikaga – tantsimiseks, aga mitte ai-nult.

Arder ja Fite – erk ja vaimukas sümbioos kaunitarist ja koletisest

MARGE LUMISALU
muusikakriitik

Esimesel veebruaril oli pärnakatel võimalus osa saada väga meeleolukast kontserdist – Endla teatri jazzklubis astusid üles Eesti üks huvitava- maid jazzlauljatare Helin-Mari Arder ja Ameerika päritolu laulja-kitarrist Andy Fite ehk *beauty and the beast* (kaunitar ja koletis), nagu nad end nimetasid. Kui Pärnu jazzklubi eelmisel ja ühtlasi esimesel hooajal oli publikut aeg-ajalt vähevõitu, siis nüüd oli tükki tegu, et kõiki huvilisi kohvikusse mahutada. Kiirelt toodi juurde lisatoole, kuid siiski pidid hiljem tulijad leppima ukse kõrval püsti seismisega. Kontserdisarja vedaja Ülle Jantsoni väitel olevat selline olukord sel hooajal pigem tavapärane kui erandlik.

Kuna kontserdi algus oli üsna hiline, siis esinejad soojenduseks pikka juttu rääkima ei hakanud. Pealegi ei tahtnud Arder panna oma lavapartnerit olukorda, kus ta räägitavast midagi aru ei saa. Nii toimuski kogu suhtlus kontserdi ajal inglise-eesti segakeeles. Õnneks ei valmistanud muusikute omavahelistest võõrkeelsetest naljadest arusaamine publikule raskust, millest andsid tunnistust üle saali kõlanud naerupahvakud ja vastuhõiked.

Mahedahääline Arder ja eksperimenteeriv Fite alustasid esimest ühist etteastet põneva improvisatsiooniga, kus skätimester Fite kipus küll kohati domineerima, kuid ka Arder suutis vastast oma huvitavate ideedega üllatada. Järgneva kahe tunni jooksul sai tavatu dueti esituses kuulda nii jazzistandardeid kui ka Fite'i omaloomingut. Fite paistab silma erilise huumori ja otsekohesusega. Helin-Mari tunnistab, et on jätnud mõned Fite'i lood kõrvale, kuna nende tekst on lauljanna jaoks liiga avameelne. Nii ei kuule värskest ilmunud ühiselt plaadil lugu "I Had Sex With My Ex", olgugi et kontserdil sai just see publikult ühe maru-

lisematest aplausidest.

Mingil hetkel tekkis muusikute omavahelist mõnusalt sõbralikku aasimist jälgides tunne, et nende kahe vahel peab olema midagi enam kui lihtsalt sõprus. Kuid see müüt sai peagi purustatud ja tõde jalule seatud – kummalgi on oma teinepool juba olemas. Eeltoodud fakt aga ei kahanda mingilgi määral nende omavahelist head klappi ja suurepärast muusikalist tunnetust. Fite'i pidevalt suunda muutev harmoonia oleks paras pähkel igale lauljale, kuid Arder tunnistab, et teab Andy't juba piisavalt kaua, et aimata, millega ta teda üllatada püüab. Ja isegi kui lugu suure naeru ja kohapeal improviseeritud laulusõnade tõttu metsa kipus minema, ei lasknud kumbki end sellest häirida. Pigem panid nad teineteist meele- ga proovile, et näha, kes keerulisest olukor-

rast välja tuleb.

Helin-Mari juures ongi äärmiselt muljetavaldav mänglev kergus keeruliste improvisatsioonide esitamisel, positiivne hoiak, sära ja sõbralikkus. Ta laulab kohati vaat et sosinal, samas on iga noot paigas ja hästi kuulda. Arder on leidnud oma niši, puges kuulajatele vaikse heliseva häälega kindlalt südamesse. Ei kujutakski teda mingit karmi ja kõva häält nõudvat pala laulmas. Fite seevastu pakkus oma ekstsentrilise oleku ja meeldivalt jaburate "mokaottidega" põnevaid elamusi nii lavapartnerile kui ka publikule, hoides kontserdi meeleolu rõõmsa ja reipana. Kontserdi lõpus tunnistasid paljud, sealhulgas ka lauljanna ise, et naerulihased on möödunud kahe tunni ajal kõvasti tööd saanud.

Peale Pärnu andsid Helin-Mari Arder ja Andy Fite kontserte ka Otepääl, Tartus, Viljandis ja Tallinnas.

FOTO MATS ÕUN

Improviseerimine, džäss ja uut muusikat kontserdil “Ristumine”

DIANA KIIVIT

pianist

Kontserdil “Ristumine” astusid publiku ette saksofonist Ursula Chillaud (Saal), akordionist Jaak Lutsoja ning jazzmuusikud Lembit Saarsalu (saksofonid) ja Andre Maaker (elektrikitarr). Nagu Lembit Saarsalu kontserdi algul sissejuhatavalt sõnas, ühendas neid inimesi ja kontserdil mängitavat muusikat improviseerimine ja selle erinevad avaldumisvormid. Kontserdil kõlaski pooleks nüüdiskompositsioone ja improviseerimist muusikat. Muu hulgas sai kuulda hiljaaegu Eestist Gotlandile elama asunud Mirjam Tally uudisteost “Pihlakate vihm”, džässivõtmes Mozartit (“Komm, lieber Mai”) ning kohapeal sündinud vabaimproviseerimise “Jalutuskäik Charlie Parkeriga”.

Erineva taustaga muusikute kohtumises on “süüdi” Ursula Chillaud, kes oma doktoriõpingute raames on viimastel aastatel teinud nii mõnedki seda tüüpi kontserdid. Nende hulgas kavad nimega “Positsioonid”, “Grab it”, “Minu üksikule metsikule hingele”. Võiks öelda, et avastamisvaim ning innovatsioonipisik istub tal lihtsalt veres. Bakalaureuseõpingute ajal EMTAs on Ursula Chillaud tegelnud vabaimproviseerimisega, hiljem täiendanud end ka Bordeaux’ regionaalkonservatooriumis saksofonimängu ja nüüdiskammermuusika vallas, olnud mitmete saksofoniteoste esmaesitaja Eestis, teinud koostööd eesti nüüdistantsu esifiguuridega, astunud üles improviseerimise muusika sarjas “Improtest” ning tellinud teoseid eesti heliloojatelt. Kuna Ursula keskendub oma doktoriõpingutes elektroakustilistele saksofoniteostele, siis kasutavad elektroonilist perspektiivi mitmed tellimustööd, nagu näiteks Malle Maltise “Lendajad”, Pille Kanguri “Tantsides eilset” ja nüüd ka

Kontserdil esiettekandele tulnud teose “Pihlakate vihm” autor Mirjam Tally stuudios. FOTO ERAKOGUST

Mirjam Tally “Pihlakate vihm”.

Akordionist Jaak Lutsoja on Ursula Chillaud’ga eelnevaltki koos kontserte teinud. Seekord võeti kanda tänapäeva kunstmuusika osa ning osalt sellepärast oli karismaatilise ja veenva akordionisti improviseerimisvõimalus piiratud. Kontserdi improviseerimise pool oli suure osas eesti jazzmuusika juhtfiguuri Lembit Saarsalu kanda. Saal oli teda täis ning sai selgeks, miks ta on nii tuntud nii kodu- kui ka välismaal. Kui Saarsalu tundis ideaalselt oma stiili piire ja sellest nii kergelt ei vääranud, siis Andre Maaker sõandas oma katsetustes palju kaugemale minna ning oli eksperimenteerimisaltim.

Seekordne esiettekandeline, Mirjam Tally “Pihlakate vihm” on loodud spetsiaalselt koosseisule saksofonid, akordion, elektrikitarr ja live-elektronika (helilooja enda esituses). Teose muusikaline lähisugulane

on Tally varasem teos “Pihlakate meri” aastast 2002. Samas uskusin muusikalisest käekirjast ja eriti elektrikitarrist käsitlusest läbi kumavat ka teist varasemat teost “Swinburne” (2000). Kummaline ja tuttavlik, humoorikate lahendustega ja veidi maausku on Tally kindel käekiri, mis publikule meeldib. Ja autori sõnul oli teose muusikaline lõpptulemus just selline, nagu soovitud.

Fabien Lévy elektroakustiline teos “L’air d’ailleurs – Bicinium” (võiks ehk tõlkida kui “Viis mujalt”) altsaksofonile ja fonogrammi puudutab helilooja sõnul immigrantide probleemiatikat Prantsusmaal. Spektraalmuusika alusepanija Gérard Grisey’ juures õppinud ja IRCAMi keskuses töötanud Lévy käsitleb saksofonipartiid kui teekonda solist-la-bemolli. See kõlab esmapilgul primitiivselt, kuid sisaldab samas viidet mikrotoonide ning kõlavärvide maailma. Minimalistliku saksofonipartii kõrval saab seda

suurema mahu fonogramm, millelt kostavad justkui teispoosusest inimhääled, müha ja "libasaksofoni" meelitavad, poole tooni võrra kõrgemad helid. Pill on dialoogis iseendaga, vastanduvad "maastikud" siit- ja sealtpoolt. Akustika on aktuaalne ka François Rossé teoses "Ouille de Garlaban" ("Garlabani kuulmismeel") sopransaksofonile ja akordionile. Usun, et Ursula Chillaud'i oli rohkem kui üks põhjus seda kavva võtta. Autodidaktina vabaimprovisatsiooni baasil alustanud ja hiljem Pariisi Konservatooriumis Olivier Messiaeni juures klassikalise komponistihariduse omandanud François Rossé loomingus on improvisatsioonil tähtis koht. Kahe aasta eest Eestit külastanud ning meistrkursusi andnud Rossé leidis, et paljud huvitavad kompositsioonilahendused tulevadki tihti improviseerides. Tol korral esines helilooja veel kontserdiga "Improtesti" raames, kaasmusitseerijateks Ursula Chillaud (saksofonid, hääl), Meelis Vind (bassklarnet) ja Anne-Liis Poll (hääl). Vabaimprovisatsioonist mõjutatuna on Rossé teosed omanäolise esteetikaga ja tehniliselt üsna nõudlikud. Selles valguses tundub Ursula Chillaud õige inimene tema teoseid esitama.

Kui kontserdi improvisatsioonilisest poolest rääkida, siis pidi just see esinejaid ühendama. Minu jaoks tekitas see aga rohkem küsimusi. Mitte et ma poleks improvisatsiooni poolt, vaid et asjad on keeruliseks aetud. Miks on laval neli isikupärast ja võimekat muusikut, kes improviseerivad vaid ühe loo ja ka selle helilooja poolt raamidest seaditult (Lennart Simonsoni džässkvartett)? Miks killustada kontserdikava erinevate koosseisude, interpreteeritavate teoste ja lühikeste improvisatsioonidega, kui õnnestunud improviseerimisprotsessis on kõige tükikam just teatavasse seisundisse laskumine ja sealt naasmine? Simonsoni teema ja kõlakooslus oli tore, kuid jäi ometi ühise interaktiivse improviseerimise puudumisel hambutuks. Sama juhtus numbriga, mis töötas tulla tõeline ristumise fenomen: vabaimprovisatsioon "Jalutuskäik Charlie Parkeriga", kus Lembit Saarsalu Parkerit imiteerivad käigud pidid provotseerima Ursula Chillaud' vabastiilis "vastuseid". Provotseerivad fraasid olid küll kujukad ja vastuste "materjal" paljulubav, kuid kõhklus ja pinget ei lasknud meelel õitsele puhkeda ja mõtet lahti kerida. Teatav soodne õhkkond tekkis duo Lembit Saarsalu – Andre Maaker ajal.

Improviseeriti Saarsalu enda, Louis Bonfa ja Mozarti teemadel. Siis võis tajuda seisundit, kus muusikalised mõtted hakkavad end ise genereerima ja arendusi looma.

Tundub tõesti, et kui pole just tegemist graafilise partituuri, avatud vormi, aleatorika või muu sümbiootilise kompositsiooni-nähtusega, siis nüüdismuusika ja improvisatsioon ühise kontserdikatuse alla ei mahu. Vaatamata sellele, et nad on teineteisega tihedalt seotud. Paradoksaalselt tundus sel kontserdil olevat liiga palju andekaid muusikuid. Võiks ju olla huvitav neid koos kuulata ning nautida assortiid erinevatest autoritest, stiilidest, koosseisudest, kirja pandud ja improviseeritud lugudest. Aga vaheldusrikkus ei tundunud üles kaaluvat kirevust, mis sügavamalt süvenemist ja muusika nautimist segas. Nii head muusikut vääriskid omaette üritust või siis kaasamist millegi esmakordse ja erandliku nimel. Kui "Jalutuskäigust Charlie Parkeriga" oleks saanud "Kohtumine akordionisti ja kitaristiga", "Teekond läbi live-elektronika imedemaa" ning jõudmine stiilide ja nägemuste, isiksuste ja kogemuste "Ristteele".

Gustav Erasmus 100

Rudolf Tobias 135

Tuudur Vallrik 110

X kammerkooride festival

4. ja 5. aprillil 2008

Põltsamaa kultuuri-keskuses

4. aprillil kell 18 D ja C kategooria konkurs

5. aprillil kell 10 B ja A kategooria konkurs
kell 15 Kooride kontsert Põltsamaa Niguliste kirikus
kell 18 Grand Prix' voor
kell 20 Autasustamine

www.ekkl.ee

XIX RAHVUSVAHELISED

TROMPETIPÄEVAD

9.märts-5.aprill
Kunstiline juht Aavo Ots

9. märts kell 18.00

Jaani kirik
Trompetisolistid, Eller Brass,
Eesti Noorte Brass, Brass
Academy
Dirigendid Priit Sonn, Valdo
Rüütelmaa, Aavo Ots

19. märts kell 18.00

Rahvusraamatukogu suur
konverentsisaal
"Trompetimuusika
tähtteoseid"
Esinevad rahvusvaheliste ja
üleriigiliste konkursside
laureaadid
Klaveril Meeli Ots

2. aprill kell 19.00

"30 aastat Aavo Otsa
trompetiklassi"
Esinevad Aavo Otsa endised ja
praegused õpilased
Kaastegevad brassansamblid
Klaveril Meeli Ots

5. aprill kell 10.00

EMTA kammersaal
"Trompetitalendid"
Rahvusvaheline noorte
trompetisolistide konkurs

Kontserdid on tasuta

Mitmekülgseid muusikuid, ja lausa mitu

RIINA ROOLAID

TMKK viiuli eriala õpilane

Kontsert sarjast "Noored dirigendid": Mikk Murdvee (dirigent ja viiulisolist) ja Tallinna Kammerorkester 24. jaanuaril Eesti Kristliku Nelipühi kirikus. Kavas Louis Spohr, Keith Jarrett ja Mihkel Kerem.

Kontserdisaalina vähe tuntud EKNK kogudusehoonet Toompea tänaval ei olnud kerge leida. Seda rõõmsamini üllatasid saali täiesti arvestatavad akustilised omadused. Orkestri lavale tulles tundis kahetsusväärset vähene kuulajaskond küllap kiusatust kavalehelt esinejad üle kontrollida – nii palju vaatas orkestrist vastu võõraid nägusid. Võimsalt oli esindatud Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia: orkestris mängis tudengeid esimesest kursusest doktoriõppeni. Ebatavalise koosseisu nagu ka napi publiku oli nähtavasti tinginud orkestrite erakordselt tihe kontserttegevus sel nädalal: täpselt samal õhtul oli Estonia kontserdisaalis Põhjamaade Sümfoonia-orkestri talvekontsert viiuldaja Renaud Capuçon'i sooleerimisel ning ERSO kontsert "Pjotr Tšaikovski portree" Vanemuise kontserdimajas.

Kõnealuse kontserdi avas Jarretti "Elegia" viiulile ja keelpilliorkestrile Eesti esiettkanne. Mikk Murdvee tuli võrdselt hästi toime nii dirigendi kui ka solisti rolliga. Tema viiulikäsitus oli peen ja kammerlik, olles toonilt orkestriga kohati pareminigi tasakaalus kui mängijad omavahel. Sealjuures väärrib TKO kiitust täpse koostöö eest dirigentviiuldajaga nii saatefunktsioonis kui ka viipele reageerides. Peale solisti mõtestatud ja kõneleva mängu aitas Jarretti muusikat publikuni tuua suuresti just orkestri efektselt teostatud dünaamika.

Mikk Murdvee sooleerimist võis nautida kontserdi esimese poole lõpuni, nimelt kõlas järgmisena Louis Spohri Viiulikontsert nr 8 alapealkirjaga *in modo di scena cantante*, mis viitab teose ebatraditsioonilisele formaadile – nagu ooperistseen viiulile. Juba teose avataktidest oli tunda ja

õigupoolest koguni näha orkestri vaimustust mängitavast. Selle eest tuleb kiita dirigenti, sest pikkida nüüdismuusikateoste vahele klassikaline virtuoosne kontsert, mis orkestrantidel tõenäoliselt peas, on iseeneest julge tegu. Kanda see ette säravalt ning tundlikul ja elaval orkestrisaatel on aga lausa võluv.

Spohri kavalehelgi mainitud vaimustus Viini klassikutest avaldub tüüpromantilise helikeelega vahelduvates varjatud polüfoonia löökudes, mida on lihtne mängida banaalselt. Mikk Murdvee aga lahendas need veenva lihtsuse ja stiilitundega. Kogu teos kõlas oodatust veidi kammerlikumalt, ent seda hasartsemalt ja vaimukamalt. Kontserdi esimese osa veatult mängitud säravates passaažides ja *staccato*-käikudes puudus edevuse moment, need olid omal kohal, täites elegantse kaunistuse rolli. Eriti mänguliselt musitseeriti Viiulikontserdi kolmandas osas, kus terendanuks taas oht läheneda muusikale tuimalt ja fantaasiavaeselt. Hea kõlavahekorra eest võib siin tänada madalamaid keelpille, kes tõstsid oma partii vajalikul määral esile, jättes samas ruumi solistile. Ka kadentsist ei otsitud sealt ilmselgelt puuduvat paatost, vaid muusika kõlas nii, nagu helilooja selle oli kirja pannud.

Kontserdi teise poole täitis Mihkel Keremi "Rahutu öö" keelpilliorkestrile esiettkanne. Teos, mis inspireerituna Schönbergi "Kirgastunud ööst" oli algselt kirjutatud keelpilliseksetile, esitas orkestrile väga suuri nõudmisi. Peaaegu igal mängijal oli soololõike, sinna juurde *divisi* kaupa soolosisid, mis TKO mängijate mõõduka koguarvu juures toovad vähimagi toonilise praagi ja intonatsioonilise ebaühtluse armutult esile. Emotsionaalne pinge vaheldus ülitiheda faktuuriga *forte*-lõikudest ängistavalt tagasihoidud kontrabassisooloni ja jälle tagasi, rääkimata kirjust rütmi- ja kõlapildist, mis nüüdismuusika puhul küll ei üllata, aga sellegipoolest ei kergenda ka mängimist. Üldjoontes sai TKO hästi hakkama, eriti

Mikk Murdvee on hea muusik nii viiuliga kui ka ilma.

FOTO TALLINNA FILHARMOONIA ARHIIVIST

kaunid olid peened *piano*-lõigud ja orkestri kontsertmeisteri Harry Traksmanni soolod. Ka bassirühm (tšellodel Margus Uus, Ardo Västrik, Tõnu Jõesaar; kontrabassidel Janel Altroff ja Jüri Lepp) mängis ühtlaselt hea energiaga ning vastutustundlikult nooditeksti suhtes.

Lõpetuseks. Sel õhtul kohtus publik mitme väga põneva muusikalise isiksusega. Mikk Murdvee, kes peale dirigendi- ja viiuldajaameti on õppinud ka heliloomingut ning lisaks leidnud avaldamist koguni ilukirjanduses, kandis koos Tallinna Kammerorkestriga ette viiulivirtuoosi, -pedagoogi, dirigendi ja helilooja Louis Spohri, džässmuusiku, ansamblisti, improvisaatori, klassikalise soolopianisti ja helilooja Keith Jarretti ning sooloviuldaja, kammermuusiku ja helilooja Mihkel Keremi muusikat. Vastukaaluks professor Edith Peinemanni mureavaldusele jaanuarikuu Muusikas on hea meel näha, et vähemalt mõned vanade traditsioonide vaimusid mitmekülgset arenenud muusikud on ka siinmail tegevad. Näis, kauaks neid jätkub.

Valitud muljeid barokkmuusika festivalilt

ALEKSANDRA DOLGOPOLOVA
muusikateaduse üliõpilane

XIX barokkmuusika festival 31. jaanuarist 10. veebruarini Tallinnas, Tartus, Pärnus ja Jõhvis.

XIX barokkmuusika festivali üheksal Tallinnas toimunud kontserdil esitati nii tuntud ja palju mängitud teoseid kui ka Eesti kontserdisaalide jaoks haruldasmal lugusid. Festival kujutas endast huvitavat läbilõiget Euroopa muusikalisest pärandist alates keskajast ja lõpetades varaklassitsismiga. Tuumiku moodustasid ikkagi 18. sajandi teosed, geograafiliselt olid esindatud kõik kolm põhilist baroki-suunda – itaalia, prantsuse ja saksa barokk.

Tuntud ja palju mängitud repertuaari kategooriasse kuulusid kahtlemata Antonio Vivaldi "Aastaajad". Võib arvata, et see nimi kontserdiaafisil mõjub potentsiaalsele kuulajale nagu juust hiirele. Sellise publikulõksu üles seadmine on kindel viis meelitada kontserdisaali võimalikult palju rahvast, kuna see on tõenäoliselt iga teise n-õ mitte-muusiku lemmikteos. Kusjuures ilmselt iga kuulaja publiku seast on võimeline meloodiaid kaasa laulma või näiteks kontserdist arvustuse kirjutama. See on ka põhjus, miks "Aastaaegu" kui tõelist plaatinumhitti on väga raske mängida uut moodi.

Orkester **I Virtuosi Italiani** (3. veebruaril Estonia kontserdisaalis) kontsertmeister **Alberto Martini** juhatusel üritas siiski luua oma pilti sellest teosest. Itaalia virtuooside nägemus Vivaldist osutus mingis mõttes ebakonventsionaalseks. Mängijad tegid kõik, et vastata oma orkestri uhkele nimele. Valiti vägagi kiired tempod, seda mõnikord ka aeglase osade puhul. Nagu kogemus näitab, on sellise esituse puhul sageli kaks ohtlikku momenti. Esiteks tekib oht muuta rohked virtuoossed passaažid monotoonseks kiireks noodijooksuks. Teiseks võib virtuoossus saada omaette eesmärgiks ning selle alla mae-

Imelise häälega sopranist Radu Marian ning legendaarne vanamuusika interpret René Clemencic.

FOTO MIHKEL MARIPUU / POSTIMEES

takse kõik muud võimalikud väärtused. I Virtuosi Italiani vältis õnnelikult esimest ohtu, küll aga langes osaliselt teise löksu. Kohati tundus, et mõned passaažid käisid solist Alberto Martinile üle jõu ning soolode kogu potentsiaalne väljendusrikkus jäi teostamata. Saatepartii viidi aeg-ajalt kuulmispiirile. See kõlas küll delikaatselt ning andis solistile suurema väljendusvabaduse, kuid samas muutis kõla vaesemaks. Näiteks "Kevade" keskmises osas kadus keelpillide kiigutav saade vaevu kuuldavaks. Võimalik, et see puuduolek andis nii teravalt tunda mälus talletunud kõlapildi tõttu ning kinnitab väidet, et nii kuulsat teost on raske teistmoodi mängida – uuel tõlgendusel oleks oodanud rohkem veenvust. Saate sageli nullilähedane helitugevus hävitas tihtilugu itaalia soolokontserdi dialoogilisuse.

Monotoonsusest pääseti ootamatult romantiseeritud meloodiajoonise ja

muutliku tempo abil, tekitades sellega kaks uut küsimust. Meloodia oli peamiselt solist Alberto Martini kujundada, kes paisutas emotsioonid mõnikord üle, tekitades teoses tugeva ebastabiilsuse. Selle süvenemisele aitasid kaasa ka ebaühtlased tempod, nagu näiteks "Sügise" esimeses osas.

Emotsioone oli tõesti lõunamaiselt palju, karakterid vaheldusid kiiresti ning siiralt. Kogu selle külluse juures jäi aga vajaka sisemistest seisunditest. Arvestades asjaoluga, et "Aastaajad" on üks tuntumaid programmilisi instrumentaalteoseid lääne muusikaloos, oleksin tahtnud kuulda rohkem seisundeid kui pelgalt dünaamika-kontraste.

4. veebruaril Mederi saalis toimunud kammerkontsert äratas tähelepanu mitmel põhjusel. Esiteks oli see tervikuna pühendatud Carl Philipp Emanuel Bach'i loomingule. Hämaratel põhjustel ei toimu Eestis just sageli kontserte, mille "peatege-

laseks" oleks see suure Bachi teine poeg. Teiseks intrigeerivaks asjaoluks oli koosseis. Carl Philipp Emanueli kammerteoseid män- gisid sakslannad **Friederike Heumann** *viola da gamba*'l ja **Christine Schornsheim** haamerklaveril.

Väga huvitav oli kuulata haamerklaverit elavas esituses ning oma silmaga jälgida pedaalide põlvega vajutamist. Esitati Bachi hiliseid sonaate *viola da gamba*'le ja *basso continuo*'le, viimast asendaski haamerkla- ver. Kuna tegu oli hilise, klassitsismile lähe- dasema perioodi teostega, ei tulnud neis nii selgelt esile heliloojale omane stiililine ambi- valentsus. Tolle aja kohta pöörast harmoo- niat võis ehk kuulda Fantaasias C-duur ja Rondos B-duur haamerklaverile, mille improvisatsiooniline vorm võimaldas heli- loojal harmooniaga vabamalt ümber käia.

Esituses oli delikaatset ekspressiivsust ja pehmet artikuleerimist, oli kuulda, et muu- sika horisontaalne liigendumine on väga hoolikalt läbi mõeldud ning ka teostatud. *Viola da gamba* kõlas paremini alumises registris, kus selle pilli kimalasetämber lõi väga erilise meeleolu. Kõrges registris, eriti tehniliselt rasketes lõikudes jäi kohati välja- pigistatud heli tunne. Haamerklaver väljus tihti *basso continuo* kui puhtalt saatja rollist ning esines võrdväärse partnerina kahe pilli dialoogis. Eraldi mainimist vajab eriline sa- longikontserdi meeleolu, mille komponen- tideks olid Mederi saali intiimsus ja liiklus- helidest äralõigatus, pillide mahe ja pehme toon ja loomulikult esinejate pühendunud mäng.

Kui 7. veebruaril **Trio Barocco di Clemencic Consorti** koosseisus esinenud kontratenor ja sopranist **Radu Marian** mängiks peaosas kuulsat Farinellit tutvus- tavas filmis, siis ei oleks ilmselt vaja mon- teerida kokku tenori ja soprani häält (nagu tegi seda Gérard Corbiau oma filmis), et anda ettekujutust kastraadihääle erakord- setest omadustest. Radu Marianil on tõe- poolest väga ilus ja ülikõrge hääl, täiesti ilma kontratenoritele tihti omase pingeta. Tema sulgkerge hääl kõlas suurepäraselt ja sundimatult nii madalas kui ka kõrges ja ülikõrges registris ning tundus olevat ide-aalne kõigi baroki kavalate kaunistuste jaoks. Mariani puhul ei seadnud laulmis- tehnika mitte helikõrguslikke, vaid väljen- duslikke piire, sest eranditult kõiki esitusele tulnud teoseid iseloomustas õrn ja mõõdu- kas laulmismaneer, mis reetis laulja teatud

Friederike Heumann *viola da gamba*'l ja **Christine Schornsheim** haamerklaveril esitamas Carl Philipp Emanuel Bachi muusikat.

FOTO HARRI ROSPU

määral piiratud dünaamilist diapasooni.

Näiteks Antonio Vivaldi kantaadi "Lungi dal vago volto" esimene retsitatiiv oli kavandatud dramaatiliseks, kuid kõlas ikkagi hapralt ja nukulikult õrnalt. Pärast publiku mitmekordset tormilist aplausi lisa- loona esitatud Händeli Almirena aarias "Lascia ch'io pianga" ooperist "Rinaldo" näitas solist rohketes lopsakates kaunis- tustes ka oma improviseerimisoskust. Mariani saatis klavessiinil ja positiivorel **René Clemencic** ise ning *viola damore*'l **Valerio Losito**. Klahvpillid võtsid ka sellel kontserdil enda kanda *basso continuo* rolli ning vaatamata sellele, et Clemencici põhi- instrumendiks on flööt, oli ta saatjana tundu- lik ja tähelepanelik solistide suhtes. Positiiv- orel kõlas armsalt ning justkui omaette. Ajalooline 1775. aastal meister Gagliano valmistatud *viola damore* mängis võluvalt Dario Castello Sonaadis viiulile ja *basso continuo*'le, kuid oli suhteliselt häälest ära teistes kompositsioonides. Topeltnoodid kõlasid ikka väga "omapäraselt" mustalt.

Lõppkontserdil rõõmustasid publikut **Tallinna Kammerorkester** ning huvitavad solistid. Viulidaja **Henry Raudalese** efektne ja professionaalne mäng sobis ülihästi tema esituses kõlanud Antonio Vivaldi Kontser- tidega C-duur ja B-duur. Solistil oli oma-

pärane suhe virtuossete passaažide lõpu- nootidega. Nimelt kõlasid need iga kord nii äkiliselt ja teravalt, nagu oleks ka Raudalese enda jaoks ootamatu, et ta lõpetas fraasi õige noodiga. Samas mängis ta neid vir- tuosseteid käike alati laitmatult, nii et eks see oli tema omapärane mängustiil. Tema Vivaldi oli tuttavlikult särav ja entusiastlik, strihhid täpsed ja teravad. Muide, kammer- orkester hea saatjana võttis Raudalese mängu eripära tahes-tahtmata ning pisut pehmemal määral üle, mis tegi nende koostööst nauditava terviku.

Johann Sebastian Bachi Süidis nr 2 h- moll tegi publik tutvust teise solisti, flöödi- mängija **Claudi Arimanyga**. Solist oli kaht- lemata väga huvitav interpret, kuid flöödi mahe toon ei kostnud tihti peale hästi välja. Küll aga lisas see värvi keelpillide säravale kõlale. Orkester koos solistiga leidis süidi igale tantsule põnevad karakterid, *sarabande* oli ikka tõeline leinatants ja *polonaise* majesteetlik õukonnael ülm.

Kolmas sooloesineja tšellist **Ramon Jaffe** vaimustas solistina vähem kui Rauda- les ja Arimany. Tema esituses kõlanud Luigi Boccherini Tšellokontsert nr 9 B- duur läks üldpildist lahku nii teosevaliku kui ka esitustaseme poolest. See ei olnud enam barokk, vaid õigemini varane klas- sitsism. Kuna see valmistas Jaffele selgeid tehnilisi raskusi, siis kaotas virtuosusele rajatud teos palju oma võlust ning mitmed mängutehnilised parameetrid läksid tihti- peale kaotsi. Boccherini kontsert on kaht- lemata vägagi nõudlik, autor ekspulteerib palju pilli kõrget registrit. Solistil kõlas see ebameeldivalt kriuksuva tooniga ja kohati lihtsalt mustalt. Keskmise aeglase osa puhul oli vähem mängutehnilisi etteheiteid. Siiski kõlas *Andante grazioso* asemel pigem *Andante romantico*.

Sellised on mõned muljed XIX barokk- muusika festivalilt. Peale kajastatud kontsertide oli võimalik nautida veel Couperini muusikat, Veneetsia mitme- kooristiili, inglise keskaegset muusikat ja norra ballaade, Johann Sebastian Bachi "Goldbergi variatsioone" keelpillitrio sea- des ning õukonna teatrimuusikat. Festivali iseloomustas väga soe publiku vastuvõtt ning enamasti puupüsti täis saalid nii Estonia kontsertide kui ka kammerõhtute puhul.

Kataloonia muusikaelust

TÕNU TIMM

muusik ja raadiohääli

Kui võtsin oma raamaturiulilt toeka maailmamuusika entsüklopeedia "World Music... the Complete Handbook", mis ilmus kümme aastat tagasi sarjas "Rough Guide" ja mis on aidanud mind saadete "Maailmamuusika" ja "Ilmahelid" ettevalmistamisel ning võitnud muuhulgas tiitli "The Most Impressive Reference Work of the Year", ei leidnud ma sealt Kataloonia muusika kohta sõnagi! Isegi seitsmesajaleheküljelise köite siiregistris ei ole Castro, Fideli ja Walesi indie-folgi bändi Catatonia vahel märksõna "Cataluña". Ometi väitis üks katalaanist kolleeg, et tema rahva muusikalised juured on Euroopa vanimad. Sestap olen paaril järjestikusel sügisel käinud kohapeal asja uurimas ja jutustan nüüd, mida teada sain.

Kataloonia (Cataluña) asub Kirde-Hispaanias, kuid katalaane elab ka Lõuna-Prantsusmaal ning kokku on neid ligi seitse miljonit. Rahvaladina keelest arenenud, läänegooti ja arabia sugemetega katalaani keelest on andmeid alates 12. sajandist. Oma iseolemise eest on võideldud sajandeid ja see võitlus kestab, sest vaatamata autonoomiale on Kataloonia praegugi kõigest neljaks maakonnaks jagunev provints Hispaanias. Keel ja kultuur, muusika kaasa arvatud, on tänapäevases võitluses mõõgast ja püssirohust vahedamad relvad.

Kaks tuhat aastat dokumenteeritud muusikakultuuri on tõesti muljet avaldav. Teated minevikust räägivad juba ammusel ajal toimunud aktiivsest seltsielust Kataloonia kultuurielu keskuseks olnud Barcelonas, mis avaldus karnevalide korraldamises ning loomupärasel laulu- ja tantsulustis. Tänapäeval hoitakse au sees kommet pidada tänavatel hiigelkujudega paraade, püstitada ahhetama panevalt kõrgeid inimskulptuure ning korraldada muusikapidustusi. Neljandal sajandil muutusid mainitud ettevõtmised koguni sedavõrd sagedaseks ja ülemeelelikuks, et kristlik pühamees Paciano ilmali-

kud lustipeod mõneks ajaks keelustas.

Barcelonas olevat olnud palju andekaid trubaduure. Oma ärksa meele ja rändava eluviisi tõttu panid nad aluse ilmalikule keskaja muusikale mitte ainult Kataloonias, vaid ka Itaalia ja Prantsusmaa aladel, kuhu nad kultuurivaenulike režiimide ajal (näiteks albilaste usulahu vastane ristisõda 13. sajandil) pagema olid sunnitud.

Neljateistkümnenda sajandi Kataloonia muusikast rääkides ei saa mööda kogumikust "Llibre Vermell de Montserrat" (Montserrat' punane raamat). Selles Montserrat' kloostris manuskriptis oli 172 lehte, millest 32 on praeguseks kadunud. Seega on kogumikus ligi kolmsada leheküljetäit vahvaid laule, mille autorid pole teada, ent mille tekste on väga armas lugeda ka tänapäeva kontekstis (nende tõlked inglise keelde leiab huviline Internetist kerge vaevaga).

Kataloonia renessansiaegse polüfoonilise muusika loojad on vähem tuntud kui naabrid Hispaaniast ning Lõuna- ja Lääne-Prantsusmaalt. Ometi mäletatakse uhkusega ning esitatakse armastusega polüfoonilisi missasid ja motette Juan Pujoli neljast paksust noodiraamatust, mis on pühendatud Barcelona kaitsepühakule pühale Georgile. Ehkki ooperibuumi harjal imporditi selle žanri pärl peaaugalt Itaaliast, leidis ka kohalikke loojaid. 1847. aastal ehitatud Gran Teatre del Liceu afišidel võis tihti kohata Isaac Albenize ja Enrique Granadose nime. Sajandivahetuseks said neist armastatuimad heliloojad kogu Hispaanias.

Üheksateistkümnendal sajandil asutati Barcelona Filharmoonia, mille eesmärgiks sai edendada kohalikku orkestrimuusikat. Sümfoniaorkestreid on kataloonlastel mitu, neist kuulsaim on Orquestra Simfònica de Barcelona i Nacional de Catalunya. Neile, kes pisutki õppinud klassikalist kitarri, pole võõrad Francesco Tarrega ja Miguel Llobet' nimi – mõlema mehe sadakond aastat tagasi loodud teoseid mängitakse hirmuga tänini peaaegu kõikjal maailmas.

Katalaani muusika ajaloo autahvile pääseksid kindlasti ka tšellist Pablo Casals ja pianistist helilooja Federico Mompou, mees, kelle loomingust õhkus katalaani hõngu ka pärast Pariisi kolimist.

Nüüd aga rahvamuusika juurde, mis huvitab mind ennast kõige rohkem.

Katalaani muusika juuri ei maksvat otsida Barcelonast (raamatukogud ja muuseumid välja arvatud) – see olevat liialt hispaanlaste, turistide ja popkultuuri linn. Sestap olen külastanud nn Vahemere maade kultuuripäevi Manresas, kus on juba kümnel sügisel järjepanu aetud tegelikult peamiselt katalaanide oma asja. Manresa asub sisemaal, Barcelonast tunnise sõidu kaugusel. Inglise keelest on siin vähe abi ja isegi hispaania keelt ei armastata, kuigi osatakse. Eks ole see üks kaitsepoose – hispaaniakeelsetest Lõuna-Ameerika maadest hõlpelu otsima tulnud sisserändajatele näidatakse jäisel pilgul lääne suunas: "Minge edasi! Siin te oma hispaania keelega tööd ei leia. Meil seda ei räägita." Ka katalaane Madridis esindav diplomaat pidavat oma kõned jonnakalt katalaani keeles. Uhkus, mis muud, ning seda on näha ka lauludes ja tantsumaneris. Musitseeritakse ka tantsimata, kuid seda tuleb ette harvemini. Ei pea olema tegu festivali või karnevaliga, et juhtuks alati külalisi hämmastav ime. Kui pillimees kohvikus või tänavanurgal pilli välja võtab, ei möödu kuut taktigi, kui inimesed, olgu noored või vanad, mehed või naised, soliidised või kehval järjel, hetkeks tõsinevad. Jutud katkevad. Kõik tõstavad justkui hüpnosis oma käed ja hakkavad ringiratas sibades seadma meile mõistmatuid *sardana*-samme. *Sardana* on katalaani rahvustants. Sellele justkui rituaalsele toimingle juhulikult peale sattunud võõras tunneb end esiti ebamugavalt – kõik(!) ju läksid, äkki peaksin mina ka? Aga kes keelab, niiviisi on kahtlemata suuremad šansid saladuslikule tantsule pihta saada. Ühes õiges *sardana*- ehk *musica de cabla* ansambli

Muusika on katalaanide vabadusvõitluses olnud püssirohi ja *sardana*-tants mõök.

musitseerib üksteist liiget, kes mõistavad liiksaks mitmehäälele laulmisele mängida sealt kandi rahvapille, nagu *flabiol*, *tambor*, *tenora*, *tible* jt. Need pillid on üsna sarnased teistes Hispaania regioonides mängitava vatega, muusika ise aga erinev. Muidugi on naabrite mõju tuntav – peale prantsuse, hispaania ja itaalia vihjete arvab kõrv tihti ära tundvat ka vürtse araabia ja juudi muusikast. Mõni viisijupp tundub kuidagi nii kodune, justkui oleks teist meie tantsupeo kavas kuulnud. Ju on see Euroopa siis nii väike.

Mille järgi ma katalaani rahvamuusika ära tunneksin, kui juhtuksin seda kuulma näiteks Eesti raadiost? Selles on teatavat marsilikkust ja fanfaarsust, pidulikkust, tihhti domineerib *la gralla*, primitiivse ehituse, ent valju, oboesarnase kõlaga pisike puhkpill. Nägin ja kuulsin ka kahe-kolme sõrmelisega torupille (*flabiol*), lõõtsamehi ning *hurdy-gurdy* väntajaid. Mõistagi on palju

kitarri- ja selle kõikvõimalike modifikatsioonide mängijaid. Aga flamenkot kuuleb harva. Mustlased on viimase poole sajandi jooksul edendanud hoopis žanrit nimega *rumba catalana*, milles on ületamatud Peret ja Gato Pérez. Omamoodi tähtsad on katalaanide jaoks saja aasta tagused, Kuuba vabaduse eest võitlemas käinud muusikaalsete meremeeste imporditud *havanere*d, mis kõlavad justkui armsad ja igatsevad kuuba *son*'id, aga katalaani keeles. Diktaator Franco valitsemisaja lõpul tekkis katalaanikeelse poliitlaulu traditsioon *nova cançó*, mille mõjukamad esindajad on Lluís Llach ja Joan Manuel Serrat.

Viimase kahekümne aastaga on rahutumas eas kuulajate rõõmuks Kataloonias tekkinud oma rockmuusika, *rock català*, kuid kuulajate keskmine maitse tundub näiteks eestlastega võrreldes konservatiivsem, samas mitmekülgsem. Au sees on vanamuusika, rahvamuusika ja etno-*fusion*

(ehk jazzi sugemetega rahvamuusika), see kõlab tootlustusettevõtetes, taksodes, linnaväljakutel, turutädi transistorraadios ja tänavamuusikute hurmavas ettekandes. Selline töödeldud, elektripillide osalusel esitatud rahvamuusika ongi vist edukaim, eriti pärast Pariisi kolinud Manu Chao ja Mano Negra peadpöörivat edu. “Jazzkaart” väisanud flamenko- ja hiphopisegust jazzi pakkuvat ansambli Ojos de Brujo teatakse samuti mujalgi kui Barcelonas ja Tallinnas. Minu lemmik katalaani päritolu muusikute seas on Pascal Comelade, keda esiti prantslaseks pidasin. Aga ei, tema koduvillane muusikaline naivism lihtsalt ei mahu ühte riiki ära. Manresas rippus konservatooriumi seinal kirev kuulutus tema peatsetest sooloesinemistest. Paiksest raudvarast jätab võimsa elamuse “vanemasse keskikka” jõudnud meeste kollektiiv El Pont D’Arcalis. Kui teil on võimalik osta ainult üks katalaani muu-

sika plaat, soovitaksin midagi nende toodangust.

Kellele muusikast lugemine naudingut ei paku ja Katalooniasse sõita pole mahti, püüdke olla 3. ja 4. augustil Tallinnas. Raekoja platsile on oodata rohkearvulist kultuuridelegatsiooni, kuhu kuuluvad lendavad draakonid, marssivad gigantsed kujud, majakõrgused inimpüramiidid, tulevärk, klounid, *sardana*-tants, kõike seda saatmas mitmekesine, suurejooneline, hingestatud ja kaunis katalaani muusika. Lisaks parimad koorid, orkestrid, ansamblid ja solistid – ikka selleks, et kui millalgi peaks ilmuma järgmine “World Music... the Complete Handbook”, leiduks selle sisukorras ka kauni kõlaga sõna “Cataluña”.

KOLM KUULAMISSOOVITUST

El Pont D'Arcalis “Aigua, més aigua!”

Kõndisin tänaval plaate müüvate tömmude meeste vahel ja kõrva hakkas toreدا kõlaga lugu. Küsisin, kes esitab ja kas seda plaati saab ka osta. Selgus, et plaat on plaadipoodniku isiklik ja mitte müügiks – ta ei raatsinud, sest kuulas seda ise päevad läbi. Aga sain vihje, et sama kollektiiv astub öhtul juhuslikult üles sama linnakese klubi. Seal, otse pillimeestelt endilt selle plaadi ostsin ja kuulan teist nüüd sama tihti kui too kitsi plaadimüüja tänavalt. Elutarkade muusikute küps kõla, justkui katalaanide vaste Kuuba Buena Vista Social Clubile.

Rosa Zaragoza – “Terra de jueus”

Need Katalooniasse aegade jooksul kandunud juudi pulmalaulud pajatavad tütre kõhklustest selles, kellele (mehele) minna. Paar lugu räägib konfliktist neiu ja ta vanemate vahel, kui peigmehe-eelistused ei kattu. Rosa on teinud temaatilisi plaate ennegi, näiteks unelauludest, kuulamist väärivad kõik. Nii lauljanna kui ka pillimehed on meisterlikud publiku võrgutajad. Seegi plaat on juba mitmel mandril kiita saanud ja minu arvates täiesti asja eest.

Orchestra Arab de Barcelona “Baraka”

Vahemere maade muusikat publitseeriv *label* Drac Sound on leidnud õige bändi – Kataloonia paljurahvuselise pealinna musikaalsemad araablased on ühinenud ümber positiivsust kiirgava laulja Mohammad Bout Ayoubi. Sama eesnimega mehi on bändis mitu, lisaks osaleb plaadil väarikas valik külalisi, näiteks kuuba pianist Omar Sosa ja Miguel Gil, hetkel üks kuulsamaid lauljaid Hispaanias. BBC produtsent olevat esimest korda orkestrit kuulates rõõgatanud: “Juba sel aastal toon nad Londonisse!” Tähelepanu väärivad raulvaiglalikult põnev ja orientaalsete löökpillirütmidega sammu pidav bassipartii, kirglik viiuldaja ja veel kord solist – oma päikeselisusega tõeliselt lummas vanamees!

Lasteteatri laulud

LAURI SOMMER

kirjanik, muusik

Mu ees laual on kolm kassetti: “Kõik mu ymber lauluks muutub” (1991), “Habras sild” (1992) ja “Võikõllane” (1999). Hiljem leidsin veel yhe, nimega “Lauluaed” (1994). Kõik on suurest kuulamisest kulunud ning vilistavad. Nad on klassika, mis tuleks digitaliseerida ja valikuna uuesti välja anda. “Võikõllase” master on Jaan Tamme käes, kuid esimene olla kaotsis. Ehk leidub. Igatahes peitub neis värvikas tykk eesti folgi ajalugu.

Minu huvi folgi vastu algaski seal ja tollal poleks paremat sissejuhatust olla saanudki. Vanad gurud tõmbasid hinge. Johansonide mitteametlikud kassetid ringlesid ja niitsid, kuid neil tuli väsinum periood, kus uusi lugusid asendasid sõnaimprod, raadio-sämplid ja paroodiad. Urbid jätkasid otsinguid Läänes. Tallinnas mängis Sven Kuntu oma laule tihti yksi ja Eriti Kurva Muusika Ansambel alles alustas. Suurelt rahvalaulukogumiselt tulnud Marko Matvere polnud Väikeste Löötspillide Yhingule veel täistuu-re peale löönud. 1992. aastal olid nad ETVs nime all Kolm Löötsa veel ysna vagurad. Ka Jaan Tätte kuulsus oli ootel. Sellises seisus oligi Tartu yhes Viljandi Kultuurikolledžis 1991 loodud rahvamuusika osakonnaga (Alle-aa, Untsakad, Kadi ja Ilona (Hõbejõude) jt) teine Eesti akustilise muusika taassynni keskus. Üheksakümnen-date algul tegutses seal teenimatult vähe tuntud Normaalne Seltskond, kelle juht kitarrist ja laulja Vaido Petsjer on praegu klassikalise kitarrist õpetaja. Tollane *sound* oli imelik segu, omamoodi vanamuusikaline punk, viiul ja veel midagi. Nende kasseti “Kurapõrgu ja kiilakas naine” (1994) lood on netis yleväl. Nad ei alustanud vaakumis. Eesti 90ndate autorilaulu pioneeri Jääääre omanimeline debytykassett ilmus 1991, mõju-des värske ja hingelisena. Ning nende liider Inboil/Andrus Rootsmäe tegi lavastusi (ja muudest olulistest folgikujudest veel vend Ants Johanson muusikalisi kujundusi) asutuses, millest ma rääkida proovin.

Loitsiva jõuga

Anne Maasik.

FOTO LAURI KULPSOO / SCANPIX

Et Tartu Lasteteater (1989–2000) kujunes Vanemuise juures tegutsenud ja alternatiivseid õppeviise kasutanud Jaan Toominga ja Ylo Vilimaa juhitud stuudio (1985–1989, tuntud kui “Toominga stuudio”, lähemalt vt TMK 2005, nr 12) liikmetest, siis on neis midagi ka õpetaja (ning tema õpetaja Uku Masingu) kogemusest ja vaimususest. Avar folkloorne horisont, ugrikkus, rahvamuusika julge tõlgendamine, oma mõtlemine ja religioossus. Mis kõige

olulisem – need laulud olid tehtud hoo ja vaimustusega. Aare Laak meenutab muusika tekkimist: “Vist oli nii (see on nüüd minu mälu ja nägemus ja arusaam), et kõik sai alguse stuudiotööst. Lasteteatrile eelnes ju neli aastat stuudiotööd! Ja seda olemist- elamist viiel päeval nädalas kl 16–22 teatris saatsid päeva lõpus toimunud meditatiivsed ringis istumised, kus räägiti lugusid ja püüti neid samas helide, laulu, muusika ja ehk ka muude vahenditega elustada. Seal

olid siis eestvedajateks Mari Murdvee, Anne Maasik (kes oli algselt lavakõne ja üldse igasuguse hääletegemise õpetaja) ja Anne Türrpu. Vaiksel lisandusid igasugused instrumendid alates kelladest, trummidest kuni Heikki-Reinu (Veromann) flöötideni ning lõpuks kitarrideni. Eks stuudio töö ja nende õhtuste istumiste ajal olid ka omad rännakud, rituaalid ja palved. Aga see kõik käis (kui Masingu sõnu kasutada) "balansseerides *usulise ja armastuslaulu õhulisel vahepiiril*" (e-mail 22. jaanuar 2007). Türrpu moodustas trupi enam-vähem samaelistest inimestest, kel oli tekkinud tunnetuslik side. Lasteteatri töömeetodid olid paljuski intuiitiivsed ja otsingulised, nende näitlejaskond edust hoolimatam ja distsiplineerimatam kui riigiteatrite näitlejad. Algul toimis see alternatiivsus väga hästi. Hulk lavastusi syndis intensiivse põlemisega. Ylejäe teatris käisid need, kes otsisid omapärasid ja sisulist. Nime poolest oli pakutav suunatud lastele, et kasvatada massikultuurile allumatut, borealse tunnetusega põlvkonda, pakkuda äranunnutamata ja helget kogemust. Kuid samavõrra mõjutas Lasteteatri vaimsus neid, kelle ilmapilt kujunes 1990ndatel. Ja seda just muusika kaudu. Kodufolgi kogemusega inimestele on nende siiras amatöörlikkus ja põlveotsaseaded just voorus. Ja lindistusi kuulsid/kuulevad need, kes Lasteteatrisse sattuda ei pruukinudki.

Teatriteo juurde kuulus reisimine; käidi kirikutes, muinsuskaitsepäevadel, vanadekodudes ja lasteaedades. Jõuti ka Udmurtiasse ja Marimaale, kus otsesemaks suhtlemisvahendiks olid eesti rahvalaulud. Kunagine koduleht ütleb, et "repertuaaris domineeris teatri algusaegadel väikerahvaste folkloor ning tegijate eesmärk oli otsida ja näidata nüüdisajaks kadunud terviklikku maailmatunnetust. Nii valmisid lavastused väikerahvaste, sh lapi, udmurdi, juudi, tšuktsi, iiri, indiaani ja paljude teiste folkloorist. Iseloomulik oli ka nende rahvaste muusika kasutamine lavastustes. Nappide vahendite abil esitati sisemiselt sügavalt läbi tunnetatud luule- ja laulukavasid. Autoritest kasutati näiteks Tagore, W. B. Yeatsi, Uku Masingu ja paljude teiste tekste" (<http://haldjas.folklore.ee/teater/tule.htm>). Äratuntavaks märgiks kujunes muusika, milles kohustusid hoog ja siirus, sisim usklikkus, minevikuigatus, muuilmalised kõlad ja vanemate rahvaviiside (seto leelo, regilaul) impulsid,

enda loovesse laulmine ja näitleja suutmise teksti mõtestada. Triin Tael (SL 8. X 1999) märkis teatri kümnenda juubelikontserdi puhul tabavalt, et "lasteteatrit võiks vabalt nimetada lauluteatriks". Trupp oli sissepoole pööratud ja oma kultuurikogemust loov ning meenutas religioosset, yhüst tõetunnet, rituaale ja saladust jagavat sekki. Selles oli nende vägi, kuid nagu radikaalsete kommuunide puhul ikka, ei jäänud probleemid tulemata.

Aastatel 1993–1994 oli vaimne kriis ning mõned olulised näitlejad/muusikud lahkusid. Edasi hakkasid kummitama majanduslikud probleemid ja lastele mängiva teatri puhul absurdne enesetõestamisõue. Sellest tulenevad pinged, koosluse kurnatus ja dialoogid nyrimelsete kultuuriametnikega viisid teatri nukra hääbumiseni.

Nyyd inimestest. Tegelikult oli seal ka vanemaid tegijaid. Varem oli alanud Anne Maasiku ja Heikki-Rein Veromanni laulutee, milles monotoonne ja minoorne loitsimine sel perioodil kyll enam palju ei muutunud. Ise olen kuulnud laulukavu tyrgi luulest, Alveri, Masingu ja Enno tekstidele ning palu LP-l "Ja tuulelaeval valgusest on aerud" (1990), kassette "Minekulaulud" (Lasteteater 1995) ja "Laulud Ernst Enno ja Uku Masingu sõnadele" (2005). Nende looming on laialdasem ning vääriks pikemat käsitlust.

Maasik on mõtlik, sõnatundlik ja syvenenud esitaja, meie alternatiivse folgi ikoon. Oma õpetajateks nimetab ta Jaan Toomingat, kes on loonud ka mõne ta laulu viisid, ja vanamuusikapioneeri Tõnu Seppa. Vähesed laulikud on läinud luulele nii lähedale, elanud ja kandnud tekstide tundetooni. Ta on öelnud, et "luuletuses eneses on peidus laul ja õnnelikul hetkel ta ilmutab ennast". Maasiku muusikaline amplituud pole lai. Oma tumeda aldhääle ja monotoonsete, vähese liikuvusega meloodiatega on ta heas mõttes primitiivne, rikkumatu looja. Vahel tundub ta erinevatele sõnadele laulvat mingit yhte ja sama leelutava ehk keskaegse algupäraga algviisi variatsioone, mis on sugestiivne ja pikaldase nukrameelse eestilikkuse loomulik helivaste, mille põlistas muidugi "Rändaja õhtulaul" filmist "Nipernaadi" (1983). Selline vankumatult kõrgluulega tegelev laulikutyyp on popkultuuri pealetungi tõttu tänaseks praktiliselt

kadunud. Maasik ja Heikki-Rein Veromann, keda viimastel aastatel kuuleb nii kahekesi (nime all Eesti Rahva Luule- ja Muinasjutukoda) kui ka Toominga uuema stuudio Sagar Sagitta koosseisus, kandsid endas 70ndate hõngu. See kümnend oli eesti folkmuusika üks kuldaeg. Vennad Sarved ja Hellero, Igor Tõnurist ja Leegajus, Priit Pedajas, Vennad Urbid ja Tartu suured autorilaulufestivalid, indiaani muusika tegemise katsed, filmide "Värvilised unenäod", "Nõialoom" ja "Laanetaguse suvi" heliriba ning paljude Toominga-aegse Uga-la lavastuste laulud ja laulukavad ("Laulan sõbraks õõ ja päeva" Väino ja Toomas Uiboga jms). Tegijate võim lainetas edasi ka järgmisel kümnendil. See venestusaja kiuste kestnud ugri-entusiasm mõjutas paljude nooremate näitlejate kujunemist ja vaateid muusikale. Lasteteatri lugude algimpulss oli Toominga muusikamõistmine ja vägi. Kuid ainuomase kõla tekitasid nooremad näitlejad ja muusikud. Paljud laulukavad valmisid ryhmatööna ning lugude autoreid kavalehtedel ega kassetiymbristel ei mainitud. Kuid igayks lisa sinna midagi endale omast.

Esmlt mitmekesise religioosse taustaga Anne Türrpu, kes hiljem on võimsalt edendanud pärimusteatri ning õpetanud nooremad lavakad muljet avaldavat arhailist rahvalaulu laulma ("Valge laev ja taevaskäijad" jt). Türrpu häälel on paindlik, ulatudes vaiksest laulust ("Vihmajoontes...") kuni metsikuseni ("Hannolaul"). Ta viisid on omapärased ja folklooritunnetus ehe, nõialik. Laulus on oluline nii viisi vägi kui ka sõnaline lugu. Ta on üks eesti rahvajuttude valimiku "Taevane pulm" (2006) koostajaid.

Pehmemas laadis sama ilus on Merle Antsoni puhas ja lyyriline vokaal. Sven Antson lisa karuseid toone ning mängis hiljem postpungi ansambli Guruhark. Heilo Aadla on jätkanud trubaduuriina, viisistanud Ennot ja Alliksaart ning teinud mitmeid helikandjaid ("Kuskilt tuleb lill-lõhn" jt). Priit Karm, kes enne Lasteteatrit jõudis mängida Pantokraatoris, on tänaseni põlisrahvaste huviline ja laulik. Kalev Kudu lavastab praegu Tartu Yliõpilasteatris ning kasutab etenduste taustana tihti ebatavalist muusikat (Erkki Hyva, Kiwa). Kaja Soieva on muusikuna vist vaikinud. Liina Olmaru on sellest seltskonnast näitlejana kõige laiemalt tuntuks saanud, kuid religioosne meel-

Lasteteatri seltskond 1999. aastal. Vasakult kitarriga Sven Antson, Kaja Kupp, Liina Olmaru, Friedrich Fromm, Aare Laak, Anne Tärnpu, Merle Antson, istub Kalev Kudu, esiplaanil Heilo Aadla.

FOTO AIN PROTSIN / SCANPIX

sus on temas ikka olemas.

Esikkassett "Kõik mu ymber lauluks muutub" on iseloomuliku kõikehaarava pealkirjaga. Laul on Visnapuu tekstis kogu ilma teisendav võluvahend. Helikandja religioosus haakub servapidi yleminekuaja vaimega. Mõned lood ("Sa Wastne Armo-Hommung", "Ajavahe pojad") mõjuvad malevalikkuse ja usuletuleku-hõiskamise syydimatu seguna. Aga enamik läheb sygavale. Pärast nõukogude ateismiajastut on meie ees äkki valik oma ja tõkelist usulist luulet, mida seob elavalt synkretistlik mystiline kogemus: kaemuslik "Ilmutuslikud elajad", taevaskäijate punk-gospel "Me oma kõrgust eal ei tea", orientaalselt nõtkete viisiga "Liikuda on kohata Sind igal hetkel" ja vaikselt saladuslik "Päeva pole enam". Need ei matki harjunud luterlikke koraale, vaid loovad privaatselt usuheli. Nii õnnistamisõnad kui ka meieisapalve saavad oma viisi, kasutatakse vennastekoguduste lauluvara, kiigatakse tartumurdelisse kogumikku "Monne Kauni Waimolikko Laulo". Erinevad viisitybid nagu toetaksid yksteist. Lauldakse arhailise hooga Võrumaa kylakristlikku rahvalaulu "Jaagup poig", lisatakse regivärsile pillisaadet ("Taevas tantsis..." jt).

Muidugi ei puudu kassetilt vaimse mentori Uku Masingu viisistused nii originaalluule kui ka Tagore tõlgete kaudu. Ilmub ka lyyriline katarsis (Heibergi "Kevade igatsus"). Koori ja eeslaulja vaheldumine on tihti tavatu ning kokkukõla maavillane. Nais lauludes on osadust ja otsimist. Tundeid ja aimusi, mida ei saa noodikaupa esitada, vaid ainult läbi elada.

Teine jagu "Habras sild" jätkab sama rada. Instrumentaalsaade on läbimõeldum. Pärnis uus on ehk Anne Vabarna palve kasutamine. Masingu "Iga rändur on lootus" annab pisut *stairway-to-heaven* likule kitarisaatele vaatamata mõjuvalt nukra tulemuise. Rõõmu poolel teeb sama "Villanelle ilmaaegu meenutades". "Hannolaul" (õieti fragment sellest poemist) on taas näide sellest, kui leidlikult oskab Tyrnpu vabavärssi viisistada. Õnnestunud tuuakse käibe pisut ununud Lõuna-Eesti rahvalaule, nagu "Villakombalii", mille refrään olevat väidetavalt pärit Bonaparte'i-aegsest hyiust "Vive la companie!", ja "Joo" ("Pill oll' hel..."). Helge tulemuseni jõutakse Rudolf Reimanni "Unelaulu" vungika viisistusega. Lyyrikast on meelde jääv "Suveöö" (Merle Antsoni vokaal). Varsti pärast seda an-

sambli koosseis muutus ning uuesti lauldi koos alles teatri juubelikontserdil 1999.

Lavastuste muusikalised kujundused jätkusid ning kogumik "Lauluaed" (1994) pakub lastelugusid. Yllatusena on seal ka mõndagi puist ja nunnutavat. Nii üksikesitajad kui ka domineeriv Maasik on tõsises laadis usutavamad, kui indogermaani-likke saksa rahvalaule lõkerdades. Kuigi ka helge "Kõige ilusam jõulupuu" läheb taksesse. Häid hetki on Aadlal ("Koduläte"), Merle Antsonil ("Naerukuld") ja Veromanil.

Henrik Adamsoni luuletuse järgi nime saanud "Võikõllane" on Lasteteatri teise hingamise bänd, kus eelmainit Sven (kitarr, laul) ja Merle Antsoni ning Aare Laagiga (kitarr, flööt?, taustalaul) liitus Taago Tubin (trumm ja taustalaul; praegune murdeteatrite edendaja Võro Tiatriateljees). Jätkuvad huvitavad regilaulude töötlused. Neist võib saada kyla *rock'n'roll* ("Päivlik pätslik") või hypnootiline, peruu flöötide ja Carolyn Hillyeri moodi võnkumine ("Lätsi mõtsa"). Lyyriline poolus õitseb (Visnapuu "Suvine öö" Merle Antsoniga). Sven Antsoni vokaal võib kõlada nii karuselt kui ka sentimentaalselt. Hea tasakaalu saab ta sellistes lugudes nagu "Päiv murõlinõ..." ja "Hiina kabe". Ilmuvad uued, senise meelsusega mitte seostuvad autorid Rein Raud ja Richard Brautigan. Paatos on muutunud, valdavalt ei otsita enam väge ja jumalariiki, vaid võidakse ka niisama maailma ilust ja naljaku-sest laulda.

Tartu Lasteteatri olemine on möödas, aga lood ei kao. Nende vaimulike laulude tõlgenduseta poleks mõeldav kas või Triskele mõnede lugude kõla, kelle osaduslikkuses on mu jaoks midagi sarnast Lasteteatriga. Nõtked hindi hõnguga Tagore-viisistused ennetasid krišnaitliku meelsusega bändide (Arne Lauri projektid jt) tegemisi ning leidsid kongeniaalse jätku Kirtana Rasa Mathura (Margus Lattiku) tekstidele tehtud india hõnguga viisides plaadil "Põhjataeva tuled" (2007). Nende lihtne, sisseelav ja loomulik suhtumine folkloori, eriti regilaulu ja lõunaeesti pärandisse on mõnede uuemate tegijate sisimas samuti jätkunud. See on ehe mälestus muusikast, mis on sygaval ega hooli, kas ta myyb või mitte. Lasteteatri laulud meenutavad eesti-aegsete luulekogude lõhna, esimesi kullerkuppe, Jumala äratundmist ja hingeliigust, mis sõnadesse ei mahugi.

"Kui ma dirigeerin orkestrit, minust kiirgab midagi ja sellest sünnivad suured tõlgendused."
FOTO JENNI MAHANEN

Vulkaaniline soomlane Leif Segerstam

REET MARTTILA
muusikateadlane

Leif Selim Segerstam on sündinud 1944. aastal Vaasas rootsikeelses peres. Ta on lõpetanud 1963. aastal Sibliuse Akadeemia viiuli (Leena Siukonen) ja dirigeerimise (Jussi Jalas) erialal. Täiendanud end New Yorgis (Juilliard School of Music) dirigeerimise (Louis Persinger, Jean Morel) ja kompositsiooni (Hall Overton, Vincent Persichetti) erialal. Töötanud dirigendina Soome Rahvusooperis (1965–1968), Stockholmi Kuninglikus Ooperis (1968–1972), Deutsche Operis (1972–1973), kunstilise juhina Soome Rahvusooperis (1973–1974). Olnud Austria Raadio sümfooniaorkestri (1975–1982), Soome Raadio sümfooniaorkestri (1977–1987), Rheinland-Pfalzi Riigifilharmoonia (1983–1989), Taani Raadio sümfooniaorkestri (1988–1995), Stockholmi Kuningliku Ooperi (1965–1968) ja Helsingi Linnaorkestri (1995–2007) peadirigent. Alates 1998. aastast Sibliuse Akadeemia dirigeerimise professor.

1960. aastate algul toimus Leifi elus nii mõndagi. Siis võitis ta Maj Lindi nimelise pianistide konkursi, andis esimese soolokontserdi viiuldajana, debüteeris dirigendina, töötas Soome Raadio kammerkoori koorijuhi assistendina, mängis sõpradega bändis kitarril biitlite lugusid ja tegi eksameid Sibliuse Akadeemias. Sellest Leifile siiski ei piisanud. Ta ohkas, et väga raske on korda saata imetegusid kitsariinlises Helsingis, ja suunas pilgu New Yorki.

Kui Soomes peeti Leifi eelkõige viiuldajaks, siis Juilliardis kujunes tema põhitegevuseks dirigeerimine. Üks tema õpetajaid oli Jean Morel, kes oli viibinud kontserdil, kus kanti esimest korda ette Stravinski "Kevadpühitus". Tõsi küll, tema mälestused erinesid oluliselt teiste kohalviibinute omadest. Nimelt uinus ta kohe kontserdi algul ja ärkas alles pärast politsei lahkumist, kui tomateid ja munakoori kokku lükati. Moreli rahulik olek peegeldus ka tema vanaaegses õpetuses, mis soovitas vältida mõttetut vehkimist ja nõudis, et löök oleks selge ja informatiivne.

1965. aastal debüteeris Leif Soome Raadio SO ees. Teda võeti vastu nagu rahvuskangelast ja avaldati arvamust, et vaid Paavo Berglundist on talle vastast. Seiklus-

rikka tee algul seisev noor dirigent viskus kõhklematult võimsatesse elamustesse, unustamata seejuures loogilist terviku kujundamist, milles saavutas lausa mikroskoopilise täpsuse.

Leif on nurisemata läbinud sõjaväeteenistuse nagu tema umbrootslasest isagi, kes 1944. aastal kodu-Soome eest seistes nii raskelt haigestus, et terve Vaasa meeskoor kamandati kohale verd andma. Leif saadeti 1967. aastal kranaadiheitmiskompaniisse, kus armu ei antud. "Ütlesin, et ei jaks, aga vastati, et peab jaksama. Noh, ma ei saanud närvivapustust, aga higistasin kõvasti ja peab tunnistama, et olin vilets. See oli väga raske. Täitsa õudne." Õnneks lubati noorel sõjamehel koristaja kapis viiulit harjutada ja Soome Rahvusooperis etendusi dirigeerida. Kord, kui ei õnnestunud ülemusi uimaseks rääkida, lükkas ta orkestri ette kontsertmeistri Okko Kamu.

Juba varakult ilmnis Leifi erakordne võime lahendada teistele ületamatuna näivaid probleeme. Näiteks kui 1968. aastal ei ilmunud Bogotás etendusele kohaliku orkestri fagotimängija, esitas Leif mingis Profkofjevi balletis tema partii väljendusrikkalt lauldes. Pärast hakkas keegi saatkonna vastuvõtul erilisel kiitma fagotimängijat, kes

olevat kordki mänginud puhtalt.

Üsna varakult algasid äkilised asendused lühikeses hoiatusajaga nimekate orkestrite, muu hulgas Viini Filharmoonikute kontsertidel. Leifile polnud see probleem, eriti kui tuli dirigeerida näiteks Sibliuse Viendat sümfooniast, millega ta oli tutvunud juba viieaastaselt. Ühtlasi õppis ta proovides vähem rääkima, sest mõistis kiirelt, et vähesed asjad tüütavad orkestrante nii väga kui dirigentide loengud proovides.

1970. aastast alates hakkas Leif juhutama Savonlinna ooperifestivali etendusi ja ronima mööda muid muusikamaailma tippe. Nii mõnedki ukсед avas talle Herbert von Karajani agent Emil Jucker, kes nägi tema "Tristani" etendust Stockholmis 1972. aastal. Jucker läks Leifi tänama ja ütles, et pole näinud kedagi tegevat "Tristanit" nii väljapeetult ühes kaares.

Kahekümne üheksa aastaselt pääses Leif esimest korda Berliini Filharmoonikute ette, kui Karajan selja ära nikastas ja oli vaja keegi kiiresti asemele lükata. Leif kuulub nende vähete hulka, keda on sinna kutsutud rohkem kui üks kord. Ta ise arvab, et teenis nende lugupidamise ära oma võrratu pingpongimängu oskusega, tänu millele sai ta ühtlasi teada, kuidas kohtlevad Berliini orkestrandid dirigente, kes neile ei meeldi. Siis hakkavat nad mängima täpselt nii, nagu nood juhatavat, ja see olevat kõige hullem karistus.

Panused muutusid üha suuremaks ja ootused kasvasid. Kui Deutsche Oper andis paremad palad teistele dirigentidele, tüdines kannatamatu Leif kiiresti ja lahkus pärast üht aastat. Kuulujutud tema kannapöördest jõudsid Soome, kus käis parajasti Rahvusooperi juhimäng. 1973. aastal

Üldiselt Leif muusika liigitamisest suurt ei hooli, tema teooria järgi on olemas vaid kahesugust muusikat, elavat ja surnut.

tehtud ettepanek asuda kunstilise juhi ametikohale oli Leifile meeltemööda: “Minu juured on Soomes ja olen õnnelik, et mul on nüüd just kodumaal see koht, kus sõon suurema osa hommikusöökidest.” Liigne ettevaatlikkus ei vaevanud uut ooperijuhti, kes suunas personali poolhooletult maailma eri punktidest saadatud paberilipakatega. Kuna Rahvusoperis ei võetud omaks Leifi ideed, et juhi ülesanne on vaid impulss anda, ja üsna pea jõudis talle kohale, et ta on eelarves paari miljoniga mööda pannud, tundis Leif end petetuna ja tegi harjumuspärase kevadtembu – lahkus lippude lehvides.

1974. aastal kutsuti Leif dirigeerima Leningradi Filharmoonikuid. Pärast proovide lõppu tõsis sealne kontsertmeister püsti ja nõudis, et Stravinskiga tehtaks lisaproove. Midagi niisugust polnud Leifi elus veel juhtunud. Ta oli sellest nii vapustatud, et otsustas esimest korda katsetada oma kauaaegset unistust – orkestri kollektiivse loovuse vabastamist enda kirjutatud teoses “Patria” – ja tegi selle teoks meetodi abil, mida Lutosławski on nimetanud aleatooriliseks kontrapunktiks ja Leif ise nimetab vabalt pulseerivaks stiiliks. Väike erinevus nende kahe vahel siiski on. Kuna Leifi jaoks on keskseks teguriks pinge vallandamine, on tema muusika alati tonaalne. Konservatiivse repertuaariga harjunud Leningradi orkester oli esialgu segaduses (Leif: “Esimene proov oli küll täitsa nälja-aasta võitlus”), kuid raudse distsipliiniga harjunud mehed ei vandunud alla ja kontsert lõppes üldise juubeldamisega, millele järgnes hommikuni kestnud pidu Jevropeiskaja hotellis Leifi kulul.

Leifi kutsumisega Austria Raadio SO peadirigendiks 1975. aastal lõppes tema elus läbimurde dramatism. Ta oli pääsenud peaaegu kõikidesse Euroopa tähtsamatesse ooperimajadesse ja peaaegu kõigi parimate orkestrite ette. Sellest aastast alates ei tea enam keegi, mida kõike Leif on teinud ja kus käinud. Ta ise ka ei tea, sest on unusta-

nud. Igal juhul nautis ta tohutult konkurentsi ja võimalust näidata, milleks ta on võimeline Euroopa muusikapealinnas, kus ärastasid huvi nii tema boheemlaslik loomus seoses äärmusliku täpsusega kui ka revolutsioonilised meeolulud repertuaari osas. Näiteks Sibeliusse sümfooniad, mida praegu mängitakse kõikjal, olid 1970. aastate Viinis veel kurioosum. Samuti Austriasse sala-kaubana veetud Šostakoviči Neljas sümfoonia ja salapärasest pruunides ümbrikes kohale toimetatud tollal täiesti tundmatu Gubaidulina Viulikontsert, mida kutsuti esitama värskelt avastatud imeviuldaja Gidon Kremer.

Leif ei osanud täiel rinnal mitte ainult muusikat teha, vaid ka pidutseda. Pärast kontserte ja etendusi lõõgastus ta koos orkestrantidega hõrgutavaid roogi ja jooki nautides. Kui maestro eriti hoogu sattus, vedas ta orkestreid isegi oma maamajja Mikkellis ja naabrid harjusid tasapisi, et keset ööd mingid suvalised seltskonnad Leifi paadisillalt järve kargasid. Lennukiga ühest töökohast teise liikudes tegutses ta jõudumööda ka oma *gourmet*-projektide heaks. Näiteks Helsingist Viini minnes läks ta enne turult läbi ja ostis kotitäie lõhet, tagasi tulles aga vedas rasket kotti melonitega, mis maitsesid imehead koos *prosciutto*-singiga.

Päeva tipphetkeks oli korralik sööma-aeg ja kogused, mis Leif hävitas, olid meeletud. Kopenhaageni korea restoranis Söul House rippuvat koguni seinal üks raamitud arve, kust võib lugeda, mille kõik olevat Leif üksi ära söönud. Kui jutt läheb naiste peale, ohkab ta: “See tuleb pikem kui Leporello “Registriaria””. Leporello isandal don Giovannil aga, nagu me teame, oli ainuüksi Hispaanias daame tuhat ja kolm. “On neid naisi olnud, aga ma olen siiralt armastanud neid kõiki,” rõhutab Leif ja hakkab jutustama ühest hollandi naisest, kellega ta olevat koos nii palju viina ära joonud, et üritas auto alla viskuda. “Aga ta päästis mu. Nii jutustati – mina ise seda ei mäleta.”

1977. aastal valiti Leif Soome Raadio SO peadirigendiks. Tema innustusel muutus palju: suurendati orkestri koosseisu, elavdati plaadistamist, hakati tegema kontserdireise. Leif üritas proovides jõuda tase-mele, kus enam ei räägitud rütmist ja intonatsioonist, vaid suhtlemisest. Tema kompuuteraja töötles välgukiirusel läbi kõik harmooniad, helistike omavahelised suh-

ted, vormistruktuurid ja häälte omavahe- lised põimumised. Ta dirigeeris täpselt kokkulepitud tempos, mis oli eriline pidu-päev lauljatele. Eriliselt inspireerisid teda suurvormid. Kõige õigemal elemendis oli Leif siis, kui ta hiigelorkestri, mitmete solistide ja kooride abil tõi esile muusika- lise vulkaanipurske.

Leifi lahkumine RSOst korraldati eba- delikaatselt. Keegi ei julgenud öelda, et teda enam ei valita, ja Leif kuulis seda mitte eriti meeldivat uudist kodus oma naiselt, kes töötas orkestris. Peadirigendi ja tema üle- muse vaheline klaarimine kulmineerus Frankfurdis, kus purjus Leif sattus hotelli vestibüülis temaga kokku, karjus natuke, haaras seejärel ta lipsust kinni ja tõmbas selle kõri ümber kokku. “Kuna mul oli nahklips, siis see ei libisenud, muidu oleks võinud kehvasti minna,” hingas asjaosaline hiljem kergendatult. Kõik tunnustavad siiski Leifi rolli RSO arendamisel, mis oli tema ajal kahtlemata Põhjamaade orkester number üks. Sellele järgnes Rheinland- Pfalzi orkester, kus Leifi lemmikuks kujunes Mahleri Kuues sümfoonia ja paljud tollimehed õppisid tundma soome diri- gendi tööriista, paarimeetrist nn Mahleri vasarat.

Leifi elutempo hakkas lähenema ülehelikiirusele. Kord kutsuti Leif asen- dama Linzi kontserti, kus Austria Raadio SO koos Viini Riigiooperi kooriga pidi esitama Berliozki Reekviemi. Põhiprobleem seisnes logistikas, sest paralleelselt pidi Leif tegema plaadistust Stockholmi Raadio SOga. Maestro teadis, et Viini Riigiooperis on kaks lendurit, ja meelitas neid natuke mööda Euroopat ringi lendlema. Tal õnnes- tuskil lauljad mängu kaasa tõmmata, kuid vaatamata Leifi peensusteni läbi mõeldud plaanile muutus olukord lõpupoole mõne- võrra keeruliseks: “Leif jõudis liinilennuki- ga õhtuks Viini, juhatas proove ja püha- päevase kontserdi. Seejärel hüppasid koori- lauljad ja Leif eralennukisse ja sõitsid Stock- holmi suunas. [...] Oli kohutav lumetorm ja lennati tugevas vastutuules. Hannoveris tehti erakorraline vahemaandumine, sest niisuguse ilmaga poleks Stockholmini kütust jätkunud. Vastu hommikut puistati Leif Stockholmi ja lendurid jätkasid pea- aegu kohe reisi Frankfurti, kus nad pidid pärastlõunal Leifi ootama. Rootsi Raadio orkestri proovid läksid hästi ja Leif jõudis vastavalt plaanile liinilennukiga Frankfurti,

Leif õppis lapsena iseseisvalt mängima kõiki puhkpille, klaverit ja viiulit. Üheksa-aastaselt hakkas ta mängima altviulit Helsingi noorteorkestris, mille dirigent Tauno Hannikainen arvas, et kui poiss oskab juba kõiki pille mängida, siis on aeg alustada dirigeerimisega. Esimeseks looks määrati Schuberti "Rosamunde" ja ettevalmistus ei olnud küll põhjalik, kuid julgustav: "Sa oled ju näinud ja vaadanud. Võta taktikepp ja juhata".

kuid laulvaid lendureid polnud kusagil näha. Leif uuris lennujaama töötajatelt väikelennuki kohta, kuid keegi ei teadnud sellest midagi. Olukord hakkas tunduma pahaendeline ja Leif kaevas vööst esile viis tuhat Saksa marka. "See oli tagavararaha. Küsisin, kui palju maksab, kui ma "tšartan kone". Üks väikelennuk oli väljal, kuid see oli väljumas Innsbrucki ja isegi Leifi sedelid ei suutnud seda takistada. "Ja SIIS dispetšerid nägid, et minu lennuk tuleb: DORT KOMMT ER!" Nad ei uskunud oma silmi – tormis laperdav väikelennuk rikkus kõiki reegleid ja häiris muud liiklust, sest oli kõvasti graafikust maas. Leif roomas masinasse ja reis jätkus Linzi, kuhu saabuti just selleks hetkeks, kui pidi algama kontsert, millest tehti raadios otseülekanne. Pärast

Linzi lendasid Leif ja koorikaksikud, kes polnud poolteist ööpäeva söba silmale saanud, koos tagasi Stockholmi.

1988. aastal võeti Leifiga kontakti Taani Raadiost, millel oli pankrotitipesa maine, aga mis ilmutas valmisolekut Mahleri plaadistamiseks, mis otsustas asja. Veel enne seda oli ta taanlastega plaadistanud esimest korda Sibeliusse sümfooniaid. "See oli tollal Põhjamaade parim orkester," tegi Leif hiljem traditsioonilise kokkuvõtte. Suur saagikoristus toimus ka Stockholmi filharmoonias, kus ta plaadistas kõiki Skrjabini orkestriteoseid. 1995. aastal tekkisid suhtlemisprobleemid Taani orkestri direktoriga. Seekord lükkas Leif ta lihtsalt uksest välja, kindluse mõttes trepist alla.

1993. aastal suri Oulu LO peadirigent

Peeter Lilje ja tema mälestuskontserti kutsuti juhutama Leif. Peadirigendi kaotanud orkestril oli alibi, mida Leif vajas oma ammu ütoopilise mõtte elluviimiseks – panna kogu orkester mängima ilma dirigendita. Ta kirjutas kaastundeavalduseks Maia Liljele loo "Flowerbouquet" nr 43E ja lasi orkestril selle ilma dirigendita ette kanda. Seejärel hakkas sümfooniaid tulema nagu koskest. Praeguseks läheneb nende arv kahesajale.

"Muusika kirjutamine on osa minu isiksusest," ütleb Leif. "Ürgkarje, mis purustab Jeeriko müürid ja peletab hingest kurbuse." Theodor Adorno olevat tahtnud kunagi alustada avalikku diskussiooni väitega, et Leifi muusikas ei ole vormi. Seepeale leiutas Leif termini "Rosenkranz-

vorm" ehk roospärja-vorm, mis tähendab, et muusika tuleb kuskilt ja läheb kuhugi. "Mingil hetkel köitis Leifi tähelepanu John Cage, kuid kui ta pärast kuulsa väite "iga heli võib olla muusika, kui sa ise ütled, et see on muusika" kuulmist ei saanud vastust oma tungivale küsimusele "kas hiina piinamine võib olla muusika?", kaotas ta selle vastu huvi. Üldiselt Leif muusika liigitamisest suurt ei hooli, tema teooria järgi on olemas vaid kaheksa muusikat, elavat ja surnut, ja nende ainus erinevus olevat helide motivatsioon. Leif usub, et ta sai 1999. aastal Põhjamaade Nõukogu preemia põhiliselt selle eest, et on äratanud ellu nii palju surnud muusikat. "Olen olnud hea prostituit," ütles ta hiljem rahulolevalt.

Leifil pole kunagi olnud sekretäri ega agenti. Tal pole isegi kalendrit, tal on ainult pea. Ka 1995. aastal, kui leping lõppes, ootas ta täies rahu, et saatus korraldaks talle midagi toredat. Ja tal ei tulnudki kaua oodata. Kõigepealt võeti ühendust Stockholmist, kust ta oli 1972. aastal uste pakudes lahkunud. Präänikuid pakuti palju, neist kõige ahvatlevamad Bergi "Wozzecki" ning Wagneri "Tristani ja Isolde" plaadistused. Lisaks ooperitööle pakuti Helsingi Linna-orkestriga härrasmehelepingut, millel polnud tähtaega. Meedia leiutas Leifile tiitli "Põhjamaade Generalmusikdirektor".

Soome Rahvusoperis toodi aastatuhande lõpul lavale Wagneri "Nibelungi sõrmus". Leifi jaoks oli suureteatriselise põhiprobleemiks see, et ta ei pääse vahepeal vett tankima. "Leif juhatus "Reini kulla" seistes, nagu alati kõik ooperid, kuigi orkestrikoopas võiks ka istuda. [...] Kui "Reini kuld" lõppes, kiirustas Leif lavale kummardama. Meeletute braavo-hüüete tormis saabus ta lava äärde, astus märjal mustal laval mõne sammu ja kukkus. Saalis valitses täielik vaikus, mis tundus igavikuna. Leif lamas liikumatult kõhuli. "Milline suurepärase viis surra," jõudsid kõige kiiremad juba mõelda. Leif ootas karistuslööki ootava jalgpallimängija moodi, et meeskonnakaaslased reageeriksid juhtunule, ja kui lõpuks Esa Ruuttunen võttis sammu, et läheneda võimalikule kadunukesele, ajas Leif end üles ja ütles oma kõlava tenoriga: "On alles libe!" Kergendunud publik puhkes veel raevukamatesse ovatsioonidesse."

Koostöös Ondine firmaga plaadistas Leif Helsingi orkestriga kogu Rautavaara ja Sibeliuse loomingut, mida saatis tohutu

rahvusvaheline menu. Leifi ja orkestri liit oli algusest peale õnnestunud, kuigi ta "kuuleb kõik, näeb kõik ja kahjuks ka ütleb kõik", nagu orkestrandid tõdesid.

Leif jumaldab üllatavaid seoseid ja kokkusattumusi. Sibeliuse Kuuenda sümfoonia lõpu-*morendo*'t kuulates kangastub tema vaimusilmas pilt, kus hangel looklev suusarada viib kaugele horisondi taha. Leif usub, et see rada viib Viena-Karjalasse, suursoomluse sünnikohta, kus kajatab Soome lövi mõire just nagu "Finlandia" algustaktides. Selle visiooni realiseeris Leif ühel Helsingi LO kontserdil iseseisvuspäeva eelõhtul, kus ta kujundas Kuuenda sümfoonia lõpust dramaatilise ülemineku otse lövi mõiretele. Mõnele kriitikule oli see pühadusetootus, ülejäänutele unustamatu elamus. Järgmisel hommikul luges Leif lehest, et talle on antud Soome Lövi komandöriklassi orden.

1999. aastal sai Leif Stockholmis Schönbergi "Gurrelaule" dirigeerides südamerabanduse. Tõsi küll, ta ei saanud sellest kohe aru, kui tundis rinnus valusööstu. "Kõik olid esitusest lummatud. Ütlesid, et surm käis kontserdil," meenutab Leif. Operatsiooni ajal jälgis ta vaimustunult pilti ekraanil, kuidas arstid tema veresoontest teed läbi raiusid. See meenus talle tantsijaid, kes keerlesid sallidesse mäsunenutena. Pärast seda tühist vahejuhtumit hakkas Leif nuruma, et ta visataks vahepeal koputeriga kontserti dirigeerima, aga arst keeldus tilgutit eemaldamast. Siis lükkas Leif Helsingi LO ette oma õpilase Mikko Francki, kuid too pidi katkestama käekrambi tõttu. Seejärel otsustas kontsertmeister Erkki Palola võtta vastutuse kontserdi lõpuleviimise eest enda peale ja nii mängis Leifi oma orkester aastatuhande viimasel kontserdil Sibeliuse Viulikontserdi ja Beethoveni Viienda sümfoonia ilma dirigendita justkui tõestuseks, et

Leifi mõte orkestrist ilma dirigendita on võimalik.

Enam ei korralda Leif orkestrantidega orgiaid, vaid pidutseb mõõdukalt koos õpilastega. Nüüd on tagasihoidlik annus pärast kontserti kaks suurt toopi lahjat õlut ja pudel valget Elsassi veini toidu kõrvale, millele annavad hoogu mõned pitsid Koskenkorvat. Õpetamine on talle ühtlasi hea ettekäanne koju jäämiseks. "Kui keeldun kontserdist, siis kõik arvavad, et olen haige, vana või diiva või karjäär lõppemas. Ei kutsuta enam uuesti," selgitab ta muusikaturu mängureegleid. "Aga kui ütlen, et mul on õppenädal, saavad kõik aru." Kui peaks juhtuma, et õppenädal kattub mõne kontserdinädalaga välismaal, võtab Leif kogu oma noortepundi kaasa ja teeb neile töö käigus meistrkursuse. Üks sellistest unustamatutest reisidest toimus Tallinna ja sellest võttis osa tema õpilane Mikk Murdvee.

Minna Lindgreni raamatu "Leif. Nyt!" (Teos, Jyväskylä 2005) põhjal

P Pärnu Filharmoonia

PÄRNU VIULDAJATE KONKURSS

7.-10. mai 2008 Pärnu

Konkursi kava ja tingimused
www.parnufilharmoonia.ee või tel 516 2480

Koostööpartnerid:
 Eesti Kontsert, Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia, Pärnu Kontserdibüroo

Toetavad:
 EVKultuuriministeerium, Eesti Kultuurkapital, Eesti Rahvuskultuuri Fond, Pärnu Linnavalitsus

EESTI MUUSIKA- JA TEATRIAKADEEMIA KONTSERDID MÄRTSIS

3. märts kell 18.00
EMTA kammersaal
EMTA ja TMKK klaveriõpilaste
ühiskontsert "Tõrud ja tammed"

6. märts kell 18.00
EMTA kammersaal
dots Aavo Otsa TROMPETIKLASS
klaveril Meeli Ots

10. märts kell 18.00
Mederi saal
"Tantsud klahvidel III"
LEMBIT ORGSE (klaver)

12. märts kell 19.00
EMTA kammersaal
Improvisatsioonide õhtu

13. märts kell 18.00
EMTA kammersaal
KÜLALISKONTSERT
TRIIN RUUBEL (viul, Hochschule
für Musik und Theater Rostock)
klaveril Reet Ruubel

15. märts kell 12.00
EMTA orelisaal
EMTA oreliüliõpilaste kontsert

15. märts kell 18.00
EMTA kammersaal
JOHANNES TEPPPO (tšello)
MIHKEL POLL (klaver)

25. märts kell 18.00
EMTA kammersaal
magistrikontsert
Ivi Ots (viul)
klaveril Jelena Fomina

27. märts kell 18.00
JUBILATE
VILMA MALLENE 80

29. märts kell 16.00
EMTA orelisaal
dots Raivo Peäske FLÖÖDIKLASS

29. märts kell 16.00
EMTA kammersaal
Kammermuusika kontsert
Anna Kelder (flööt)
Heli Ernits (oboe)
Helena Tuuling (klarnet)
Mari Kalmet (fagott)
Meelika Mikson (metsasarv)
Liivi Arder (klaver)

30. märts kell 16.00
EMTA kammersaal
prof Mari Tampere-Bezrodny
VIIULIKLASS
klaveril Jelena Fomina

Narva Chopini-nimeline konkurss on populaarne

27. jaanuarist 3. veebruarini toimus Narvas järjekordne, juba kaheksas rahvusvaheline Läänemeremaade Chopini-nimeline noorte pianistide konkurss. Konkursil osales 51 noort pianisti Eestist, Venemaalt, Lätist, Ukrainast, Valgevenest, Aserbaidžaanist, Poolast, Soomest, Rootsist, Taanist ja Lõuna-Koreast. Žürii esimees oli Peep Lassmann Eesti Muusika- ja Teatriakadeemiast ning teisteks žürii liikmeteks Hamza al-Wadi Juris (Soome), Bronislawa Kawalla (Poola), Juris Kalnciems (Läti) ja Aleksandr Mdojants (Venemaa).

Konkursi on algusest peale toetanud poola ettevõtja Mirosław Pienkowski ja Poola suursaatkond. Seoses konkursi haarde laienemisega on toetajaid järjest lisanud. Nüüd on patroonideks ka poola kultuuri ja rahvusliku pärandi minister Bogdan Zdrojewski ja Varssavi linnapea Hanna Gronkiewicz-Waltz. Oma tervitused konkursile saatsid ka Eesti kultuuriminister Laine Jänes ja Prantsuse suursaatkond.

Eesti noored pianistid olid konkursil arvukalt esindatud, neid oli Tallinnast, Tartust, Narvast ja Sillamäelt. Aleksandra Kamenskaja Tallinna Muusikakeskkooli XII klassist (õp Ivari Ilja ja Kersti Sumera) pälvis vanemas vanuserühmas kolmanda

preemia ning Leo Dubovski (õp Tatjana Gontšarova) Narva Muusikakoolist keskmises vanuserühmas samuti kolmanda preemia. Aleksandra Kamenskaja ja Leo Dubovski said ka üllatuspreemia Poola žüriiliikmelt Bronislawa Kawallalt – nad sõidavad oma õpetajatega suvel Poolasse Kawalla meistrikursusele. Konkursi teise vooru jõudsid veel TMKK V klassi õpilane Rasmus Andreas Raide (õp Ell Saviauk, Martti Raide), Tallinna Muusikakooli õpilane Veronika Issajeva (õp Ada Kuuseoks, Natalja Kovaltšuk), Tartu Elleri-nimelise kooli õpilane Algis Pauljukaitis (õp Kadri Leivategija), Vanalinna HK muusikakooli õpilane Johan-Erik Kõlar (õp Karin Suss), Nõmme Muusikakooli õpilane Vladislav Safarov (õp Vladimira Ljutova), Narva Muusikakooli õpilased Daniil Saltun (õp Iraida Jakovleva), Daniil Gretšnev (õp Ljudmila Homjakova) ja Olga Rassadkina (õp Lina Jarovaja) ning TMKK XI klassi õpilane Kristiina Rokaševitš (õp Ell Saviauk, Marko Martin, Kai Ratasapp).

Kuigi seekord ei antud välja peapreemiat *grand prix'd*, olid žüriiliikme Juris Kalnciemsi sõnul osavõtjad selleks nõudliku ja raske kavaga võistluseks väga hästi valmistunud. Tänavuse konkursi eripäraks

Aleksandra Kamenskaja Tallinna Muusikakeskkoolist.
FOTO JEVGENI ASIHMIN

oli ka see, et autasud anti ka laureaaside õpetajatele. Juris Kalnciems: "Konkursile pääseb osalema läbi rangete eelvoorude ning väljavalitud noored pianistid on tehniliselt kõrgel tasemel." Kalnciems ütles, et konkursil kuulis paljusid väga andekaid mängijaid ja silmapaistvaid esitusi. Juris Kalnciems kiitis ka konkursi väga head korraldust: võistlejate ja žüriile olid loodud parimad tingimused loomingusse süvenemiseks. Žürii esimees Peep Lassmann ütles, et Narva konkursist kõneldes tuleb esile tõsta osavõtjate meisterlikkust. Lassmann rõhutas ka konkursil mänginud noorte pianistide õpetajate töö olulisust. Eesti esindajatest tõstis Lassmann esile Leo Dubovski peent muusikaalust ja isikupärast mängu ning Tallinna Muusikakeskkooli õpilase Aleksandra Kamenskaja karismaatilist ja tiivustavat esinemist.

Konkursi menukas lõppkontsert täissaalile toimus Tallinnas Estonia kontserdisaalis.

Ia Rimmel

Narva Muusikakooli õpilast Leo Dubovskit õnnitleb žürii esimees Peep Lassmann.

FOTO IRINA KIVIMÄE

Pärnu nüüdismuusika päevad 20

MART JAANSON

muusikateadlane, teoloog

12.–27. jaanuarini toimused Pärnus järjekordsed Pärnu nüüdismuusika päevad (PNP), juba teist aastat järjest koos Pärnu Academia Non Grata festivaliga "In Graafika". Seekordse festivali muutis eriliseks asjaolu, et tähistati kahekümne aasta möödumist PNP algusest. Need kakskümmend aastat võib jagada nelja perioodi.

Esimene Pärnu periood aastatel 1988–1994

PNP sündis Tallinna (siis veel riikliku) konservatooriumi tudengite saavutus- ja eneseharimisvajadusest kombinatsioonist eesti rahva poliitilise taasärkamisega. Alustati tagasihoidlikult. Jaanuari viimasel nädalavahetusel enne 1988. aasta kevadsemestri algust koguneti Pärnu lastemuusikakooli ja tutvuti Igor Stravinski, järgmisel kahel aastal vastavalt Paul Hindemithi ja Benjamin Britteni loominguga. Muusika kuulamist ja esitamist täiendasid suulised ettekanded.

Seejärel võeti eesmärgiks minna tagasi 20. sajandi modernismi lätete juurde ja liikuda sealt tänapäeva poole. 1991. aasta PNP teemaheliloojaks valiti Arnold Schönberg. Osalejate ring täienes ka professionaalsete muusikaurijate ja õppejõududega. Külalisi tuli Leedustki. Üsna loomuliku rada pidi järgnesid Schönbergile teemaheliloojatena ka tema kuulsad õpilased Alban Berg ja Anton Webern. 1994. aasta teemaheliloojaks valiti Olivier Messiaen, teine kuulus 20. sajandi kompositsiooniõpetaja Schönbergi kõrval, kelle kaudu loodeti pääseda lähemale tema kuulsatele õpilastele Pierre Boulezile, Karlheinz Stockhausenile ja Iannis Xenakisele ning laiemalt 20. sajandi teise poole avangardismile.

Tartu periood 1995–1998

PNP algataja ja peakorraldaja Andrus Kallastu vajas pärast seitsmeaastast tööd puhkust. Et ettevõtmise järjepidevus ei

katkeks, võtsid selle enda kanda Mart Jaanson ja Olari Elts. Festival viidi Tartusse, kus selle nimeks sai Tartu uue muusika päevad (hiljem pidustused) ehk TUMP. 1995. aasta TUMPi teemaheliloojaks võeti 20. sajandi teise poole avangardismi suurkuju Pierre Boulez. Siiski anti endale aru oma ja eesti hetketeadmiste ja -oskuste piiridest ning püüti Darmstadt serialismi poole liikuda kaudselt. Muusikalise avangardismiga seotud teemadel kutsuti kõnelema eelkõige reaali- ja humanitaarteadlasi. Ka kontserdikavades olid vaid mõned Boulezi teosed, domineeris veel veidi "pehmem" muusika.

Siiski, 1996. aastaks oli Olari Elts viinud tema 1993. aastal asutatud NYJD Ensemble'i taseme nii kõrgele, et suudeti esitada nõudlik kava TUMPi teemahelilooja Luciano Berio muusikast. TUMPi kontsertidel kõlanud muusikat pakuti pealkirja "The Greatest Hits of TUMP" all ka Tallinna publikule. Algas NYJD Ensemble'i kiire tõus Eesti modernmuusika esikollektiiviks.

1997. aastal valiti TUMPi teemaheliloojaks György Ligeti ja 1998. aastal Harrison Birtwistle. Miks mitte Karlheinz Stockhausen või Iannis Xenakis? Ilmselt Olari Eltsi enesekriitilisuse tõttu: ta tundis, et see muusika esitab väljakutseid, mille vastuvõtmiseks polnud veel küps isegi mitte NYJD Ensemble. Kuid nagu teame, see küpsusaeg oli "kiir' küll tulema".

Vaheperiood 1998–2003

Seda aega iseloomustab PNP ja TUMPi põhiidee, õhtumaa muusikalise modernismitraditsiooni ja laiemalt 20. sajandi muusikalise vaimukultuuriga samastumise jagunemine eri mõttesuundadeks, vastavalt inimeste eelistustele. Olari Elts jätkas nüüdismuusika maaletoomist NYJD Ensemble'iga ja ühena NYJD-festivali kunstilistest nõustajatest. Soomes elav ja töötav Andrus Kallastu alustas 1998. ja

1999. aastal taas PNP-dega, lähenedes modernismitraditsioonile John Cage'i ja eksperimentaalkunsti võtmes. Ta kutsus Pärnusse tuttavaid soome muusikuid ja hakkas koostööd tegema Pärnu teatritegelastega.

Mart Jaanson korraldas 1998. ja 1999. aastal koostöös klassikaliste filoloogide Monika Kaldalu ja Janika Pälliga ning Tartu Ülikooli soosingul interdistsiplinaarset konverentsi "Techne". Mingil määral võib PNP/TUMPi ideega seostada ka 1999. aastal toimunud sakraalmuusika festivali Tartus, kindlasti aga alates 2002. aastast peamiselt Tartu Jaani kirikus toimuvat Eesti noorte heliloojate festivali.

Teine Pärnu periood alates 2003. aastast

Taastus PNP toimumisaeg jaanuari teises pooles. PNP/TUMP ideega liitusid 1970. aastate keskel ja hiljem sündinud muusikud. 1992. aastal PNPga seotud sõpruskonna loodud Eesti Arnold Schönbergi Ühingu etteotsa asus helilooja Märt-Matis Lill ja jätkas koos Andrus Kallastuga PNP traditsiooni.

Seda perioodi iseloomustab üldteema "modernism" ja süvendatud koostöö kunstnikega, mis kasvas 2007. aastal PNP ühinemiseni Pärnu Academia Non Grata festivaliga "In Graafika". Ka muusika

Miks on PNP elama jäänud? Võib-olla tänu sellele, et ta põhiidee – samastumine euroopa muusikakultuuriga – kannab. Noored inimesed tahavad elada nii nagu mujal õhtumaal.

esitajatena pakuvad NYJD Ensemble'ile konkurentsiga mitmed uued tegijad, neist ehk esileküündivamad Ansambel U: ja Küberstudio. Festivali muusikalise osaga käivad jätkuvalt kaasas ettekandekoosolekud või konverentsid, nende korraldamisel on järjest suurem osa noorel saksa estofiililist muusikateadlasel Gerhard Lockil.

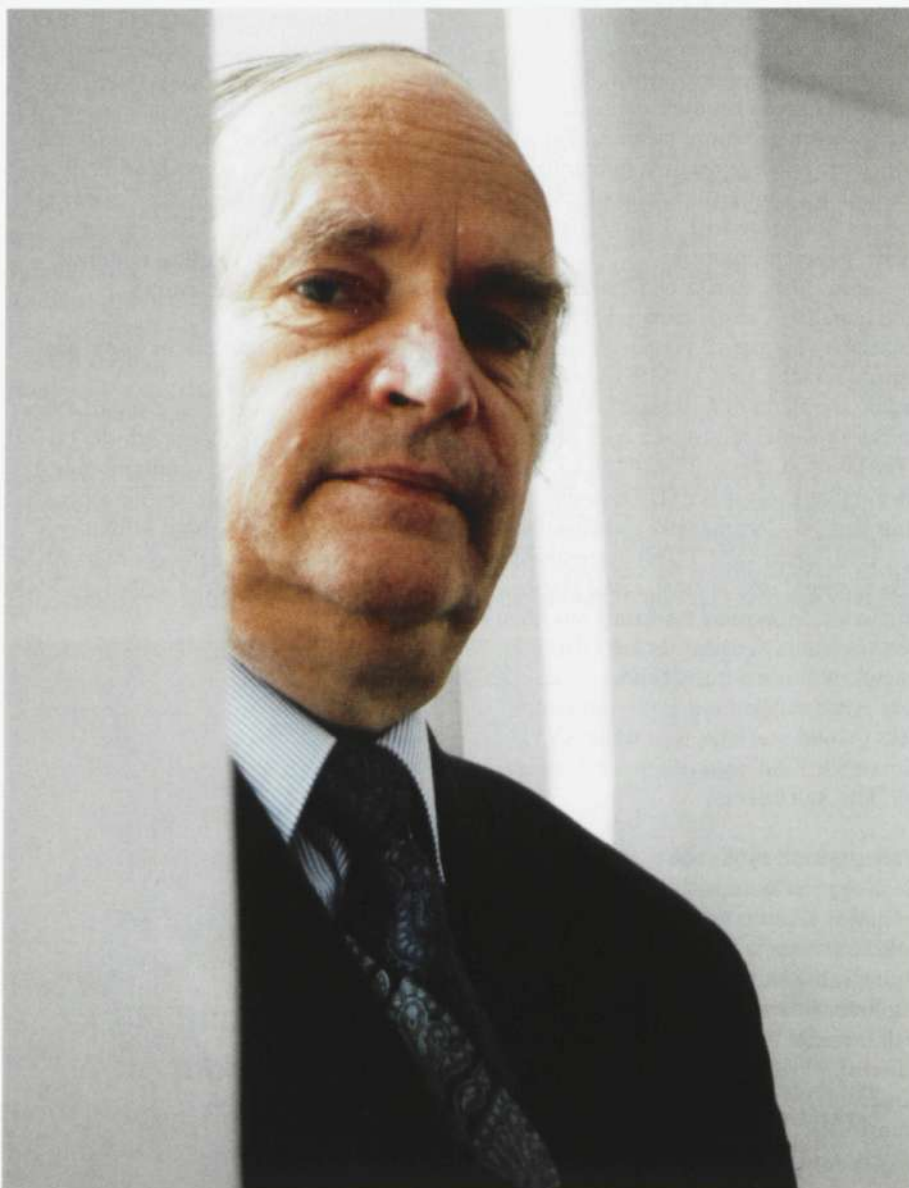
Alates 2003. aastast iseloomustab kogu ettevõtmist julge rahvusvaheline haare. Esinema kutsutakse väga tuntud heliloojaid, muusikateadlasi ja interpreete, nimetagem siin vaid helilooja François-Bernard Mâche'i, muusikateadlasi Ludwig Holtmeie-

rit ja Nicholas Cooki (kõik 2005) ning tšellist Bartosz Koziaki (2007, 2008).

*
Miks on PNP elama jäänud? Võib-olla tänu sellele, et ta põhiidee – samastumine euroopa muusikakultuuriga – kannab. Noored inimesed tahavad elada nii nagu mujal õhtumaal. Ja seda mitte ainult massikultuuri, vaid ka tippkultuuri seisukohalt. Pealegi langeb PNP areng kokku Eesti riigi taasiseseisvumisega ja kasvamisega tagasi Euroopa riikide hulka. Sestap pole poliitika osa PNP ja TUMPide

tekkel ning püsimisel mõtet alahinnata. PNP/TUMPile on hästi mõjunud ka teatav tagasihoidlikkus nii majanduslikus kui ka korralduslikus mõttes. Festival pole suutnud ligi meelitada NYJD-festivaliga võrreldaval hulgal publikut, kuid on samas, võib-olla ka teatud amatöörliku joone tõttu, säilitanud arenguruumi ja sellega vältinud ülekuumenemist.

PNP on kestnud kaksikümmend aastat ja ei paista ühtegi põhjust, miks ta ei peaks jätkuma. Palju õnne sünnipäevaks!

Kultuurkapitali aasta-preemiad

Eesti Kultuurkapital jagas aasta algul taas preemiaid parimatele kultuuritegijatele. Helikunsti sihtkapitali peapreemia pälvis seekord helilooja **Jaan Rääts**.

Teised preemiad läksid **Erkki-Sven Tüürile** (särav loominguline aasta), **Helen Lokutale** (kaalukate lavarollide eest), **Ülo Krigulile** (edukas loominguline aasta), **Jaak Sooäärele** (jazzmuusika arendamine), **Ivi Tivikule** (silmapaistva pedagoogilise tegevuse eest), **Tiit Paulusele** (pikaajaline tegevus interpreedi ja pedagoogina), **Mikk Üleojale** (Mart Saare loomingu salvestamine), **Tiina Mattisenile** ("Eesti muusika bibliograafilise leksikoni" koostamine) ja **Jüri-Ruut Kangurile** (noorte orkestrimängu arendamine). Rahvakultuuri sihtkapitali preemia pälvis muusikutest **Aavo Ots** (puhkpillimuusika edendamise eest).

Kultuurkapitali helikunsti sihtkapitali peapreemia sai helilooja Jaan Rääts.

FOTO HARRI ROSPU

Kullateraga inimesed

Kord aastas (ja juba viiendat aastat) korraldab Kooriühing oma aastagalat, kus antakse üle ka koori- ja puhkpillimuusika aastapreemiad. Aasta-aastalt on tiitleid juurde tulnud; kui esimesel korral oli tiitlisaajaid üheksa, siis nüüd juba neliteist.

Põhjuseks on asjaolu, et nominentide seast valikut tegeva Kooriühingu muusikanõukogu ülesanne on õigupoolest võimatu – mõõta mõõdetamatut. Kuidas võrrelda aasta koori valimisel kontserdi- ja konkursilavadel hiilgavat kontsertkoori ning pealinnast kaugel asuva küla kultuurielu südameks olevat lauluseltsi? Ei saagi võrrelda ja sellepärast valitakse Aasta koore juba neljandat korda kaks. Kaks on ka Aasta korraldajaid (professionaalsed organisaatorid ning ühiskondlikus korras sebijad) ning mitu Aasta toetajat: erafirmade, linnade ja valdade raha jagajad. Ühtemoodi väärikad on kõik.

Aasta koor Ellerhein ilmselt pikka tutvustamist ei vaja. 2007. aastal antud kontserdid, ette kantud suurvormid, EBU rahvusvahelisel koorikonkursi "Let the Peoples Sing" ning Tallinna rahvusvahelise koorifestivali esikohad ning jaanipäevaks valminud plaat "Siin on ilus elada" (koos Boris Lehtlaanega) on aukartust äratav saavutuste hulk.

Teine aasta koor pälvis tiitli panuse eest ümbritsevasse kultuuriruumi, ning panustanud on **meeskoor Forestalia** (dirigendid Alo Ritsing ja Ilmar Johansson) 35 tegutsemisaasta jooksul tõesti palju. Mehed käivad koos üle Eesti ning jõuavad ka oma kontsertidega suurlinnadest kaugele piiräärsetesse kantidesse, kuhu esinejaid eriti tihti ei satu.

Aasta puhkpilliorkestriks tunnustatud **Eesti Noorte Brass** (dirigendid Aavo Ots, Priit Sonn ja Valdo Rüütelmaa) on aasta kooridest tunduvalt noorem, vaid nelja-aastane. Siiski on orkestril seljataga arvestatav hulk tasemel kontserte ning paljud noored dirigendid on selle ees kätt harjutanud.

Aasta dirigendiks valiti ETV tütarlastekoori tunnustatud dirigent ning suvise noorte laulupeo "ILMAPUU" kunstiline

juht **Aarne Saluveer**. Lisaks hulgatele väga headele kontsertidele omaenda kooriga jõudis ta kokku panna Eesti Vabariigi presidendi vastuvõtule eelneva piduliku kontserdi kava 24. veebruariks ning Lauluväljakul korraldatud kontserdi Eestit väisanud Jaapani keisripaari auks.

Aasta dirigendi-muusikaõpetaja tiitli sai Tartu Karlova Gümnaasiumi muusikaõpetaja ja koorijuht **Ave-Maria Sild**, kes tõi mõõdnud aastal oma kooriga auhindu kolmelt rahvusvaheliselt festivalilt.

Aasta orkestridirigendi tiitlit kannab viit puhkpilliorkestrit juhatav **Valdo Rüütelmaa**.

Aasta noor dirigent 2007 Maarja Soone debüteeris mõõdnud suvel laulupeodirigendina "ILMAPUU" lastekoorige ees ning tegi seetõttu ka suure osa aastast kõikvõimalikes Eesti linnades ja asulates laulupeoproove. Sellest hoolimata jõudis ta oma Vanalinna Muusikamaja tütarlastekooriga Tolosa rahvusvahelisele konkursile ning võitis seal esikoha. Tehke järele!

Aasta tegu oli muidugi **suvine noorte laulupidu "ILMAPUU"** ning ka **Aasta korraldaja** valimisel erimeelsusi polnud, tiitli sai peo vedaja **Aet Maatee**. Sama üksmeelne oli nõukogu ühiskondliku korraldaja suhtes – **Riho Leppoja** on juba viimased neli aastat Tartus Eesti Segakooride Liidu kontserte ja konkursse korraldada aidanud ning temata oleksid need ilmselt toimumata.

Keerulisem oli valida **Aasta kooriplaati** – kandideeris seitse huvitavat ja omapärast helikandjat, sealhulgas oli nii puhkpillimuusikat, amatöörkoore kui ka professionaalset muusikat esindav Eesti Filharmoonia Kammerkoor. Kooriühingu muusikanõukogu otsustas seekord tiitli anda just **EFK salvestatud Mart Saare laulude plaadile "Luule, see ei tule tuulest"** – tunnustamaks Eesti *a cappella* koorimuusika salvestamist meie ainsa professionaalse kammerkoori poolt. Kas kellelegi meenub, millal ilmus nende eelmine CD eesti koorimuusikaga, mis polnud Tormis ega Pärt? Õige vastus on 1994. aastal... Ning seda rõõmustavam on praegune Saare plaat.

Aasta toetajaid valiti seekord koguni

Aasta dirigent-muusikaõpetajat Ave-Maria Silda õnnitlevad **Aarne Saluveer** ja **Kaie Tanner**.

FOTO KALJU TISLER

kolm – suuromavalitsustest **Tallinna linn**, valdade hulgast **Rapla vald** ning erafirmade seast **AS Kalev**. Nii Tallinn kui Rapla toetavad oma territooriumil tegutsevaid koore ja maksavad dirigentidele Koorijuhtide Liidu poolt heaks kiidetud palgamäärade alusel. Kalev on juba pikki aastaid toetanud Eesti mees- ja poistelaulu ning ka omanimelist Kalevi Kammerkoori.

Kokku kandideeris oma 2007. aasta toredate tegudega 71 nominenti. Tiitlisaajatele väljapandud preemiad pole rahalised, vaid mõeldud saaja muusikaliseks arendamiseks. Nii saavad aasta koor ja orkester enda valitud eesti heliloojalte teose tellida, aasta koorijuhid sõidavad osalema täienduskoolitusele Maaailma Koorimuusika sümposiumile, aasta toetajatele anti üle kutsed kõigile 2008. aasta suurematele koorisündmustele, aasta korraldajad sai kinkekaardi spaasse.

Aastakontsert on muidugi vaid üks väike osa tunnustusest, mille meie dirigendid ja muusikaõpetajad on ära teeninud. Kuid näib, et see on oluline osa – üks päev aastas, kus me mõtleme oma kullateraga inimeste peale. Tuleb veel ainult ülejäänud 364 päevaks ka midagi välja mõelda.

Kaie Tanner
Kooriühingu sekretär

Monika-Evelin Liiv Covent Gardeni laval ja Mati Palm Moskvas

Londoni Covent Gardeni ooperilaval esines selle aasta algul 2007. aastal LEMTA lõpetanud ja praegu Londonis Jette Parker Young Artists programmis osalev Monika-Evelin Liiv. Ta valiti sinna eelmise aasta kevadel kaheksasaja kandidaadi hulgas (lõppvooru pääses vaid kuus). Üks kuuest vastuvõetust oli ka eelmise Pärnu Klaudia Taevi-nimelise konkursi võitja korealane Ji-Min Park, kes "Traviatas" laulis Gastoni rolli.

Monika-Evelin Liiv laulis Verdi "Traviatas" Flora osa ja Mozarti "Võluflöödis" Teist daami. Ta osaleb ka kõigil järgnevatel etendustel kogu Covent Gardeni kevadhooaja vältel, edaspidiseks on planeeritud teisi rolle ja soolokontsert. "Traviata" 14. jaanuaril toimunud esietendusel olid tema lavapartneriteks maailmakuulus sopran Anna Netrebko Violetta osas, saksa tenor Jonas Kaufmann Alfredona ning Germont'i osas kuulus vene bariton Dmitri Hvorostovski.

Briti ajakirjanduses olid Monika-Evelin Liivi esinemisest järgmised vastukajad: "Väiksemad rollid olid väga hästi esitatud. Sarah Pring lõi tugeva Annina kuju, Jette Parker Young Artists programmis osalevad Kostas Smoriginas ja Monika-Evelin Liiv särasid lühidalt oma rollides. Nad moodustasid ansambli, mis tegi Kuninglikule Ooperiteatrile igati au." (Daily Telegraph) Classical Source märgib: "Mõned väiksemad rollid selles ooperis olid läbi viidud väga elavalt, kuigi etteasteid on neis suhteliselt vähe. Monika-Evelin Liiv oma küllusliku metsoga lõi väga hea Flora kuju."

Monika-Evelin Liivi endine õpetaja EMTAs **Mati Palm** viibis 20. jaanuari etendusel ja jagas lühidalt oma muljeid: "Selles

"Traviata" etenduses laulis Violetta osa albaania sopran Ermonela Jaho, silmapaistev laulja, kes on esinenud paljudel maailma suurtel ooperilavadel. Väärrib märkimist, et Violettaga alustas ta erakordselt noorelt: esitas seda juba 17-aastaselt Tirana ooperis. Jaho on erakordselt tumeda tämbriga sopran, kes samas valdab perfektselt ka kõrgtessituuri. Ta oli erakordselt hästi rollis, mõjus lausa draamanäitlejana. Samaväärne oli ka saksa tenor Jonas Kaufmann Alfredo osas, tõusev täht, kelle ansamblisolek ja rollitunnetus oli lausa ideaalilähedane. Huvitav oli kuulata Dmitri Hvorostovski Germont'i, keda kuulsin esmakordselt Glinka-nimelisel lauljate konkursil 1984. aastal, kui ta selle võitis ning olen kuulnud hiljem ka mõnel kontserdil.

Ooperi lavastus oli traditsiooniline, seda ei olnud püütud ülekaasajastada või liialt efekttseda. Tegevus oli viidud põhiliselt lava esiossa. Nii Violetta vastuvõtt kui Flora ball toimusid ümarsaalis, kus kaarduv tagasein oli lauljatele akustiliselt väga soodne. Monika mõjus vokaalselt ja rolliläheduselt oma maailmakuulsate partnertitega võrreldes igati võrdväärselt, tema hääli oli ühtlane ja kostis kvaliteetselt."

Ia Remmel

22. detsembril toimus Moskvast Stanislavski ja Nemirovits-Dantšenko-nimelises teatris Verdi "Reekviemi" ettekanne, kus üheks solistiksi oli Mati Palm. Dirigeeris Ikuro Yamamoto, teistest solistidest olid Maria Kovalevskaja ja Sergei Balašov

FOTO ILMAR KÖVERIK

Moskvast ning Nina Tšigireva Jakuutiast. Koor ja orkester olid Novaja Operast. Verdi "Reekviemi" kanti ette ka 26. detsembril Saraatovi ooperiteatris, kus tenori partiid laulis Moskva Suure Teatri solist Anatoli Zaitšenko.

3. –7. veebruarini toimus Moskvast esimene rahvusvaheline Pavel Lisitsiani-nimeline baritonide konkurs. Žürii esimees oli meil hästi tuntud rahvusvahelise nimega bariton Sergei Leiferkus ning üks žürii liikmetest oli Mati Palm Eestist. Konkursi *grand prix* sai 23-aastane Roman Burdenko Peterburist, esikohta jagasid Liam Bonner USAst ja Gevork Akopjan Armeenias.

Eesti noored pianistid edukad Vilniuses

Vilniuses 25.–28. jaanuarini toimunud kolmandal saksa ja austria muusikale pühendatud noorte pianistide konkursil “Klaviermusik” esinesid edukalt eesti noored pianistid. Kolmes vanuserühmas toimunud võistluses osales 38 pianisti Leedust, Lätist, Eestist, Valgevenest ja Venemaalt. Žürii tööd juhtis professor Juri Gildjuk Valgevenest.

Vanemas rühmas (17–21-aastased) võitis esimese preemia Tallinna Muusikakeskkooli õpilane **Johan Randvere**. Lisaks esikohale pälvis ta ka eripreemiad virtuoossuse ja isikupärasuse eest ning žürii liikme, Leedu Muusika- ja Teatriakadeemia klaveriosakonna juhataja Veronika Vitaite eripreemia. Johan Randvere õpib Muusikakeskkooli XI klassis Ivari Ilja ja Marja Jürisoni juures. Žüriiliikmete eripreemiad pälvisid lisaks veel **Mikk Paju** (TMKK V klass, õp Kersti Sumera) ja **Elle-Riin Volmer** (TMKK IX klass, õp Marju Roots).

Keskmisses vanuserühmas võitis diplomi ja konkursi korraldajate eripreemia **Sten Heinoja** (TMKK VIII kl, õp Marju Roots) ning diplomi **Joonas Mattias Sarapuu** (Vanalinna Muusikakool, õp Karin Suss).

Kaljo West *in memoriam*

Jaanuari viimane päev viis elavate keskelt armastatud flöödimängija, õpetaja ja tulihingelise vabadusvõitleja Kaljo Westi (17. 10. 1924 – 31. 01. 2008). Nii sõda kui ka sõjajärgne režiim püüdsid teda teelt eksitada, ent sihikindlus viis Kaljo Westi siiski muusikuteele, flöödimängu maastikele.

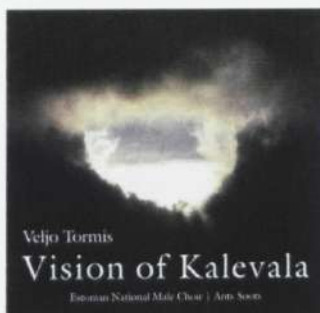
Kaljo Westi muusikutee kulges pikalt ERSO liikmena. Algul olles ise veel tudeng ning õppides kolleegidelt, hiljem istudes oma õpilaste kõrval, heatahtlikult sooritustele hinnangut ning kiitust jagades. Hindamatuid ja nutikaid soovitusi igal hetkel vargsi justkui taskust viljakale pinnasele külvates.

Peaaegu poole sajandi vältel G. Otsa nimelises Tallinna Muusikakoolis ning paljudes muudes Eestimaa muusikaõppeasutustes jagas Kaljo West flöödimängu- ja muusikutarkust, inimlikust soojusest rääkimata. Sellest said osa lugematud pisikesed, veidi suuremad ja päris suurelki flöödimängijad. Tema sõnad ja nõuanded jäävad meie muusikasse veel kauaks kajastuma.

Kauaaegse tähelepanuväärse flöödiasjurina oli Kaljo West Eesti Flöödiühingu auliige.

Hüvasti, armas Õpetaja!

Eesti Flöödiühing
Eesti Riiklik Sümfooniaorkester
G. Otsa nimeline Tallinna Muusikakool

Vision of Kalevala. Eesti Rahvusmeeskoor, Ants Soots.

Alba NCD 35

Kuulan kõnealust plaati seekord hoopis erilises kontekstis, nimelt Cannes'is, olles täitunud muusikaüldsuse, eelkõige fonogrammitootjate tähtsaima aastasündmuse, MIDEMi helidega. Pop, rock, klassika, folk, jazz, niimoodi mitu päeva hommikust õhtuni. See võib olla küll subjektiivne, aga kui lasta kogu kirev muusikatulv endast läbi voolata, jäävad meelte sõelale kahtlemata RAM ja Tormis, just nimelt rahvusvahelises kontekstis. See on tõesti oma ja eriline. Isegi käesoleval juhul, kui eesti keelt kõlab vähem kui poolel plaadil, ei saa meilt ära võtta helikeelt, mis pole ammu enam ainult Tormise, vaid justkui meie kõigi oma. Oma "tiigis" ei oleks ma sel hetkel Tormise tähenduse üle niivõrd juurelnud – kui ümber on palju õhku, siis hingamisele ju ei mõelda. Küll aga oleksin mõelnud koosluse Tormis, Soots ja RAM sisu üle. Need viis CDd ("Vision of Estonia" I-III, "Vision Beyond Estonia" ning "Vision of Kalevala") on ju tegelikult ühe väga pika koos hingamise tule, ulatudes hoopis kaugemale 2001. aastast, mil ilmus "Vision of Estonia" I. Sootsi RAM on Tormisele sobiv "pill" – jõuline, maalähedane, veidi kandiline ja

konkreetsete värvidega. Kui pidada silmas plaadi avalugu "Kalevala seitsmeteistkümmes runo", siis ka väga vastupidav. Ants Sootsi kui dirigenti võib iseloomustada samade sõnadega, selgete taotlustega, maapealsed mehed on nad heliloojaga mõlemad.

Plaadi viimased sõnad on teosest "Lauliku lõpusõnad": "Jo siis jätan, jo peatan, jo siis siia lõpetangi." Õnneks polnud need helilooja 2000. aastal öeldud sõnad lõpp-lõplikud. Just uute teoste mittekirjutamisega vabanenud ressurss võimaldab tal teha paljudest teostest uusi seadeid. Nüüd saamegi nii kontserdilavadel kui ka siin plaadil nautida hoopis uutes värvides "Sampo tagumist", "Lauliku lõpusõnu" ja "Raua needmist".

On imetlusväärne, et meil üleüldse on o m a helilooja ja o m a pill, kes räägivad pealegi veel ühes keeles ja et nad on jäädvustatud, kuid peale selle on plaadi väärtuseks just uus vana – pean eriti silmas "Raua needmist". Kummarus ka Urve Lippusele ülevaatlike annotatsioonide eest.

AVE SOPP
koorijuht

Unistadt. Kärt Johanson.

ARM Music ARMCD022

Nagu kirves sobib nii ausa töömehe kui ka timuka kätte, võivad ka elektroonika ning

"piiramatud" stuudiovõimalused muusikat nii rikastada kui ka rüvetada. "Unistadt" on üks neid plaate, mis on elektroonika kasutamisest palju võitnud. Albumi karkassi ja ambientsi loob eelkõige produktsioon, ilusa hapra heli, muusika hinge "21 grammi" otsingud, mitte konventsionaalsed ehitusklotsid, nagu meloodia, harmoonia, rütm, vorm jne. Vangistava terviku sünnis on lisaks Kärt Johansonile otse kõrva sisse laulvale häälele ja headele tekstidele (autoriteks Johanson ning Tõnis Mägi, aga ka Aleksander Suuman, Leelo Tungal, Paul-Eerik Rummo jt) süüdi just akustilisest allikast, eelkõige Riho Sibula keel- ja Tõnis Mäe klahvpillidelt pärit, kuid elektrooniliselt arendatud kõlad. Mitu laulu mõjuvad kui tõeline vaikelu valgusküllases, ent argisest maailmast ära lõigatud toas, kus kell tiksus aeglase-malt ning on aega vaadata iga õhus lendleva tolmutükibeme langemist. Tõsi, alates plaadi seitsmendast loost avaneb üks ühte teise tuppa, kus näeme perepilti Kärt Johansonist, Tõnis Mäest ja nende lastest (keda on samuti plaadil kuulda). Seal toas kõlavad albumi viimased neli laulu, kus pole enam seda lummust, mis kuues esimeses. Ma pole kindel, kas selline muutus, pigem väljenduslaadis ja -vahendites, kui meeolus, tervikmuljele tulu toob. Albumi mõjuvamad laulud ("Aeg", "Unistadt", "Kollane tänavakastmisauto") jäävad plaadi avapoolde, kuid et liuglev lend algab lausa jumalikust kõrgusest, pole siiski ka hiljem suuremat äralangemist tunda.

JOOSEP SANG

Kuni pöördub tuul. Kelli Uustani.

AVRecords ARV-001

Trummar Aivar Vassiljevi vastse plaadifirma esikalbumil laulab varem muusikaliartistina tuntust kogunud Kelli Uustani, kellele on see plaat samuti esimene – kogum pike-ma aja jooksul valminud oma loomingulisi viise ja tekste, mida täiendavad lood Mikk Targo, Uno Naissoo ja iiri lauljannaitleja Eamonn O'Dwyeri sulest. Uustani jazzlikes palades, eelkõige nende muusikas, on keni leide, kuid nad jäävad siiski selgelt alla kolmele laenatud laulule. Viimastest mõjuvad eriti O'Dwyeri "On see nali?", mida rikastab Ülo Kriguli meisterlik seadekeelpillikvartetile (mängib Ooperkvartett), ning Mikk Targo intiimne, kuid kirglikult esitatud "Ma olen ju naine". Uustani algupäranditest on parimad vana souli hõnguga "Hetk" ning mahe "raadiopotsiaali-ga" latin-pala "Minu aeg".

Album on produtseeritud värskendavalt "elementaarses" laadis, ilma liigse tehnilise toeta. Ka taustaansambli mängus on värskaid hetki; tähele tasub panna nii sisukaid soolosisid (Mihkel Metsala flüügelhornil ja trompetil, Jorma Puusaag kitarril, Meelis Unt saksofonidel ning Zhenja Gimer klaveril) kui ka tõhusalt töötavat rütmisektsiooni (Peedu Kass bassil ja Aivar Vassiljev trummidel). Kokkuvõttes on tegemist meeldiva

ja kaunitult kujundatud väljandega lauljatarilt, kes ei tõuka oma (plaadi) debüüdiga kedagi troonilt, kuid on siiski teretunud täiendus meie noorema põlvkonna jazzvokalistidele.

JOOSEP SANG

Log in Eye. Mirabilia.

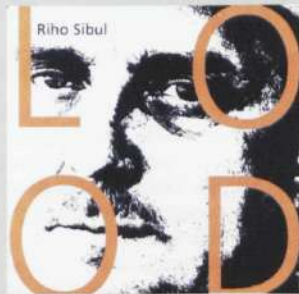
Seksound Seks013

Mirabilia on Holger Loodus, kunagise indie-popi supergrupi Dallas ninamees koos sõprade ja stuudioabilistega (Rein Fuks, Tauno Pääslane, Valter Nõmm, Marjuss jt), kellest kostab enim kõrvu süntesaatoriguru Tanel Paliale panus (Galaktlan Grupp, Kismabande jt). Tema napid, kuid täpsed elektroonikadoodid toovad meeldivat värskest muusikasse, mis muidu liigituks ehk liiga hõlpsasti "rea-indie"ks". Erinevalt Dallasest, mis pürgis varjamatult samasse liigasse Cardigans'i või Stereolabiga, on Mirabilia märksa tagasihoidlikum ja introvertsem; plaadi kõige dallaslikum ja ühtlasi ehk ainus klassikaline indie-popi lugu on "Breeze". Loodus laulab plaadil julgemalt kui Dallases, mõjudes oma lihvimata laulumaneeriga vabalt ja loomulikult ning tekitab tahtmatu paralleeli tuntud šoti "jorisejatega" ansamblist The Pastels. Kuigi Holger laulab inglise keeles,

sobib see muusikaga orgaaniliselt ega tekita küsimusi, erinevalt paljudest teistest "ingliisit" purssivatest kohalikest bändidest. Kuigi tegu pole "sõnumirockiga", tundub, et klišeedesse pole eksitud ja laulusõnad võinuksid olla vahelehelegi tükitud (kas või rida "such a pretty face without a smile"). Üldine meelolu on vaoshoitud, aga kaugelki mitte umbne ega hall ning mis põhiline – meloodiates pole õnneks järeleandmisi tehtud ning meelde jäävaid viisijuppe ja -käike jätkub peaaegu igasse loosse. Plaadi parim poplugu "Emancipated" võlub refrääni saatva mahlase sündiurinaga. Ilusaima loo tiitli pärast rebivad "piaanoballaad" "Josephine on the Roof" oma neil-youngiliku kitarrisõrmitsemise ja õrnade naishääletega ning romantiline instrumentaal "Hey Louie". Avaloo "TV Eyes" kidrakäik on valehäbita laenatud mõnest hilisemast Sonic Youthi palast. Vesternlikus lõpuloos "Pale Earth" kohtub Ennio Morricone lo-fi staari Calvin Johnsoniga ansamblist Beat Happening. Vaatamata indie-juurtele ja ilmsetele eeskujudele on Mirabilia vaieldamatuks lahterdamiseks siiski liiga mitmekihiline ja nüansirohke, mõjudes lihtsalt ajatu "kunstipärase popmuusikana". Nagu Looduse suured eeskujud Jim O'Rourke ja sõbrad Chicago skene'st (plaadil kummardab selles suunas "Sightseeing"), on ka Mirabilia jõudnud ohtlikult lähedale teadmisele sellest, "mis on muusika". Kindlasti üks viimaste aastate parimaid eesti plaate.

TAUNO MAARPUU
muusikasöber

KUULA KA NEID

Lood. Riho Sibul.

RSS

Mõtlikud, hingelised tekstid; kujunditerohked, avarad helimaailmad; pehme, poollausuv vokaal; õhuline, jäljendamatu kitarrimäng – Riho Sibula uus plaat koondab meeleolult sobivaid lugusid varem ilmunud albumitelt "Poet külmetab klaasmäel" ja "Jahe sinine" ning lisab neile paar varem ilmutata pala. Justkui kogumik, kuid seda läbivad piano ja sotto voce lubavad plaati võtta ka uue tervikuna.

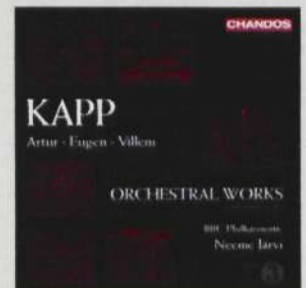

Different Dreams. Estonian Jazz 2008.

EJL 003

Järjekordne ülevaateplaat näib kandvat sõnumit, et eesti jazzis on võim läinud lõplikult noore põlvkonna kätte. Neljateistkümnene raja seas on näited sellistelt

juba kiitust pälvinud plaadidelt nagu Sofia Rubina "My Sun", Tuule Kanni ja Jaak Sooääre "Õhtu ilu", Broken Time Orchestra "Surmal on meie jaoks tähendus" jt, kuid on ka varem ilmutata lugusid. Nagu mujalgi maailmas, mahuvad ka eesti jazzis sahtlisse lisaks "päris" jazzile etno, elektroonika ja vabad improvisatsioonid.

Orchestral Works. Artur, Eugen, Villem Kapp. BBC Philharmonic, Neeme Järvi.

Chandos CHAN10441

Neeme Järvi on ammust aega laias ilmas tuntud kui väsimatu eesti muusika tutvustaja ning samavõrd väsimatu plaadistaja, üks rikkalikuma diskograafiaga dirigente terves maailmas. Värske album sisaldab Kappide dünastia teoseid BBC Filharmoonikute suurepärase esituses – Artur Kapi avamängu "Don Carlos", Eugen Kapi süiti "Kalevipoeg" ning Villem Kapi 2. sümfooniast c-moll.

JOOSEP SANG

Märts

Tallinnas

- 1. 03** kell 12 Orelipooltund: Tiia Tenno toomkirikus
- 1. 03** kell 18 Schuberti "Forelli-kvintett": Maano Männi (viul), Toomas Nestor (vioola), Aare Tamme-salu (tšello), Toivo Unt (kontrabass), Jüri Alperen (klaver) raekojas
- 1. 03** kell 19 Tiit Härmi ballett "Kameeliadaam" Liszti muusikale Rahvuskooper Estonias
- 1. 03** kell 19 Meistri mängud: Aleksander Rudin (tšellist, dirigent), Tallinna Kammerorkester Mustpeade Majas
- 2. 03** kell 12 Lasteetendus "Hitipidu: Pipi! Nuki! Puhh!" Rahvuskooper Estonias
- 2. 03** kell 17 Vokaalansambel A Cappella Express (Venemaa) Estonia kontserdisaalis
- 2. 03** kell 17 Kevadjazz: ansambel Karpatt (Prantsusmaa) Kumus *
- 5. 03** kell 19 Bournonville'i ballett "Süüfiid" Rahvuskooper Estonias
- 6. 03** kell 19 Tiia Tenno (orel), Indrek Vau (trompet) Niguliste kirikus
- 6. ja 8. 03** kell 19 Tšaikovski ooper "Padaemand" Rahvuskooper Estonias
- 7. 03** kell 18 Jean Sibeliusse kammermuusika: Miina Järvi (viul), Marius Järvi (tšello), Mihkel Järvi (klaver), Folke Gräsbeck (klaver) Kadrioru lossis
- 7. 03** kell 19 Indrek Vau (trompet), Andres Kontus (tromboon), EMTA sümfooniaorkester, ERSO, Paul Mägi (dirigent) Estonia kontserdisaalis
- 7. 03** kell 19 Kevadjazz: World & Jazz Quintet (Ungari–Soome) Estonia Talveaias
- 7. 03** kell 19 Nocturno: Eesti Rahvusmeeskoor, Kaspars Putniņš (dirigent) Mustpeade Majas
- 7. 03** kell 19 Prokofjevi ballett "Romeo ja Julia" Rahvuskooper Estonias
- 8.–9. 03** Tallinna Muusikakeskkooli rahvusvaheline kammermuusika festival "In corpore" Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias
- 8. 03** kell 12 Orelipooltund: Tiit Kiik toomkirikus
- 8. 03** kell 18 Akadeemiline kammermuusika: Reet Sukk (plokkflööti), Taavi Mats Utt (plokkflööti) Kadrioru lossis
- 8. 03** kell 18 Jah, ilma naisteta on kurb maailm: vokaalansambel

- Kuninglik Kvintett raekojas
- 9. 03** kell 12 ja 18 J. Straussi operett "Viini veri" Rahvuskooper Estonias
- 9. 03** kell 15 Eesti heliloojate armastuslaulud: Luisa Värk, Silver Laas, Voldemar Kuslap (vokaal); ETV tütarlastekoor, ansambel Musette, Georg Otsa nim Tallinna Muusikakooli ansambel, Aarne Saluveer (dirigent) Estonia kontserdisaalis
- 9. 03** kell 19 Klaveripalavik: Peeter Laul (klaver), Tallinna Kammerorkester, Eri Klas (dirigent) Mustpeade Majas *
- 12. 03** kell 19 KontsertJazz. Pildid maailmanäituselt: Villu Veski (saksofonid), Tiit Kalluste (akordion), Dietmar Herriger (shakuhachi, elektroonika), Taavo Remmel (kontrabass, elektroonika) Estonia Talveaias
- 12. 03** kell 19 Verdi ooper "La traviata" Rahvuskooper Estonias
- 13. 03** kell 19 Minkuse/Härmi ballett "Don Quijote" Rahvuskooper Estonias
- 14. 03** kell 19 Alexander Janiczek (viul), ERSO, Olari Elts (dirigent) Estonia kontserdisaalis
- 14. 03** kell 19 Trompeti uus kõla: Gábor Boldoczki (trompet), Martin Bernreuther (orel) Niguliste kirikus
- 14. 03** kell 19 J. Straussi operett "Viini veri" Rahvuskooper Estonias
- 15. 03** kell 12 Väikesed interpreetid keskraamatukogus: Kiili Kunstide kooli õpilased
- 15. 03** kell 12 Orelipooltund: Kadri Ploompuu toomkirikus
- 15. 03** kell 18 Florence Sitruk (harf) raekojas
- 15. 03** kell 19 Verdi ooperi "Simon Boccanegra" kontsertettekannet: Raimo Laukka (bariton), Oksana Dyka (sopran), Badri Maisuradze (tenor), Leonid Savitski (bass), René Soom (bariton), Mart Laur (bass), Rahvuskooper Estonia sümfooniaorkester ja koor, Arvo Volmer (dirigent) Estonia kontserdisaalis
- 16. 03** kell 12 Lasteballett "Lumivalgeke ja seitse põialpoissi" Kocsaki muusikale Rahvuskooper Estonias
- 16. 03** kell 17 Metsasarvekvartett Austrian Horns, Eesti Rahvusmeeskoor, Siim Selis (dirigent) Estonia kontserdisaalis
- 16. 03** kell 17 Kevadjazz: ansambel Karpatt (Prantsusmaa) Kumus
- 16. 03** kell 18 Vaikse nädala muusika. J. S. Bachi "Matteuse passioon":

- Roland Liiv (tenor), Uku Joller (bariton), Kädy Plaas (sopran), Teele Jöks (metsosopran), Taavi Tampuu (bass), kammerkoor Voces Musicales, Corelli Barokkorkester, Risto Joost (dirigent) Jaani kirikus
- 16. 03** kell 18 Meistrite armastuslaulud ja pillimängud: Hortus Musicus Kadrioru lossis *
- 18. 03** kell 19 J. Straussi operett "Viini veri" Rahvuskooper Estonias
- 19. 03** kell 19 Juubelikontsert: Peep Lassmann (klaver) Estonia kontserdisaalis
- 19. 03** kell 19 Tšaikovski ooper "Padaemand" Rahvuskooper Estonias
- 20. 03** kell 19 Tšaikovski ballett "Luikede järv" Rahvuskooper Estonias
- 21. 03** kell 17 Suure reede õhtumuusika: Oksana Sinkova (flööti), Alina Sakalousskaya (mandoliin), Kadri Ploompuu (orel) toomkirikus
- 21. 03** kell 19 J. S. Bachi "Johannese passioon": Kädy Plaas (sopran), Helen Lokuta (metsosopran), Mati Turi (tenor), Viesturs Jansons (tenor), Jānis Misiņš (bass), Läti Raadio koor, Riga Sinfonietta, Andres Mustonen (dirigent) Kaarli kirikus
- 21. 03** kell 22 J. S. Bachi "Muusikaline ohver": Andres Uiibo (orel), Mari-Liis Uiibo (viul), Oksana Sinkova (flööti), Arvo Haasma (vioola), Peeter Klaas (*viola da gamba*), Ivo Sillamaa (klavessiin) Jaani kirikus
- 22. 03** kell 12 Orelipooltund: Ene Salumäe toomkirikus
- 22. 03** kell 18 Akadeemiline kammermuusika: Sten Lassmann (klaver) Kadrioru lossis
- 23. 03** kell 18 J. S. Bachi "Ülestõusmis-oratoorium": Eesti Filharmoonia Kammerkoor, ERSO, Maarja Kuk (sopran), Iris Oja (metsosopran), Mati Turi (tenor), Uku Joller (bass), Daniel Reuss (dirigent) Estonia kontserdisaalis *
- 26. 03** kell 19 Etnosari: vokaalansambel McNaiset (Soome) Estonia Talveaias
- 27. 03** kell 19 Tšaikovski ballett "Luikede järv" Rahvuskooper Estonias
- 28. 03** kell 18 Viva Espanja!: Ene Nael (klavessiin), Kristiina Are (klavessiin), Tarmo Song (tekst) Kadrioru lossis
- 28. 03** kell 19 Verdi ooper "Rigoletto" Rahvuskooper Estonias
- 29. 03** kell 12 Orelipooltund: Ene Salumäe toomkirikus
- 29. 03** kell 12 ja 19 Lasteballett

- "Lumivalgeke ja seitse põialpoissi" Kocsaki muusikale Rahvuskooper Estonias
- 29. 03** kell 16 India raga – kust tuled, kuhu lähed?: Hortus Musicus Väravatornis
- 29. 03** kell 18 Vocalissimo: Juuli Lill (metsosopran), Ralf Taal (klaver) raekojas
- 29. 03** kell 19 Arvo Leibur (viul), ERSO, Nikolai Aleksejev (dirigent) Estonia kontserdisaalis
- 30. 03** kell 17 Kevadjazz. Pühendus Uno Naissoole: Tõnu Naissoo kvartett & Anna Pöldvee (vokaal) Kumus

Tartus

- 1. 03** kell 15 We just call it syncopation: Pekka Toivanen & Band kohvikus Shakespeare
- 2. 03** kell 19 Dirigeerib Paul Mägi: Mozarti ooper "Võlufloöt" Vanemuise suures majas *
- 3. 03** kell 19 Pianissimo: Peeter Laul (klaver) Tartu Ülikooli aulas
- 4. 03** kell 19 Pianissimo: Eesti-Soome klaverikvintett Tartu Ülikooli aulas
- 6. 03** kell 21 Soojad laulud. Lisakontsert: Bonzo & Tõun Athena keskuses
- 7. 03** kell 19 Eesti heliloojate armastuslaulud: Luisa Värk, Silver Laas, Voldemar Kuslap (vokaal); ETV tütarlastekoor, ansambel Musette, Georg Otsa nim Tallinna Muusikakooli ansambel, Aarne Saluveer (dirigent) Vanemuise kontserdimajas
- 8. 03** kell 18 Esietendus: tantsuetendus "Peeter Paan" Vanemuise suures majas
- 9. 03** kell 16 Tantsuetendus "Peeter Paan" Vanemuise suures majas
- 9. 03** kell 19 Naerata nüüd jälle sa: Maarja-Liis Ilus, Alen Veziko, Margus Vaher, Andre Hein, Raimondo Laikre (vokaal); Ursel Oja ansambel, Indrek Taalma (õhtu juht) Vanemuise kontserdimajas *
- 13. 03** kell 19 Kevadjazz: Vanemuise Sümfooniaorkester, Riivo Kallasmaa (oboe), Lauri Sirp (dirigent) Jaani kirikus
- 13. 03** kell 19 Florence Sitruk (harf) raekojas
- 14. 03** kell 19 Adami ballett "Giselle" Vanemuise suures majas
- 15. 03** kell 18 Vaikse nädala muusi-

ka. J. S. Bachi "Matteuse passioon": Roland Liiv (tenor), Uku Joller (bariton), Kädy Plaas (sopran), Teele Jõks (metsosopran), Taavi Tampuu (bass), kammerkoor Voces Musicales, Corelli Barokkorkester, Risto Joost (dirigent) Jaani kirikus

15. 03 kell 19 Trompeti uus kõla: Gábor Boldoczki (trompet), Martin Bernreuther (orel) Vanemuise kammerisaalis

15. 03 kell 19 Verdi ooper "Rigoletto" Vanemuise väikeses majas

16. 03 kell 14 Tantsuetendus "Peeter Paan" Vanemuise suures majas

16. 03 kell 18 Tulevikumuuseumi hääli: heategevuskontsert Eesti Rahva Muuseumis

*

18. 03 kell 19 Juubelikontsert: Peep Lassmann (klaver) Tartu Ülikooli aulas

19. 03 kell 19 Meistrite Akadeemia: Saksofonikvartett SaxEst Tartu Ülikooli aulas

19. 03 kell 19 Ballett "Onegin" Tšaikovski muusikale Vanemuise suures majas

20. 03 kell 19 J. S. Bachi "Johannese passioon": Kädy Plaas (sopran), Helen Lokuta (metsosopran), Mati Turi (tenor), Viesturs Jansons (tenor), Jānis Misiņš (bass), Läti Raadio koor, Rīga Sinfonietta, Andres Mustonen (dirigent) Jaani kirikus

20. 03 kell 19 Verdi ooper "Trubaduur" Vanemuise suures majas

22. 03 kell 17 J. S. Bachi "Muusikaline ohver": Andres Uibo (orel), Mari-Liis Uibo (viilul), Oksana Sinkova (flööti), Arvo Haasma (vioola), Peeter Klaas (viola da gamba), Ivo Sillamaa (klavessiin) Jaani kirikus

22. 03 kell 18 Maailmamuusika festival "MAAjalLM" Athena keskuses

*

25. 03 kell 19 J. Strauss'i operett "Nahkhiir" Vanemuise suures majas

26. 03 kell 19 Verdi ooper "La traviata" Vanemuise väikeses majas

27. 03 kell 12 Tantsuetendus "Peeter Paan" Vanemuise suures majas

27. 03 kell 19 Etnosari: vokaalansambel MeNaiset (Soome) Vanemuise kammerisaalis

27. 03 kell 20 Kevadjazz. Pühendus Uno Naissoole: Tõnu Naissoo kvartett & Anna Põldvee (vokaal) Athena keskuses

28. 03 kell 17 Richard Ritsing 105: TÜ Akadeemiline Naiskoor ja TÜ Akadeemilise Naiskoori vilistlaskoor, Tartu Akadeemiline Meeskoor, EMLSi Tartu Meeskoor, segakoor Vanemuise Tartu Ülikooli aulas

28. 03 kell 19 Dirigeerib Jüri Alpernt: Mozarti ooper "Võluflööti" Vanemuise suures majas

29. 03 kell 19 Adami ballett "Giselle"

Vanemuise suures majas

Pärnus

1. 03 kell 19 Vokaalansambel A Cappella Express (Venemaa) Pärnu kontserdimajas

4. 03 kell 19 Viini klassikud: Marina Chiche (viilul), Pärnu Linnaorkester, Jüri Alpernt (dirigent) Pärnu kontserdimajas

6. 03 kell 19 Eesti heliloojate armastuslaulud: Luisa Värk, Silver Laas, Voldemar Kuslap (vokaal); ETV tütarlastekoor, ansambel Musette, Georg Otsa nim Tallinna Muusikakooli ansambel, Aarne Saluveer (dirigent) Pärnu kontserdimajas

9. 03 kell 21 Kaunimad... su elus: Hannes Kaljupäev, Andres Dvinjaninov, Jüri Lumiste, Toomas Lunge, Indrek Kalda, Rain Simmul (kontrabass, elektroonika) Pärnu kontserdimajas

13. 03 kell 19 KontsertJazz. Pildid maailmanäitusel: Villu Veski (saksofonid), Tiit Kalluste (akordion), Dietmar Herriger (shakuhachi, elektroonika), Taavo Remmel (kontrabass, elektroonika) Pärnu kontserdimaja kammerisaalis

15. 03 kell 19 Metsasarvekvartett Austrian Horns, Eesti Rahvusmeeskoor, Siim Selis (dirigent) Pärnu kontserdimajas

16.–23. 03 Laste ja noorte muusikafestival "Muusikamoos"

22. 03 kell 19 J. S. Bachi "Ülestõusmisoratoorium": Eesti Filharmonia Kammerkoor, ERSO, Maarja Kuk (sopran), Iris Oja (metsosopran), Mati Turi (tenor), Uku Joller (bass), Daniel Reuss (dirigent) Eliisabeti kirikus

25. 03 kell 19 Etnosari: vokaalansambel MeNaiset (Soome) Pärnu kontserdimaja kammerisaalis

Jõhvis

6. 03 kell 19 Jean Sibeliuse kammermuusika: Miina Järvi (viilul), Marius Järvi (tšello), Mihkel Järvi (klaver), Folke Gräsbeck (klaver) Jõhvi kontserdimaja kammerisaalis

7. 03 kell 19 Kaunimad... su elus: Hannes Kaljupäev, Andres Dvinjaninov, Jüri Lumiste, Toomas Lunge, Indrek Kalda Jõhvi kontserdimajas

8. 03 kell 17 Eesti heliloojate armastuslaulud: Luisa Värk, Silver Laas, Voldemar Kuslap (vokaal); ETV tütarlastekoor, ansambel Musette, Georg Otsa nim Tallinna Muusikakooli ansambel, Aarne Saluveer (dirigent) Jõhvi kontserdimajas

13.–16. 03 Jõhvi balletifestival Jõhvi kontserdimajas

14. 03 kell 20 Florence Sitruk (harf) Kalvi mõisas

22. 03 kell 16 Pergolesi "Stabat mater": Pirjo Püvi (sopran), Teele Jõks (metsosopran), Piret Aidulo (orel), Kristiina Koströkina (viilul), Kristjan Hallik (viilul), ETV noortekoor, Külli Kiivet (dirigent) Jõhvi kirikus

28. 03 kell 19 Etnosari: vokaalansambel MeNaiset (Soome) Jõhvi kontserdimaja kammerisaalis

Kõikjal üle Eesti

2. 03 kell 14 Tšellokvartett C-JAM ja Luisa Värk (vokaal) Kärkla kultuurikeskuses

3. 03 kell 12.50 Johanson & Vennad Jõgeva Gümnaasiumis

3. 03 kell 19 Eesti armastuslaulud: Helen Lokuta (metsosopran), Ralf Taal (klaver) Roosna-Alliku mõisas

4. 03 kell 12. 50 Oh, mustlane, mängi: Estonian VGV Trio Jõgeva Gümnaasiumis

5. 03 kell 18 Noored talendid: Marina Chiche (viilul), Maksim Štšura (klaver) Valga Muusikakoolis

5. 03 kell 19 Eesti armastuslaulud: Helen Lokuta (metsosopran), Ralf Taal (klaver) Väandra kultuurimajas

6. 03 kell 18 Klassikatööstlustest džässini: Väljataga vokaalkvintett Jõgeva Gümnaasiumis

6. 03 kell 18 Nocturno: Eesti Rahvusmeeskoor, Kaspars Putniņš (dirigent) Narva linnuses

7. 03 kell 19 Eesti armastuslaulud: Helen Lokuta (metsosopran), Ralf Taal (klaver) Alatskivi lossis

7. 03 kell 19 Oh, mustlane, mängi: Estonian VGV Trio Viljandi Grand Hotelis

7. 03 kell 19 Kauneid operetipäri: Margit Saulep (sopran), Urmas Põldma (tenor), Alar Haak (tenor), Siim Selis (klaver) Ruusa kultuurimajas

7. ja 8. 03 kell 19 Soojad laulud: Bonzo & Tõun Rakke kultuurikeskuses ja Palmse mõisas

8. 03 kell 14 Jah, ilma naisteta on kurb maailm: vokaalansambel Kuninglik Kvintett Kiviõli rahvamajas

8. 03 kell 18 Etnosari: vokaalansambel MeNaiset (Soome) Jõgeva Gümnaasiumis

9. 03 kell 13 Eesti armastuslaulud: Helen Lokuta (metsosopran), Ralf Taal (klaver) Rakvere rahvamajas

*

12. 03 kell 18 Meistrite Akadeemia: Julia Lentsman (sopran), Piia Paemurru (klaver) Tõrva kiriku kammerisaalis

13. 03 kell 18 Meistrite Akadeemia: Tanel Joamets (klaver) Narva linnuses

14. 03 kell 12 Meistrite Akadeemia: Tanel Joamets (klaver) Rakvere Gümnaasiumi saalis

14. 03 kell 18 Emakeelepäeva

kontsert: Rapla parimad koorid, Eesti Kaitseväge segakoor, Chalice, Kristjan Kasearu ansambel Rapla kultuurikeskuses

14. 03 kell 18.30 Eesti miniatuurid: Tobiase keelpillikvartett, Anu Lamp (tekst) Kärkla kultuurikeskuses

15. 03 kell 15 Nikolai Rakov 100: klaveriansambli seltsi Allegro kontsert Kõrva Meremuuseumis

*

18. 03 kell 18 Maailma kõige väiksem bigbänd: Eduard Akulin (tromboon), Siim Aimla (saksofon), Meelis Vind (bassklarnet) Kasepää rahvamajas

19. 03 kell 19 Maailma kõige väiksem bigbänd: Eduard Akulin (tromboon), Siim Aimla (saksofon), Meelis Vind (bassklarnet) Otepää kultuurikeskuses

19. 03 kell 19 Muusikal džässis: Gerli Padar (vokaal), Tõnu Naissoo (klahvipillid), Marko Naissoo (löökpillid), Taavo Remmel (kontrabass) Palamuse rahvamajas

20. 03 kell 18 Pergolesi "Stabat mater": Pirjo Püvi (sopran), Teele Jõks (metsosopran), Piret Aidulo (orel), Kristiina Koströkina (viilul), Kristjan Hallik (viilul), ETV noortekoor, Külli Kiivet (dirigent) Rāpina Miikaeli kirikus

22. 03 kell 18 Hingemuusika: Valentina Kremen (metsosopran), Oksana Sinkova (flööti), Irina Oja (klaver) Hädemeeste Muusikakoolis

23. 03 kell 15 Maailma kõige väiksem bigbänd: Eduard Akulin (tromboon), Siim Aimla (saksofon), Meelis Vind (bassklarnet) Emmaste Põhikoolis

*

26. 03 kell 18 Hingemuusika: Valentina Kremen (metsosopran), Oksana Sinkova (flööti), Irina Oja (klaver) Otepää kultuurikeskuses

28. 03 kell 18 Meistrite Akadeemia: Julia Lentsman (sopran), Piia Paemurru (klaver) Sillamäe Muusikakoolis

29. 03 kell 16 Etnosari: kandileansambel Sotto Voce Tõrva Gümnaasiumis

29. 03 kell 19 Etnosari: vokaalansambel MeNaiset (Soome) Viljandi Pärimusmuusika Aidas

Andmed on kontrollitud 18. veebruaril.

Aprilli kontserdiinfot COLLAGE'is avaldamiseks ootame hiljemalt 12. märtsiks aadressil

kristina@ema.edu.ee

G. OTSA NIMELISE TALLINNA MUUSIKAKOOLI ÜRITUSED MÄRTSIS

L 1. MÄRTS KELL 16

LAULULAVA II KORRUSE SAAL
NARVA MNT 95

MUUSIKAT FLÖÖDILE JA KLAVERILE

HERLE PIUS (FLÖÖT)

JEVGENIA MOTŠALOVA (KLAVER)

N 13. MÄRTS KELL 19

G. OTSA NIM TALLINNA MUUSIKAKOOLI SAAL
VABADUSE VÄLJAK 4

POPJAZZ LAULU ERIALA ÕPILASTE ESINEMISPRAKTIKA KONTSERT

K 19. MÄRTS KELL 11:30

G. OTSA NIM TALLINNA MUUSIKAKOOL
VABADUSE VÄLJAK 4

LAHTISTE USTE PÄEV

KOOLI SISSEASTUMISINFO

ERIALADE TUTVUSTUS

TUNDIDE HÜLASTUS

E 31. MÄRTS KELL 19

VEENE DRAAMATEATRI SUUR SAAL
VABADUSE VÄLJAK 5

SUUR KEVADKONTSERT

ESINEVAD SÜMFONIAORKESTER,
BIG BAND, SOLISTID, ANSAMBLID.

KAVAS: PÄRT, TULVE, TALLY,

IMPROVISATSIOONID, OMALOOMING JPM

Tulevik täis muusikat

Tallinna Muusikakeskkooli kontserdid märtsis

1. märts kell 17.00	EMTA orelisaal
Eli Saviaugu ja Martti Raide klaveriõpilased	9.märts kell 18.00	Kadrioru loss
Piret Habak (klaver)
2. märts kell 17.00	Ajaloomuseum
Aino Riikjärve viiuliõpilased	9.märts kell 17.00	Ajaloomuseum
Laine Leichter ja Leho Karini tšelloõpilased
2.märts kell 12.00	Teatri- ja Muusikamuseum
Raeli Florea viiuliõpilased	9.märts kell 14.00	Teatri- ja Muusikamuseum
Ira Flossi ja Eike Silla klaveriõpilased
3.märts kell 15.00	TMKK aula
TMKK plaadi "Öekese eest" ja uue klaveri esitlus	9.märts	Jaani kirik
Puhkpilliorkestri kontsert
3.märts kell 18.00	EMTA kammersaal
TMKK ja EMTA klaveriosakondade ühiskontsert
"Tõrudest tammeden"	16.märts kell 12.00	Mustpeade maja Olavi saal
Mirjam Keremi viiuliõpilased
8.-9.märts	EMTA kammersaal
Eesti-Läti-Soome kammeransamblite konkurss-
festival "IN CORPORE"	28.märts kell 18.00	Laululava saal
Niina Murdvee viiuliõpilased

www.tmkk.edu.ee
6576 004

TALLINNA
MUUSIKAKESKKOOL

VILJANDI MUUSIKAKOOL
pakub tööd

VIIULIÕPETAJALE

- Nõutav pedagoogiline kõrgharidus
- Soovitatav eelnev pedagoogiline kogemus
- Kasuks tulevad muusikakooli spetsiifikast lähtuvad oskused

Pakume täiskoormust, toredaid õpilasi ja meeldivaid kolleege arenevas kultuuriruumis, mis hindab laste loovuse arendamist läbi muusikaliste tegevuste

Info 433 3463, info@viljandimuusikakool.ee või 501 3948, tonio@ut.ee

Tööleasumise aeg 1. september 2008

Avaldus, CV ja haridust tõendavate dokumentide koopiad saata 31. märtsiks aadressile Jakobsoni 16, Viljandi 71005

Eesti Interpreetide Konkurss

2008

puhkpillidele 10.–13. aprillil Tartus

Korraldaja:

Eesti Puhkpillimuusika Ühing

Koostööpartner:

Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia

Info ja registreerimine:

Eesti Puhkpillimuusika Ühing
Roosikrantsi 13, Tallinn 10119
tel: 627 44 55

e-mail: valdo.ryytelmaa@mail.ee
www.puhkpy.ee

Toetavad:

- Eesti Kultuurkapital
- EV Kultuuriministeerium
- Tartu linn
- Eesti Rahvuskultuuri Fond
- ERSO
- Tallinna Filharmoonia kammerorkester

MUUSIKAMOOSI KOOSTIS:

PETJA JA HUNT. Sergei Prokofjevi igimaitsev muusikaline muinasjutt ekraanil! Filmi stsenaariumi autor ja režissöör Suzie Templeton. Sükkroontõlget edastavad Pärnu Linnaorkester ja dirigent Jüri Alperen. Pühapäeval, 16. märtsil kell 17 Pärnu kontserdimajas.

MULTIMOOSIJAD. Kuhjaga multimeedijat. Doseerivad Monika Mattiesen (flööt), Aare Tammesalu (tšello), Martti Raide (klaver), Lea Liitmaa (laul), Meelis Salujärv (video) ja Margo Kõlar (elektroonika, helirežiiv). Teisipäeval, 18. märtsil kell 17 Pärnu Kunstnike Majas (Nikolai 27).

ETHNOFONDÜÜ. Tulist rahvusrooga täiega ansambli Svjata Vatra. Pühapäeval, 16. märtsil kell 17 Pärnu kontserdimajas.

KOORIMOOS. Purki mahtsuid üle-eestilise neidudekoor Leelo, Pärnu Sätevaka Humanitaargümnaasiumi segakoor ja vokaalansamblite konkursi Kevadümin laureaat. See Moos täiesti tasuta! Neljapäeval, 20. märtsil kell 17 Pärnu kontserdimaja kammersaalis.

LASTE JA NOORTE MUUSIKAFESTIVAL

MUUSIKAMOOS

16.-23. MÄRTSIL 2008 PÄRNAS

PARIM ENNE: 23.03.08

Piletid hinnaga 35 krooni müügis Piletimaailma müügipunktides, Pärnu Kontserdimajas ja Endla teatris.

Menüüga saab tutvuda: www.parnukontsert.ee

KONSERVANDIVABA!

KLAVERILOOMADE LOOD. Serveeritakse juba vanu tuttavaid loomi (Mutitadi Juula, Emand Kaelkirjak...), sekka uusi üritajaid. Katri Hallik-Rebane (klaver), Kerstin Hallik (pliiats, paber) ja Peeter Rebane (heli, pilt). Pühapäeval, 23. märtsil kell 14 teater Endla Küünis.

TANTS JA TÄHED. Üks ilmatuma vägeva festivali lõpupidu tuntuud eesti artsistide muusikavideode järgi. Diidideiks: Kinobussi meeskond. Pühapäeval, 23. märtsil kell 18 teater Endla Küünis.

KEEDUKOJA LISANDID:

FILMIKODA. Muusikavideode valmistamise nipid Kinobussi meeskonna eestvedamisel. 17.-23. märtsil kell 12 Pärnu Sätevaka Humanitaargümnaasiumis.

MULTIMEEDIAKODA. Multimeedijatagosa sötkumine koos multimeedijatega. Võimalusel oma pill kaasa! Teisipäeval, 18. märtsil kell 12 Pärnu Kunstnike Majas.

MEISTERDAMISKODA. Teeme ise muusikamoosi! Peakokk Tiina Tõnismäe. 19.-22. märtsil kell 12 Pärnu Raekojas.

Keedukodadest osavõtt tasuta! Eelregistreerimine ja täiendav info: helen@parnufilharmoonia.ee

Pärnu

Muosi keevad:

Pärnu Filharmoonia

TALLINNA FILHARMOONIA KONTSERDID

PE-B 2008, 3
2-2539

MÄRTS 2008

1. MÄRTSIL 19.00

Mustpeade majas

MEISTRI MÄNGUD ALEKSANDR RUDIN

[dirigent, tšello]

JOSEPH HAYDNI PORTREE VIINI TAUSTAL
TALLINNA KAMMERORKESTER

L. Kozeluh Sümfonia g-moll
G. C. Wagenseil Tšellokontsert A-duur
J. Haydn Lahkumissümfonia

9. MÄRTSIL 19.00

Tallinnas Mustpeade majas

Misiones de Rengo esitleb:

KLAVERIPALAVIK PEETER LAUL

TALLINNA KAMMERORKESTER
Dirigent RISTO JOOST

J. S. Bach
Brandenburgi kontsert nr. 6
Kontsert klaverile d-moll

22. MÄRTSIL 22.00

Tallinnas Jaani kirikus

KIRIKUPÜHA LIHAVÕTTED

RAMON JAFFE tšello, Iisrael/Saksamaa
MIKA VÄYRYNEN bajaan, Soome
TALLINNA KAMMERORKESTER
Dirigent ANDRES MUSTONEN

J. Haydn Seitse sõna ristil keelpillidele
S. Gubaidulina Seitse sõna ristil

7. MÄRTSIL 19.00

Narva linnuses

29. MÄRTSIL 19.00

Kadrioru Lossis

BAROKK – ÕILIS JA SUURSUGUNE

ESIMEST KORDA ÕESTIS –
LINNUSULEGA MÄNGITAV
BAROKK-MANDOLIIN

ALINA SOKOLOVSKAJA barokk-mandoliin
PEETER KLAAS viola da camba
ENE NAEL cembalo

Baroki ja varaklassika virtuoossed soolod ning ansamblid
Toetab Valgevene saatkond Eestis

12. MÄRTSIL 19.00

Narva Geneva keskuses

14. MÄRTSIL 18.00

Eesti Raadio 1. stuudios

15. MÄRTSIL 19.00

Võru kultuurimajas Kannel

ESTONIAN DREAM BIG BAND 10

LAURA PÕLDVERE
RIHO SIBUL
MART MARDISALU

**Birgitta
Festival**

Birgitta Festivali piletid juba müügil!
Vaata festivaliinfot www.birgitta.ee

Piletid müügil Piletilevi ja Piletimaailma müügikohtades,
www.piletilevi.ee ja www.piletimaailm.com

TALLINNA FILHARMOONIA / Tel 669 9940 / www.filharmonia.ee

Tallinn...
2011

Kultuuriministeerium

ESTI KULTUURIPÄE

ALTIA
ESTI

ABC Motors

ERR

KUKU

ESTI EKSPRESS

PILETILEVI